

Marjo Kolehmainen ja Pauliina Lahtinen

NUORISOTYÖTÄ KOULUSSA

YHTEISEN TOIMINTAKULTTUURIN KEHITTÄMINEN

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

Marjo Kolehmainen ja Pauliina Lahtinen

**NUORISOTYÖTÄ
KOULUSSA**
**YHTEISEN TOIMINTAKULTTUURIN
KEHITTÄMINEN**

Helmikuu 2014
Humanistinen ammattikorkeakoulu
Uusiutuva koulu ja nuorisotyö -hanke

Kirja Sarja B 32. Projektiraportit ja selvitykset.

ISBN 978-952-456-173-0 ISSN 1457-5531 L ISSN 1457-5531

Verkko Sarja B 33. Projektiraportit ja selvitykset.

ISBN 978-952-456-174-7 ISSN 1799-179X L ISSN 1799-179X

Taitto ja paino: Winbase Oy, Kaarina 2014

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ.....	5
1. Koulussa tehtävän nuorisotyön askeleet Humakissa.....	7
2. Nuorisotyötä koulussa.....	11
2.1. Käsiteviidakko.....	13
2.2. Tasot.....	14
2.2.1 Tilataso.....	16
2.2.2 Menetelmätaso.....	16
2.2.3 Tiedonvaihtotaso.....	17
2.2.4 Kasvatuskumppanuus.....	19
2.3. Tekijät ja toimijat eri kouluasteilla.....	21
2.4. Perusta.....	23
2.5. Tavoitteet.....	26
2.6. Nuorisotyöntekijän ammatillinen identiteetti koulussa.....	28
3. Nuorisotyön asema koulun toimintakulttuurissa.....	31
3.1. Yhteistyön tavoitteet ja rakentaminen.....	34
3.2. Tahto ja asenne.....	37
3.3. Luottamus.....	39
3.3.1 Tieto ja osaamisen tunnistaminen.....	40
3.3.2 Salassapito- ja vaitiolovelvollisuus.....	41
3.4. Resurssit.....	43
4. Nuorisotyön moninaisuus koulussa.....	47
4.1. Ominaispiirteet.....	49
4.2. Tehtävät.....	51
4.3. Roolit.....	56
5. Kehittämistyön tuloksia.....	59
5.1. Koulussa toimivan nuorisotyöntekijän työnkuva.....	60
5.2. Koulussa tehtävän nuorisotyön arviointi (itsearviointi ja auditointi).....	61
5.3. Koulussa toimivan nuorisotyöntekijän roolikartta.....	62
5.4. Koulussa toimivan nuorisotyöntekijän osaaminen.....	62
5.5. Nuorisotyö koulun ja vapaa-ajan toimintaympäristöissä - työaika.....	63
5.6. Nuorisotyön ja koulun yhteistyöprosessi.....	63

5.7.	Nuorisotyön ja koulun yhteistyön vuosikello	65
5.8.	Koulun ja nuorisotyön yhteistyön osa-alueiden selvittäminen	66
5.9.	Toiminnallinen yhteistyösopimus	66
5.10.	Koulussa tehtävän nuorisotyön arviointi ja seuranta	66
5.11.	Yhteisöpedagogiopiskelijan harjoittelu koulussa tai oppilaitoksessa	67
5.12.	Yhteisöpedagogiopiskelija koulussa	67
6.	Koulussa tehtävän nuorisotyön kehittämissuuntia.....	69
6.1.	Ammatillisuuden vahvistaminen.....	71
6.2.	Rakenteellinen kehittäminen.....	73
LÄHTEET		78
LIITTEET		80
Liite 1.	Nuorisotyö koulussa, kirjallisuusvinkkejä	80
Liite 2.	Linkkilista nuorisotyöntekijöille	88
Liite 3.	Nuorisotyöntekijä koulussa työnkuva	93
Liite 4.	Koulussa tehtävän nuorisotyön arviointi.....	94
Liite 5.	Koulussa toimivan nuorisotyöntekijän roolikartta	101
Liite 6.	Koulussa toimivan nuorisotyöntekijän osaaminen	102
Liite 7.	Nuorisotyö koulun ja vapaa-ajan toiminta- ympäristöissä - työaika.....	107
Liite 8.	Nuorisotyön ja koulun yhteistyöprosessi.....	109
Liite 9.	Nuorisotyön ja koulun yhteistyön vuosikello.....	110
Liite 10.	Yhteistyön osa-alueiden selvittäminen	112
Liite 11.	Nuorisotyön ja koulun toiminnallinen yhteistyösopimus	113
Liite 12.	Koulussa tehtävän nuorisotyön seuranta ja arviointi.....	115
Liite 13.	Yhteisöpedagogin harjoittelu koulussa tai oppilaitoksessa	118
Liite 14.	Yhteisöpedagogiopiskelija koulussa	120

TIIVISTELMÄ

Valtakunnallisessa *Uusiutuva koulu ja nuorisotyö* -hankkeessa kehitettiin nuorisotyötä ja nuorisotyöntekijyyttä koulussa vuosina 2011–2013. Hankkeen kehittämistyössä muodostunutta kuvaa koulussa tehtävän nuorisotyön lähtökohdista, nykytilanteesta sekä tulevaisuuden näkymistä ja kehittämishaasteista on esitelty tässä julkaisussa, joka on tehty hankkeen loppuraportin pohjalta. Aineisto on kerätty hankkeen aikana ja se koostuu hankkeen työntekijöiden kokemuksista ja havainnoista sekä kerättyistä palautteista ja kyselyistä eri toimijoilta sekä hankkeen eri toimintamuodoista, joita on esitelty tarkemmin hankkeen loppuraportissa. Julkaisun tarkoituksena on selventää nuorisotyön työmuodon nykytilannetta eri kouluasteilla sekä antaa ajatuksia, ideoita ja konkreettisia toimintamalleja kuntien kehittämistyön tueksi.

Kehittämistyössä kerätty kokemus ja aineistot ovat vahvistaneet kuvaa työmuodon nykytilanteesta ja antaneet perusteita syntyneisiin malleihin ja tuloksiin. Hankkeessa selvitettiin mm. 30 eri nuorisotyöalan ja lastensuojelulaitosten toimijoiden sekä Keski-Suomen ja Pirkanmaan alueen 28 kunnan nuorisotoimen yhteistyökäytänteitä ja näkemyksiä koulusta nuorisotyön toimintaympäristönä sekä yhteistyötahona. Selvitys toi esiin nykyisiä työn muotoja, hyviä käytänteitä, kehittämistarpeita, koulutustoiveita ja ajatuksia nuorisotyön rooleista ja mahdollisuuksista kasvatuskumppanina koulussa. Aineistoja on käytetty raportin lähteenä.

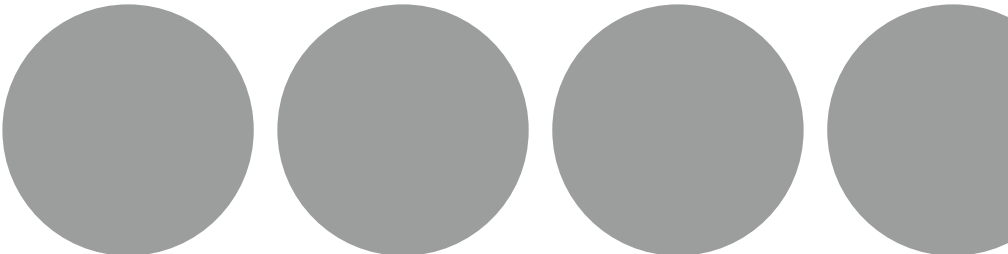
Raportissa on esiteltyä valtakunnallinen kuva nuorisotyön työmuodosta koulussa mahdollisuuksineen ja haasteineen. Hankkeen rahoittajana on toiminut Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) sekä Humanistinen ammattikorkeakoulu (Humak). Hanketta on koordinoitunut Humak ja se on ollut osa Humakin tutkimus-, kehitys-, ja innovaatio (TKI) -toimintaa.

Aineiston ja kehittämistyön perusteella nuorisotyön läsnäolo ja toimiminen koulun arjessa lisäävät nuorisotyön vaikuttavuutta, mahdollistavat matalan kynnyksen tuen ja ehkäisevän työn nuorten eri kasvuympäristöissä sekä edistävät kasvatuskumppanuutta ja monialaista yhteistyötä. Nuorisotyöntekijän toimiminen useammassa toimintaympäristössä edesauttaa nuoriin tutustumista, luottamuksen syntymistä sekä kokonaisvaltaista tukemista. Nuorisotyötä tehdään – ja tullaan tekemään myös koulussa – siellä missä nuoretkin ovat.

1.

**KOULUSSA TEHTÄVÄN
NUORISOTYÖN
ASKELEET HUMAKISSA**

KOULUSSA tehtävän nuorisotyön ympärillä on ollut useita erilaisia valtakunnallisia ja paikallisia kokeiluja sekä kuntakohtaisia järjestelyjä *Uusiutuva koulu ja nuorisotyö* -hankkeen aikana. Humak on johtavana nuorisotyöalan kouluttajana tutkaillut aktiivisesti nuorisotyön näkökulmasta koulua sosiaalisena tilana ja nuorten kasvuyhteisönä reilun kymmenenvuoden ajan. Humak on kehittämishankkeillaan vastannut työelämän tarpeisiin. Kehittämistyön tuomat näkökulmat on huomioitu yhteisöpedagogien koulutuksessa ja työelämälle suunnatussa täydennyskoulutuksessa.

■ Humakin ensimmäinen kouluun suuntautunut kehittämishanke toteutettiin Jyväskylässä Kilpisen yläkoulussa vuonna 2002–2003 yhdessä Perhekeskus Ville ry:n kanssa, jonne oli palkattu nuorisotyöntekijä.

■ Humakin julkaisusarjassa ilmestyi (2005) Marja-Liisa Sarhan toimittama *Nuorisotyötä koulussa* -teos, johon on koottu kokemuksia peruskouluis- sa tehtävästä nuorisotyöstä Jyväskylän seudulla.

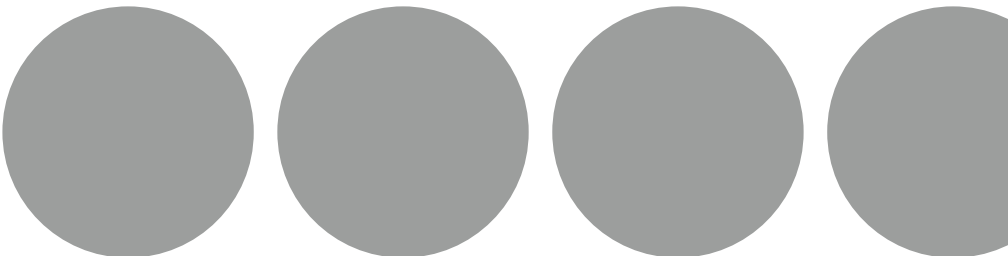
■ Humak ja Hankasalmen kunta tuottivat yhdeksä vuosina 2008–2010 kunnallisen nuorisotyön palveluita Nuorisoilmiö-hankkeessa. Hankasalmella kehitettiin hankkeen aikana mallia, jossa nuorisotyö ja koulu toimivat vahvassa yhteistyössä nuoren kasvun ja kehityksen tukemiseksi. Nuorisoilmiössä tehdystä kehittämistyöstä syntyi valtakunnallinen *Uusiutuva koulu ja nuorisotyö*-hanke.

■ Humakissa on toteutettu edellä mainittujen lisäksi useita kehittämishankkeita, jotka ovat linkittyneet nuorisotyön ja koulun rajapintaan. Jyväskylässä toteutettiin vuosina 2009–2011 Nuorten matalan kynnyksen ohjausmalli OhjausLaturi yhteistyössä Humakin, Jyväskylän nuorisopalveluiden ja muiden nivelvaiheessa nuorten ohjauksen parissa toimivien kanssa. OhjausLaturissa etsittiin eri ohjauspalveluiden rajapintojen välille ehkäiseviä toimintatapoja, joilla edistetään nuorten palveluihin ohjautumisen sujuvuutta.

2.

NUORISOTYÖTÄ KOULUSSA

NUORISOTYÖLLÄ ja koululla on pitkät perinteet yhteistyössä. Kumpikin osapuoli on tehnyt yhteistyötä omien etujensa ja tarkoituksiensa lähtökohdista ja molemmat ovat olleet yhteistyössä aloitteellisia. Koulun lakisääteiset tehtävät ja toimintakulttuuri käytäntöineen ovat sanelleet yhteistyön mahdollisuuksia ja reunaehtoja. Työtä on leimannut suunnittelemattomuus ja se on jäänyt irrallisiksi toiminnoiksi, joita nuorisotyöntekijät ovat toteuttaneet satunnaisina koulun arjessa. Yhteistyötä ei ole lähdetty monissa peruskouluissa tai toisen asteen oppilaitoksissa rakentamaan tietoisien yhteisen ajattelun ja tavoitteiden lähtökohdista, jossa eri koulussa toimivien ammatillista osaamista hyödynnettäisiin kouluhyvinvoinnin ja nuorten kasvun tukemisessa.

Nuorisotyön tavoitteet ja toimintamuodot koulussa ovat hahmottuneet molempien toimijoiden, koulun ja nuorisotyön, kentässä 2000-luvulla. Yhteistoiminta on saanut uusia muotoja ja työ on alkanut kehittyä dialogiseen ja tavoitteelliseen yhteistyöhön. Koulu on avautunut ammatillisille nuorisotyöntekijöille, jotka ovat läsnä koulun arjessa ja toimintakulttuurissa omalla asiantuntijuudellaan ja nuorisotyön ammatillisuudelle on löytynyt koulussa tilaus ja tarve.

Aiheeseen ja työmuotoon liittyy monenlaisten termien käyttöä: koulunuorisotyötä, kouluyhteistyötä, integroitua nuorisotyötä ja nuorisotyötä koulussa. Tässä raportissa työmuodosta käytetään nimeä nuorisotyö koulussa. Koulu-käsitteellä tarkoitetaan sekä perusopetuksen vuosiluokkia että toisen asteen opetusta.

2.1. KÄSITEVIIDAKKO

Nuorisotyöstä koulussa käytetään kunnissa ja toimijoiden keskuudessa eri nimeä. Useissa kunnissa työstä käytetään nimeä **nuorisotyö koulussa** tai **koulunuorisotyö**, jotka ovat tavoitteiltaan verrannollisia. Sen lisäksi erityisesti kunnallisen nuorisotyön toteuttamasta työstä koulussa puhuttiin **kouluyhteistyönä**.

Humakissa tehdyssä kehittämistyössä sekä raportissa käytetään termiä ”nuorisotyö koulussa”, joka kuvaa nuorisotyön peruseetosta ja olemusta koulunuorisotyötä täsmällisemmin. Koulunuorisotyö on käsitteenä kapea-alaisempi, ja sillä tarkoitetaan usein pelkästään koulun sisällä tapahtuvaa työtä. Nuorisotyön peruseetos rakentuu osallisuuteen, aktiivisen kansalaisen taitojen kasvattamiseen elämään, informaaliin kasvatukseen ja non-formaaliin oppimisen ohjaamiseen. Koulunuorisotyö käsitteenä viittaa nuorisotyön toteuttamiseen osana koulun formaalia opetusta ja kasvatusta

Osassa aineistoa käytetään nimeä kouluyhteistyö, jota toteutetaan kunnan nuorisotyössä. Kouluyhteistyö määrittyi työmuodoksi, jossa nuorisotyöntekijät eivät toimi kasvatuskumppanina koulun arjessa, vaan yhteistyö on satunnaista ja usein myös suunnittelematonta.

NUORISOTYÖ KOULUSSA KUNNAN NUORISOTYÖN HALLINNOIMANA

Nuorisotyötä toteutetaan kouluissa osana kunnallista nuorisotyötä, jossa kunnan nuorisotyöntekijä toimii sekä koulussa että nuorten vapaa-ajalla, tai kokonaan koulussa. **Uusiutuva koulu ja nuorisotyö** -hankkeessa kerätystä aineistosta välittyi myös tilalliset ratkaisut, jossa sekä nuorisotyöntekijän työtila että nuorisotila olivat koulussa. On kuitenkin yleistä, että tilallisista ratkaisuista huolimatta nuorisotyöntekijän asiantuntijuutta ei hyödynnetä koulupäivän rakenteessa, toimintakulttuurissa tai kasvatuskumppanuutena opetushenkilöstön kanssa.

NUORISOTYÖ KOULUSSA TAI OPPILAITOKSESSA KOULUN HALLINNOIMANA

Koulun tai oppilaitoksen rahoittamana toteutettavaa nuorisotyötä ei aina kutsuttu aineistoissa nuorisotyöksi, vaan oppilas- tai opiskelijahuollolliseksi työksi tai opetuksen tukipalveluiksi. Työmuodon nimeäminen viittaa koulun lainsäädäntöön ja lakisääteisiin palveluihin opetuksen järjestämiseksi. Työotteessa ja tavoitteissa oli yhteneväisyyksiä nuorisotyön orientaation kanssa, mutta työntekijöillä ei välttämättä ollut yhteyttä kunnalliseen nuorisotyöhön tai yhteys oli hyvin ohut (rajoittuen esimerkiksi tiedonvaihtoon). Koulussa toimivan nuorisotyöntekijän työpanos ulottui vähäisesti tai hyvin epäsäännöllisesti nuorten vapaa-ajalle.

HANKKEENA TOTEUTETTU YHTEISTYÖN KEHITTÄMINEN

Erilaisilla hankkeilla toteutetussa yhteistyön kehittämisessä nuorisotyö oli usein suunnitellumpaa ja tavoitteellisempaa niin oppilaitoksissa kuin peruskoulussakin. Hankkeena toteutettavassa kehittämistyössä on usein laadittu selkeämmät tavoitteet ja toimintasuunnitelma kuin arjessa tapahtuvassa työnkuvan uudistamisessa. Ulkopuolinen rahoitus motivoi, tuo volyyimia sekä velvoittaa suunnitelmallisempaan työhön ja antaa resursseja kehittää työtä ajallisesti.

2.2. TASOT

Koulussa toimimisessa on havaittu monia erilaisia tasoja (kuvio 1), joissa kuntakohtaiset vaihtelut ovat suuria. Tasoon liittyy olennaisesti työlle asetetut tavoitteet, käytettävä aika ja aseman sekä roolin luominen koulun toimintakulttuuriin. Nuorisotyöhön koulussa on käytetty vaihtelevasti resursseja (mm. työntekijä- ja aikaresurssit), jotka määrittävät koulun arjessa tapahtuvaa läsnäolon aikaa ja miten vapaa-ajan ja koulun rajapinnassa tehtävä työ suhteutuu työnkuvaan ajallisesti. Enimmäkseen vapaa-ajan toimintaympäristöön keskittyvässä työnkuvassa nuorisotyöntekijä toimii koulun kanssa yhteistyössä esimerkiksi tila-, menetelmä- ja tiedonvaihtotasoilla. Kasvatuskumppanina koulun arjessa toimivan nuorisotyöntekijän ja välitunneil-

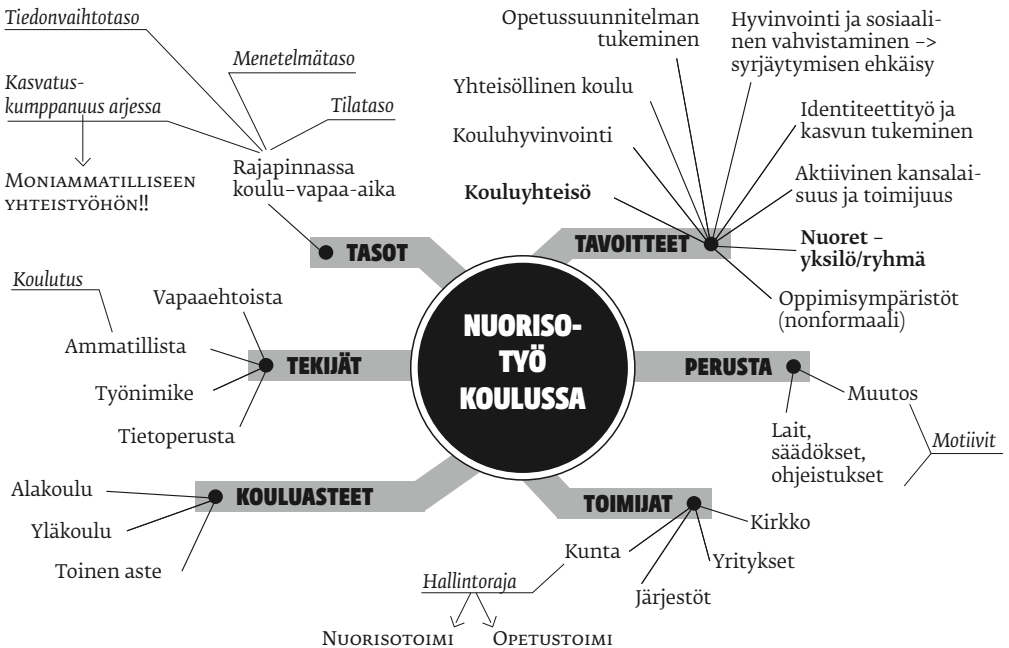

la ”piipahtavan” ja mainoksia vievän nuorisotyöntekijän roolit ja asema muodostuvat koulun toimintakulttuurissa ja monialaisessa yhteistyössä hyvin erilaisiksi. Kaikissa kunnissa nuorisotyötä ei ole lähdetty kehittämään kouluympäristössä tai se on yksittäisen työntekijän oman kiinnostuksen varassa.

”Koulu pyytää tarvittaessa apua, mutta sallii nuorisotyön jalkautumisen koululle.”

(POHJOIS-POHJANMAA)

Eri kunnissa on hyvin vaihtelevia käytäntöjä yhteistyöstä ja sen muodoista. Nuorisotyön roolin, aseman ja työn sisältöjen muodostumisessa merkitystä on myös sillä, minkä hallintokunnan työntekijä nuorisotyöntekijä on. Harvoilla paikkakunnilla yhteistyöstä ja nuorisotyön tavoitteista koulun kasvatustehtävän tukemiseksi on kirjattu koulun opetussuunnitelmiin tai muihin ohjaaviin asiakirjoihin.

KUVIO 1. NUORISOTYÖ KOULUSSA

2.2.1 TILATASO

Tilatasolla tehtävä yhteistyö viittaa nuorisotoimen ja koulun omistamien tilojen monipuoliseen hyödyntämiseen nuorille suunnatussa toiminnassa. Nuorisotiloja käytetään yhteistyössä esimerkiksi vanhempainiltojen järjestämiseen tai tarjoamalla erilainen ”kodikkaampi ja rennempi” (nonformaali) oppimisympäristö oppitunteihin. Näkökulmana on myös nuorisotyön palveluista ja toiminnoista tiedottaminen sekä tilojen esittely nuorille. Nuorisotoimi käyttää koulun tiloja esimerkiksi kerho- ja harrastustoiminnan järjestämiseen. Nuorisotila on iltakäytön lisäksi avoinna halukkaille nuorille koulupäivän aikaan tai tilassa voidaan järjestää opetukseen liittyvää toimintaa opettajan tai nuorisotyöntekijän toteuttamana. Tilatason yhteistyössä ei välttämättä ole luotu yhteisiä tavoitteita tai menetelmiä eri ammattiryhmien kasvattajille. Tavoitteet eivät ole selvästi dokumentoituja tai ne eivät ohjaa toimintaa tiedostetusti. Lisäksi työtä tehdään harvoin työparina, jolloin eri ammattialojen osaaminen ja jaettu asiantuntijuus kasvatustyössä jäävät hyödyntämättä.

2.2.2 MENETELMÄTASO

Menetelmätasolla nuorisotyö tarjoaa tuotteistettuja kokonaisuuksia (tai palveluita) koululle tai yhteistyö tapahtuu koulun aloitteesta. Toiminta on vastavuoroista ja molempien omista tarpeista lähtevää. Koululta pyydetään nuorisotyötä järjestämään tai ohjaamaan koulupäivän aikana opetukseen liittyvää toimintaa, kuten seitsemäsluokkalaisten ryhmän rakentamiseen liittyvät toimintapäivät (”ryhmätykset”) tai erilaisia teemapäiviin ja vanhempainiltoihin liittyviä toiminnallisia työpajoja eri nuoren elämänhallintaa tai vanhemmuutta tukevista aiheista (mm. vapaa-ajan palvelut, päihdekasvatus, mediakasvatus). Nuorisotyön rooli menetelmätasolla on usein toteuttaja. Menetelmätason yhteistyössä yhteinen suunnittelu, tavoitteiden asettaminen ja arviointi ja sitä seuraavat kehittämisvaiheet jäävät helposti toteuttamatta. Harvoin suunnitellaan seurantaa tai lisätukitoimia siitä, kuinka opitut asiat näkyvät käytännössä eli siirtyvät arkipäivän kohtaamisiin ja toimintaan (esim. ryhmädynamiikkaan).

Myös eri järjestöt käyttävät koulua toimintakenttänään ja toteuttavat tavoitteitaan koulussa. Tätäkin kutsutaan koulu yhteistyöksi. Järjestöt tarjoavat kouluvierailijoita (joko järjestön ammatillista henkilöstöä tai koulutettuja vapaaehtoisia) kertomaan erilaisista aiheista tai tukea teemapäivien toteuttamiseen yhteistyössä koulun kanssa. Järjestöt tukevat työllään koulun kasvatustehtävää, sillä aiheet kumpuavat koulun opetussuunnitelmasta.

2.2.3 TIEDONVAIHTOTASO

Tiedonvaihtotasolla nuorisotyöntekijä tiedottaa nuorisotoimen tapahtumista ja vapaa-ajan palveluista koululla joko itse tai pyytämällä koulun henkilöstöä välittämään tietoa. Nuorisotyö käyttää koulua toimintansa markkinoinnin kanavana. Koulu on havaittu hyväksi väyläksi tiedottamiseen, koska se tavoittaa kaikki kohderyhmään kuuluvat lapset ja nuoret. Tiedotus toimii myös nuorisotoimen suuntaan, mikäli koululla on tulossa tapahtuma, johon tarvitaan nuorisotyön osaamista, välineitä tai tiloja, tai nuorisotyön olisi hyvä huomioida koulun tapahtumien mahdolliset vaikutukset omassa toiminnassaan.

Tiedonvaihtoa tapahtuu myös yksittäisistä nuorista. Joissain tapauksissa nuorisotyöntekijät osallistuvat kutsuttuna ja nuoren huoltajan suostumuksella koulun oppilashuoltotyöryhmän kokouksiin käsiteltäessä yksittäisen nuoren asioita, mikäli heillä on ohjaussuhde nuoreen. Oppilashuoltolain mukaan nuorisotyöntekijää ei määritellä oppilashuoltotyöryhmän vakinaiseksi jäseneksi. Nuorista ja heidän vapaa-ajan elämästään vaihdetaan tietoa epävirallisissa foorumeissa eri ammattiryhmien kesken, mutta valitettavan usein ongelmalähtöisesti. Tiedonvaihdolla pohditaan syitä esimerkiksi heikkoon koulumenestykseen, jotta nuorta voitaisiin tukea koulutyössä. Tiedonvaihdon fokus on koulusta suoriutumisen, ei nuoren elämänhallinnan kokonaisuudessa. Tiedonvaihdossa keskustellaan harvoin koulupäivän aikana tapahtuneista asioista, joilla voi olla vaikutusta nuoren elämään koulun ulkopuolella. Yhteydenotoissa nuorisotyöntekijä on usein aloitteellinen osapuoli. Hänellä on kokonaisvaltai-

nen tieto nuoren elämästä ja nuori kertoo usein oma-aloitteisesti elämästään nuorisotyöntekijälle. Tiedonvaihdossa salassapito- ja vaitiolovelvollisuuskysymykset saattavat estää nimillä puhumisen ja tietojen vaihdon nuoren edusta huolimatta.

PIIPAHDUKSET

”Tehdään koulussa yhdessä työtä seurakunnan nuorisotyöntekijän kanssa mm. päivystysvälitunti.”

(KESKI-SUOMI)

Hankkeessa otettiin käyttöön termi piipahdus, mikä tarkoittaa työmuotoina esimerkiksi koulussa tiedottamista, sovittujen ohjaukokonaisuuksien järjestämistä sekä satunnaisia ”välituntipäivystyksiä”, joissa nuoret voivat tavata nuorisotyöntekijää tai osallistua järjestettyyn, lähinnä välituntiin painottuvaan avoimeen ohjelmaan. Välituntipäivystyksiä toteutetaan usein kerran tai pari viikossa. Koulu yhteistyötä tehdään piipahdusten muodossa verrattain monessa kunnassa. Yleensä nuorisotyöntekijä toteuttaa koulu yhteistyötä oman nuorisotilansa alueen kouluissa. Työmuodon toteuttamiseen on saatu hyväksyntä koulusta, mutta sisällöt ovat usein nuorisotyön itsensä tuottamia. Koulu- / tai välituntipäivystyksissä tehdään usein yhteistyötä seurakunnan nuorisotyön kanssa. Kunnissa piipahdukset koetaan nuorisotyön näkökulmasta usein hyväksi ja tarpeelliseksi toiminnaksi, jossa tavoitetaan laajasti myös niitä nuoria, jotka eivät käy vapaa-ajalla esimerkiksi nuorisotalolla. (Lisää työn motiiveista kappaleessa 2.4. Perusta). Työtehtävänä päivystykset ovat tavoitetasoltaan ”kevyimmistä” päästä koulu yhteistyötä. Yhteistyön muoto on koettu riittämättömäksi ja kasvatuskumppanuuteen ulottuvalle työlle on nähty monia eri motiiveja nuoren edun näkökulmasta. Työaika koulun toimintakulttuurissa on lisätty ja työmuodon työtehtäviä monipuolistettu nuorisotyön osaaminen huomioiden. (Ks. myös 3.4. Resurssit).

JOPO-TOIMINTA

Yleinen koulun ja nuorisotyön yhteistyön muoto on myös joustavan perusopetuksen (JOPO) -toiminta (esimerkiksi Keski-Suomen ja Pohjois-Pohjanmaan kunnissa). Kuntien nuorisotyöntekijät työskentelevät JOPO-luokissa esimerkiksi 2–3 päivää viikossa, jolloin toimintaan on jaettu työaika muutamia tunteja viikossa. Suurin osa nuorisotyöntekijöiden työajasta on kuitenkin nuorisotyötä vapaa-ajalla. Nuorisotyöntekijän työpanos on koulussa keskitetty usein pelkästään JOPO-luokkaan, jolloin hän ei ole käytettävissä muuhun koulussa mahdollistuvaan nuorisotyön toimintaan. Joustavan perusopetuksen tilat saattavat sijaita fyysisesti eri rakennuksissa kuin muu perusopetus, jolloin nuorisotyöntekijän työ jää muusta koulu yhteistyöstä erilleen.

2.2.4 KASVATUKUMPPANUUS

Kasvatuskumppanuus-tason yhteistyö määrittyy koulun arjessa läsnä olevan nuorisotyöntekijän työksi. Koulun arjessa jatkuvasti läsnä olevia täysipäiväisiä nuorisotyöntekijöitä toimii mm. Päijät-Hämeen ja Varsinais-Suomen kunnissa. Tämän tason mukaista työtä toteutettiin myös hankkeen pilottikokeilussa Konnevedellä (Lahtinen 2013). Täysipäiväisiä ”yhteisöllisyyden ja osallisuuden edistäjiä sekä oppimisen tukijoita” toimii yläkoulun lisäksi toisella asteella, jossa työntekijät ovat oppilaitoksen palkkaamia ja esimies on usein opetushenkilöstöstä. Usein toisella asteella toimivan nuorisotyöntekijän työnimike ei viittaa suoraan nuorisotyöhön, vaan on esimerkiksi projektityöntekijä tai kasvatusohjaaja (Pirkanmaa ja Keski-Suomi). Työmuotoa ei välttämättä tunnisteta nuorisotyöksi, vaikka työntekijöiden työtavoissa, tehtävissä ja tavoitteissa on nuorisoyöllinen ote tai orientaatio. Tämän vuoksi vastauksen antaminen kouluissa toimivien nuorisotyöntekijöiden määrään on hankalaa työn tunnustamattomuuden vuoksi.

Mikäli rahoitus nuorisotyöntekijän palkkaamiseksi kouluun on järjestetty oppilaitoksen budjetista tai opetuksen hankerahoituksella ovat työntekijät ”koulun työntekijöitä” sekä omasta

että kunnan nuorisotyöntekijöiden mielestä. Yhteys kunnalliseen nuorisotyöhön tai nuorisotyön ammattikuntaan on tässä tapauksessa ohutta tai tunnistamatonta. Koulun (opetustoimen) henkilöstöön palkattu työntekijä on usein vain koulun käytettävissä ja työnkuva määrittyy vahvasti koulun henkilöstön (esimerkiksi rehtorin, oppilashuoltoryhmän tai muun opetuksen ja koulutuksen henkilöstön) ideoista tai tarpeista, jotka eivät välttämättä tunne nuorisotyön osaamista ja orientaatiota. Voidaankin todeta, että nuorisotyöntekijän taustayhteisö ja hallintokunta määrittävät työnkuvan muodostumista ja tavoitteita. Hallintorajat ja raha rajoittavat liikkumista ja kehittämistä sekä määrittävät nuorisotyöntekijän ammatillista identiteettiä. Toimijoilla opetus- ja nuorisotyöalalla ei ole yhteistä tunnistettavaa kieltä tai käsitteitä.

Kasvatuskumppanuustason kehittäminen koulun arjessa edellyttää:

- aikaa ja yhteistä keskustelua
- luottamuksen syntymistä koulun henkilökunnan ja nuorisotyöntekijän välillä
- yhteistä tahtotilaa ja jaettua näkemystä nuorisotyöntekijän työnkuvasta ja eri ammattiryhmien rooleista koulussa
- toisen osaamisen ja ammatillisuuden tunnistamista, kunnioitusta, arvostusta sekä työnkuvien ja työnjaon selkeyttämistä
- koulun arjessa toimivien ammattilaisten huomioimista; oppilashuollon henkilöstö, kouluterveydenhuolto (terveydenhoitajat, kuraattorit ja koulupsykologit), opetuksen tukihenkilöstö (koulunkäynninohjaajat ja kouluasihteerit) sekä koulun muut toimijat (kiinteistöhuolto, siistijät ja ruokalan henkilöstö).

Kasvatuskumppanuudessa on kysymys koko koulun toiminta-
kulttuurin joustavuudesta sekä asioiden ajattelemisesta uudella yhteisellä tavalla. Monialaisen yhteistyön ja kasvatuskumppanuuden toteutuminen vaativat koko yhteisön kehittämistä, avoimuutta uusille työntekijöille ja heidän osaamiselleen sekä muutosta omissa toiminta- ja työtavoissa. Työ saattaa jäädä henkilöiden väliseksi yhteistyöksi, mikäli henkilöstössä ei sitouduta yhteistyöhön ja toimintakulttuurin kehittämiseen.

”Yhteistyö ja työmuoto ei kehity yhteisötasolle,
vaan jää henkilötasolle, jos työlle ei saa tukea
koulun johdosta.”

(UUSIMAA)

2.3. TEKIJÄT JA TOIMIJAT ERI KOULUASTEILLA

Nuorisotyötä tehdään kunnissa ja kouluissa vaihtelevilla tutkinto- ja työnimikkeillä. Lisäksi taustalla on työkokemuksena saatua erilaista osaamista ja ammatillisuutta. Nuorisotyötä kouluissa tekevien koulutus on esimerkiksi sosiaalikasvattaja, kulttuurituottaja (amk), sosionomi (amk), liikunnanohjaaja, lasten ja nuorten erityisohjaaja, nuorisotyöntekijä (opistotasoinen koulutus), yhteisöpedagogi (amk), nuoriso- ja vapaa-aikaohjaaja sekä kasvatustieteen kandidaatti. Aineiston perusteella tutkin-
tonimikkeiden lisäksi kouluissa toimitaan erilaisilla työnimikkeillä; järjestötyöntekijä, etsivä nuorisotyöntekijä, etsivän työn ohjaaja, nuorisotyöntekijä, kouluohjaaja, kasvatustieteen kandidaatti, yhteisöpedagogi, projektityöntekijä, nuorisonohjaaja, vapaa-aikaohjaaja sekä liikunnanohjaaja. Ammatillinen osaaminen ja identiteetti muodostuvat koulutuksesta ja työkokemuksesta (Ks. kuvio 2, ammatillinen identiteetti). Mikäli henkilöllä ei ole nuorisotyön koulutusta, osaaminen saattaa jäädä tiedostamattomaksi eikä työ linkity nuorisotyöhön tai laajempaan nuorisotyön eettiseen kehykseen.

”Aiheet (työhön) tulevat oman aiheen
koulutuksen ja taitojen kautta.”

(PIRKANMAA, KULTTUURITUOTTAJA)

Nuorisotyötä tehdään kouluissa kaikilla kouluasteilla, mutta yleisintä se on yläkouluissa. Pelkästään alakouluissa toimivia läsnä olevia nuorisotyöntekijöitä ei ilmennyt aineistossa lainkaan, mutta tiedonvaihto-, menetelmä ja tilatason yhteistyötä tehdään myös alakoulujen kanssa. Kunnallisen nuorisotyön rajapinta alakouluun ja toiselle asteelle toteutuu ns. nivelvaihe-työssä. Kuudesluokkalaisia tutustutetaan yläkouluun sekä yhdeksäsluokkalaisia tuetaan jatko-opintoihin.

Kunnallinen nuorisotyö ei aineiston mukaan tehnyt juurikaan yhteistyötä toisen asteen ammatillisen koulutuksen kanssa nivelvaihe-työtä lukuun ottamatta. Lukiokoulutuksen kanssa yhteistyö oli yleisempää. Kuitenkin etsivä nuorisotyö toimii aktiivisesti omalla työotteellaan toisella asteella. Nuorisolain mukaan nuorilla tarkoitetaan alle 29-vuotiaita, mikä mahdollistaisi nuorisotyön kaikille kouluasteille. Kunnan nuorisotyössä kohderyhmän iäksi määrittyvät pääsääntöisesti usein n. 12–18-vuotiaat nuoret. Nuorisotyöhön koulutetuilla on ryhmänohjaustaitojen lisäksi osaamista nuorisokulttuureista ja nuoruudesta elämänvaiheena, jolloin on luonnollista, että nuorisotyön osaminen ehkäisevässä työssä suuntautuu murrosikäisten kasvun tukemiseen yläkoulussa. Mitä varhaisemmassa vaiheessa nuorta voidaan tukea ja voimauttaa murrosiän kasvu- ja kehitystehävissä, sitä vähemmän tarvitaan korjaavaa työtä.

Kouluissa vierailee ja työskentelee monia toimijoita eri organisaatioista erilaisissa rooleissa ja erilaisilla tavoitteilla. Koulua toimintaympäristönä ja tavoitteidensa toteuttamiseksi käyttävät järjestöt, kunnan nuorisotoimi, seurakunta, yritykset, säätiöt sekä näiden toimijoiden erilaiset hankkeet. Koulun kasvatustehtävää tukevien toimijoiden työstä ei muodostu koulun arjessa kokonaisuutta ja kenelläkään ei ole koordinaatiovastuuta koulutyötä tukevan toiminnan järjestämisestä. Toimijoille saattaa muodostua jopa kilpailuasetelma omaa toimintaa markkinoitaessa koululle.

Nuorisotyöntekijän koulun sisäisistä yhteistyöverkostoista nousivat esille terveydenhoitaja ja koulukuraattori sekä sosiaalitoimen kanssa tehtävä yhteistyö opetushenkilöstön kanssa

tehtävän työn lisäksi. Moniammatillinen yhteistyö nähdään aineistossa tärkeänä mahdollisuutena, mutta myös osittain hyödyntämättömänä resurssina. Moniammatillinen yhteistyö on käsitteenä tuttu ja paljon puheissa käytetty, mutta käytännössä sen toteuttaminen on kapea-alaista, erityisesti koulu yhteistyössä se rajoittuu tiedonvaihtotasoon yhteisen työn sijaan.

2.4. PERUSTA

”Syntynyt koulun tarpeesta.

Et suoraan alussa nuorisotyön näkökulmasta.”

(PÄIJÄT-HÄME)

■ Paikkaako nuorisotyöntekijä koulun henkilöstön näkökulmista ja tarpeista lähtöisin olevilla työtehtävillä jo syntyneitä ongelmia, vai tunnustetaanko nuorisotyön osaaminen ehkäisevässä työssä?

■ Ulkoistetaanko kasvatus tyystin opettajilta nuorisotyöntekijöille?

Työmuodon koetaan nousevan voimakkaasti koulun tarpeesta, mikä käy ilmi aineistosta esimerkiksi Päijät-Hämeessä sekä Varsinais-Suomessa, joissa toimii koulun palkkaama nuorisotyöntekijä. Voitaneen tulkita, että koulussa on havaittu koulun henkilöstön näkökulmasta ongelmia ja tekemättömiä tehtäviä, joihin haetaan apua, muutosta ja tekijää. Näyttääkin siltä, että valitettavan usein katsotaan suoraan kohteeseen, nuoreen, ilman että nähdään toimintakulttuurin, monialaisen yhteistyön ja ehkäisevän työn vaikutukset nuorten hyvinvointiin.

Usein nuorisotyöntekijöitä pyydetään avuksi ”tulipalon sammu-tukseen”, jos nuorilla havaitaan ongelmia. Kunnallinen nuorisotyö luottaa koulun henkilöstön näkemykseen koulussa tarvittavasta työstä nuorten tukemiseksi. Koulun tarpeesta lähtöisin

olevassa yhteistyössä koulun henkilöstöllä on valta, millaista yhteistyö on ja mihin lisäapua kaivataan. Nuorisotyön ollessa ”palokuntalaisen” ja epävirallisen toimijan asemassa, koulu johtaa yhteistyön määrittelyä. Tarvelähtöisyys voi heikoimmillaan tarkoittaa myös suunnittelematonta ja tavoitteetonta yhteistyötä.

”Työssä ei ole mitään suunnittelua,
dokumentointia ja rutiinia.”

(PÄIJÄT-HÄME)

”Selkeä suunnitelmallisuus,
ei tulipalojen sammuttamista.”

(PIRKANMAA)

Aineistosta nousee esiin nuorisotyöntekijöiden toive tunnistaa itsensä koulun henkilöstön keskuudessa kasvatuskumppanina, ja näkemys saada kouluun myös muita kasvatusalan ammattilaisia toimimaan nuorten kanssa (Keski-Suomi). Nuorisotyöntekijät kokevat kasvatuskumppanuudelle olevan tarvetta; ”tehdään yhdessä työtä nuorten hyväksi”. Nuorisotyöntekijät ja opetushenkilöstö toimivat samojen nuorten kanssa, joka on yksi nuorisotyöntekijöiden motiivi yhteistyölle ja nuorisotyölle koulussa. Aineistojen perusteella nuorisotyöntekijät näkevät työn tavoitteet samoina koulun henkilöstön kanssa. Yhteistyön tavoitteisiin kuin työn perustaankin liittyvät asiat ovat useissa kunnissa kuitenkin avaamatta ja dokumentoimatta. Ne eivät ainakaan tule esiin nuorisotyöntekijöiden reflektoidessa työmuotoa. Miksi työmuotoa kehitetään juuri kyseisessä kunnassa ja koulussa, näyttäisi olevan avaamaton kysymys monelle toimijalle.

”Jos nuorisotyöntekijän tehtävä on olla nuorten
kanssa työskentelijä niin missä on hänen
työkenttensä – siellä missä nuoret ovat, nähdä
heidät kokonaisuutena.”

(SEMINAARIPALAUTE)

Nuorisotyön tekemisen motiiviksi koulussa koettiin yhteisen kohderyhmän lisäksi mm. nuorten monipuolinen kasvun tukeminen, osallisuuden mahdollistaminen sekä elämässä tarvitta-

vien tietojen ja taitojen tarjoaminen nuorelle. Kunnallisen nuorisotyön näkökulmana on madaltaa nuorten kynnystä osallistua vapaa-ajalla toteutettaviin nuorisotyön palveluihin. Yllä olevassa lainauksessa nuorisotyön tehtäväksi koetaan toiminta siellä missä nuoretkin, toimintaympäristöjä korostamatta. Perusteeksi ja yleisimmäksi motiiviksi koulu yhteistyölle nousi nuorisotyön tavoite kohdata nuoria kokonaisvaltaisesti. Kouluissa sekä oppilaitoksissa on päivittäin koolla koko ikäryhmän lapset ja nuoret. Koulussa tavoitetaan suurin osa (nuorisotyön) kohderyhmästä, jonka vuoksi koetaan että myös nuorisotyöntekijöiden näkyvyys koulussa lisää tavoitettavuutta (Pohjois-Pohjanmaa).

Nuorisotyöntekijöiden ja muiden toimijoiden tekemä työ eri kouluasteilla ja kaikilla työtasoilla on erittäin vaihtelevaa ja hajanaista. Siihen, miksi nuorisotyötä tehdään koulussa (tai ei tehdä) löytyy monia vastauksia. Määrittelemättömät resurssit ja ennakkoluuloiset, perinteistä kumpuavat asenteet tuovat oman haasteensa sille, miksi kunnissa ei tunnu löytyvän selkeitä perusteita vakinaistaa koulua nuorisotyön toimintaympäristönä. Aineiston perusteella nuorisotyöntekijöiden, johtajien ja luottamushenkilöiden asenteet ja ymmärrys nuorisotyön tavoitteista ja ajankohtaisista toimintamuodoista ovat keskiössä, kun tarkastellaan perusteita ja malleja nuorisotyölle koulussa. Osassa aineistoa korostuu ainoastaan tiedonvaihtotason ja tiedon jakamisen lähtökohdat yhteistyön motiiveina.

Perustan eli mahdollisuuden, oikeutuksen ja ohjauksen koulun ja nuorisotyön yhteistyölle luovat koulua ja nuorisotyötä ohjaavat **yhteiset lait**, kuten lastensuojelulaki, lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma, nuorisolaki sekä koulun opetussuunnitelmiin perusteet. Aineistossa ei noussut kuitenkaan esille, että perusteita tämän hetkisellet nuorisotyölle koulussa olisi tuotu esiin säädöspohjalta. Säädöspohjaan toivottiin selkeämpää ohjausta nuorisotyölle koulussa, jotta nuorisotyön asema koulussa olisi nykyistä oikeutetumpi mm. vaitiolokysymyksiin liittyvissä ongelmissa.

Nuorisotyö koulussa on seurausta kouluinstituution ja nuorisotyöalan voimakkaan ammatillistumisen **muutoksesta**. Työmuodolle

myötämieliset ja nuorisotyötä koulussa voimakkaasti kehittämässä olevat toimijat ja kunnat nostavat voimakkaasti esiin nuorisotyön roolin kasvattajana sekä yhteiskunnalliseen tilanteeseen vastaajana. Nuorisotyön kehittyminen koulussa liittyy laajempaan nuorisotyön rakenneuudistukseen ja ammatillistumiseen, jossa kasvattajan professiota on pyritty nostamaan osaamisen kärkeen.

2.5. TAVOITTEET

■ **Sopeutuuko nuorisotyö koulun tavoitteisiin ja opetussuunnitelmaan, koulu nuorisotyön tavoitteisiin ja arvopohjaan, vai tehdäänkö yhteisesti uutta toimintamuotoa ja yhteistä työtä?**

Kouluyhteistyön ja koulussa tehtävän nuorisotyön tavoitteita on harvoissa kunnissa tarkemmin mietitty yhdessä toimijoiden kesken ja aineistosta nouseekin vahvasti esille työtehtävien ja toimintojen kuvailu. Nuorisotyön tavoitteena on kohdata nuori omana persoonana, ei pelkästään oppilaana tai nuorisotilakävijänä. Koulussa puhutaan ”oppilasaineksesta”, joka kertoo koulutyön arvioivasta luonteesta ja lasten sekä nuorten näkemisestä oppilaina. Nuorisotyössä nuoria ei arvioida numeroin, eivätkä nuorisotyöntekijät osallistu koulussa toimiessaan numeroiden antamiseen tai nuoren käytöksen arvioimiseen. Koulutyötä ohjaa opetussuunnitelma, joka ohjaa nuorten oppimista. Nuorisotyöllä puolestaan ei ole opetussuunnitelmaa vaan oppiminen on informaalista. Nuorisotyö tukee koulun opetussuunnitelman tavoitteita nuoren kasvua ja kehitystä tukemalla ja työn tarkoituksena koulussa on tarjota tukea, ohjausta ja palveluita nuorille. Yhteisiksi tavoitteiksi tunnistetaan lasten ja nuorten turvallisuus, yhteisöllinen ohjaus, kasvattaminen sekä perheiden tukeminen.

”Kuntien täytyy ottaa koulunuorisotyö vakavasti, sillä koulussa nuorten tavoittelu on helppoa, koska ikäryhmät ovat koolla päivittäin. Myös ennaltaehkäisevä vaikutus on luultavasti positiivinen.”

(SEMINAARIPALAUTE)

Nuorisotyöntekijöiden työ koulussa on ehkäisevää työtä, joten yhteistyön tulisi kääntyä ennakoivaan työotteeseen, jossa keskityttäisiin nuorten kouluhyvinvointiin ja suojaavien tekijöiden vahvistamiseen, kuten sosiaalisiin suhteisiin. Nuorisotyöntekijät kokevat tärkeäksi, että heille ja muille ammattiryhmille olisi selvää, miksi ja miten nuorisotyötä koulussa tehdään. (Keski-Suomi, vertaismentoriryhmä.)

Työmuodosta kiinnostuneilla ja kehittämismyönteisillä toimijoilla on yhteinen näky työmuodon tavoitteista ja mahdollisuuksista. Vahvuutena on erityisesti nuorisotyön vapaaehtoisuuteen perustuva kohtaaminen. Koulussa tehtävään nuorisotyöhön liittyvistä seminaareista (2011–2013) koostetut tavoitteet antavat vastauksia usein esitettyihin kysymyksiin: mihin nuorisotyötä koulussa tarvitaan ja mitä annettavaa nuorisotyöllä koulussa on?

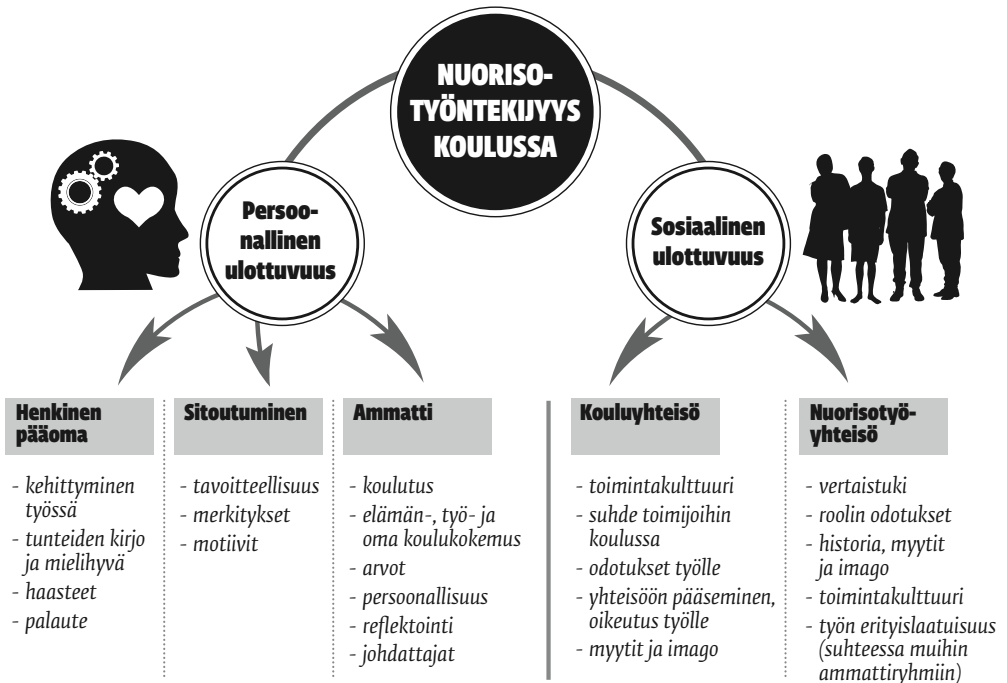
- nuorten hyvinvoinnin lisääminen
- kouluviihtyvyyden lisääminen
- erilaisen kohtaamisen mahdollistaminen
- osallisuuden lisääminen ja oppilaskuntatoiminta
- nuorten motivointi
- nuorilähtöinen toiminta
- resurssien tehokas käyttö ja päällekkäisyyksien karsiminen
- aktiivisen kansalaisuuden tukeminen
- tavoitettavissa oleva aikuinen (läsnäolo)
- nuorten keskinäisten suhteiden tukeminen
- nuoren kokonaisvaltainen kohtaaminen ja tukeminen
- identiteetin ja itsetunnon vahvistaminen
- uudenlaisten toimintamallien kehittäminen
- kasvatuksellisuus
- yhteisöllisyyden tukeminen
- ryhmädynamiikan tukeminen
- monialaisen yhteistyön mahdollisuuksien hyödyntäminen
- työrauhan ja oppimisen tukeminen

2.6. NUORISOTYÖNTEKIJÄN AMMATILLINEN IDENTITEETTI KOULUSSA

”Työ täysin koulun alla. Nimikkeessä ei saa näkyä nuorisotyö – koulussa joutuu nuoria pakottamaan tai pakotetaan. Koulussa hämärtyy yhdessä tekemisen riemu ja ilo, nuorisotyön hyvät jutut.”

(VARSINAIS-SUOMI)

Sillä, toimiiko nuorisotyöntekijä koulun vai nuorisotoimen palkkaamana on tällä hetkellä merkitystä työmuodon sisältöjen kehittämisessä ja muotoutumisessa nuorisotyöksi. Nuorisotyön identiteetti ja ammatillisuus on tunnistettavampi ja vahvempi, kun nuorisotyöntekijän taustatahona on nuorisotoimi. Kuvio 2 kuvaa koulussa nuorisotyötä tekevien ammatillisen identiteetin rakentumista ja tekijöitä, jotka vaikuttavat ammatillisen identiteetin rakentumiseen.

KUVIO 2. NUORISOTYÖNTEKIJÄN AMMATILLISEN IDENTITEETIN RAKENTUMINEN (KOLEHMAINEN 2012.)

Kolehmainen (2012) mukaan nuorisotyöntekijät koulussa saavat työstä henkistä pääomaa kuten tunteita, mikä saa heidät sitoutumaan työhönsä sekä viihtymään työssä. Ammatillinen identiteetti rakentuu vuorovaikutuksessa niillä kentillä, joissa ihminen toimii. Nuorisotyöntekijä toimii kouluyhteisössä, mutta samaistuu toisaalla olevan nuorisotyöyhteisön toimintaan. Nuorisotyöntekijällä on tavoitteidensa toteuttamiseksi tarve saada oikeutus työlleen yhteisössä, joten hän sovittelee omaa toimintaansa kouluyhteisöön. Oikeutuksen saamiseksi hän osoittaa teoillaan, osaamisensa sanoittamisella sekä oman ammatillisen taustayhteisön tuella, että kouluyhteisössä on hänen toiminnalleen tarvetta. Hän odottaa saavansa tukea nuorisotyöyhteisöltä, jonka toimintaan ja arvoihin hän ammatissaan samaistuu ja sitoutuu. Näiden tekijöiden vaikutuksesta nuorisotyöntekijä koulussa luo kuvaa ammatillisesta identiteetistään, jossa hän vastaa itselleen kysymyksiin; mihin minä kuulun, kuka minä olen, millaista toimintani on ja millainen on asemäni. Identiteetti rakentuu ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa, joten kouluyhteisön toimijoilla ja heidän odotuksillaan on merkitys nuorisotyöntekijyyden rakentumiseen koulussa nuorisotyöntekijän omien odotusten lisäksi. (Kolehmainen 2012, 20–21.)

Eri hallintokuntien yhteistyönä toteutettava työ näyttää aineistojen ja kokemuksen perusteella toimivalta ratkaisulta nuorisotyöntekijän ammatillisen identiteetin vahvistamiseksi ja työmuodon kehittymiseksi selkeämmin nuorisotyöksi. Rajapinnassa tehtävä työ säilyttää nuorisotyölle ominaisen vapaaehtoisen kohtaamisen sekä vapaamuotoisemman toiminnan esimerkiksi nuorisotilatyön tai kerhotoiminnan kautta. Nuorisotyön toimiminen molemmissa ympäristöissä edistää myös nuorten kokonaisvaltaista tukemista sekä nuorten tuntemista. Nuorisotyö säilyttää omaleimaisen pehmeän lähestymistavan nuoreen eikä kohtaa nuorta pelkästään oppilaana koulun suorituskäsitteessä näkökulmassa.

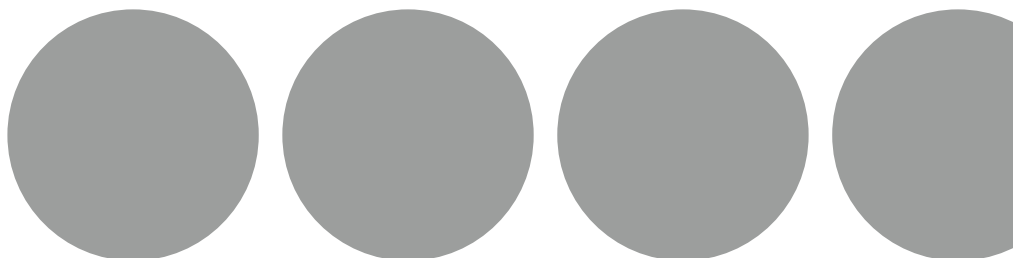
"Mielestäni nuorisotyön on säilytettävä yhteys nuorten vapaa-aikaan. Eli pelkästään koululla työskentelevä nuorisotyöntekijä ei välttämättä tuo kouluun mitään uutta, vaan sulautuu yhdeksi koulun työntekijäksi muiden ammattilaisten rinnalle. Tämäkö on tavoite? Nuorisotyöntekijän työn tulisi sisältää työtä sekä kouluympäristössä että nuorten vapaa-ajalla
-> laajempi näkökulma nuorten elämään."

(SEMINAARIPALAUTE)

3.

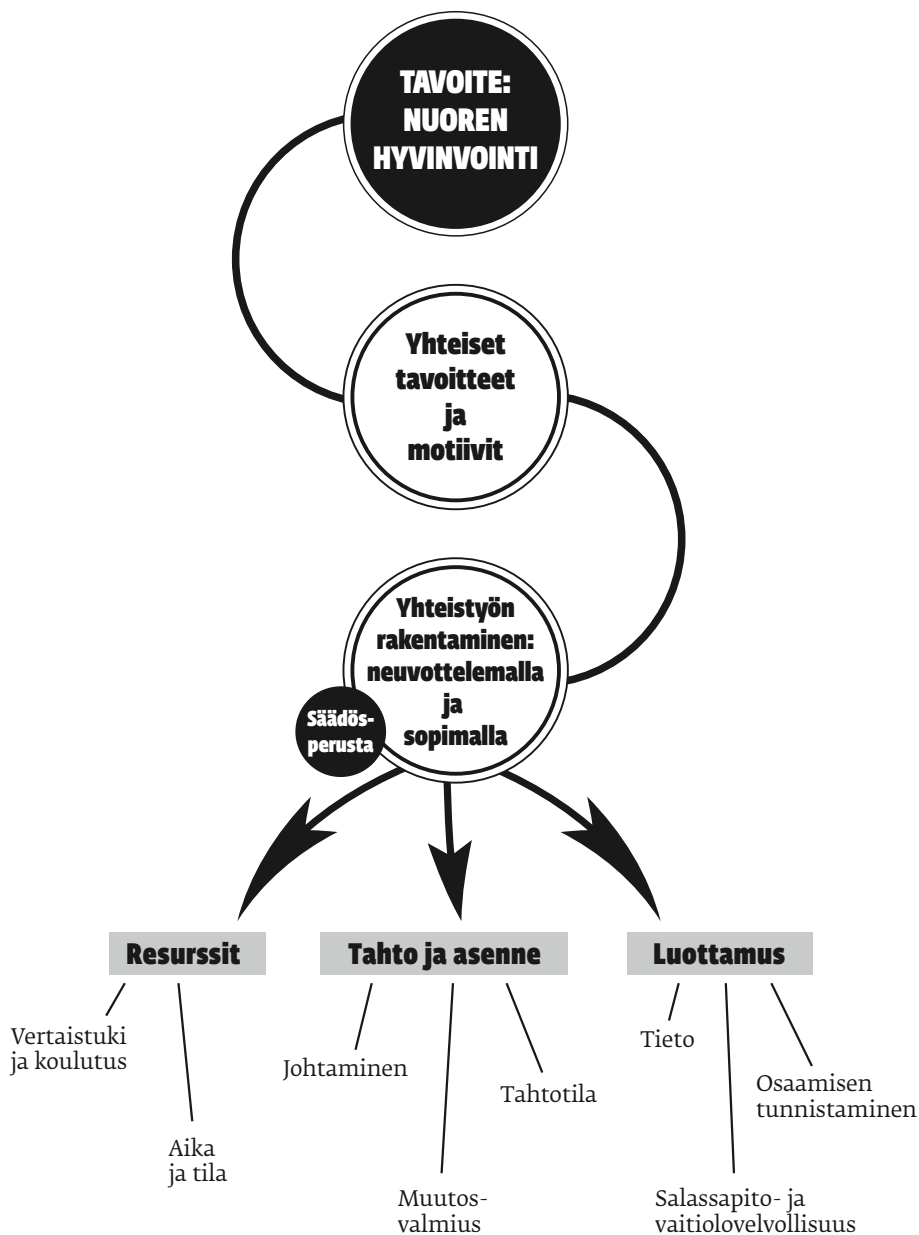
NUORISOTYÖN ASEMA KOULUN TOIMINTAKULTTUURISSA

NUORISOTYÖN aseman rakentumista koulun toimintakulttuurissa sekä siihen liittyviä tekijöitä ja haasteita (punaiset laatikot) on kuvattu kuviossa 3. Tällä hetkellä säädösperusta ei ohjaa rakennetason yhteistyötä, joten koulussa tehtävän nuorisotyön rakenteet neuvotellaan paikallisesti eri osapuolten kesken. Tavoitteeseen, nuoren hyvinvointiin pääsemiseen vaikuttavat toimijoiden käytettävissä olevat resurssit, tahto ja asenne sekä luottamus yhteistyössä. Haasteena ovat toimijoiden antama, tai saama aika ja tila työlle sekä nuorisotyöntekijöiden vertaistuen ohuus ja koulutus koulussa tehtävään nuorisotyöhön. Tahtoa ja asennetta synnytetäessä näkökulmina ovat johtajien osoittama tuki työhön sekä kaikkien osapuolten valmius ja tahtotila muutokseen ja kehittämiseen. Luottamuksen rakentamisen haasteisiin liittyvät ammattiryhmien välinen tiedon puute toimintakulttuureista ja tavoitteista, tunnistamattomuus osaamisen rajapinnoista ja vahvuuksista, tietosuojaan liittyvät salassapito- ja vaitiolovelvoitteet, sekä näihin liittyvät rajoitteet, jotka estävät monialaista yhteistyötä nuoren hyvinvoinnin tukemiseksi.

”Sopimuksiin on tarkoitus kirjata kummankin osapuolen odotukset ja velvollisuudet jotta vältytään väärinymmärryksiltä ja epämääräisiltä työnkuvilta.”

(ETELÄ-SAVO)

KUVIO 3. NUORISOTYÖN ASEMAN RAKENTUMINEN KOULUN TOIMINTAKULTTUURISSA

Koulun toimintakulttuurilla ja rehtorin suhtautumisella on vaikutusta nuorisotyön aseman muotoutumiseen. Opetushallituksen laatimissa opetussuunnitelman perusteissa määritellään toimintakulttuuri, mikä tästä huolimatta rakentuu jokaisessa koulussa omanlaisekseen. Kulttuurin tekevät loppujen lopuksi koulussa toimivat ja työskentelevät ihmiset sekä lapset ja nuoret. Toimintakulttuurilla tarkoitetaan jokaisen kouluyhteisön muodostamaa tapaa toimia ja tulkita käytännössä koulun opetus- ja kasvatustehtävää. Toimintakulttuuriin kuuluvat kaikki koulun viralliset ja epäviralliset säännöt, toiminta ja käyttäytymistavat, toimintaa ohjaavat arvot, periaatteet ja kriteerit, jotka muodostavat koulutyön laadun. Toimintakulttuurin kuuluvat lisäksi oppituntien ulkopuolinen toiminta kuten juhlat, teemapäivät ja tapahtumat. Toimintakulttuurissa toteutetaan käytännössä kasvatustavoitteita ja arvoja sekä aihekokonaisuuksia. (Arola 2007, 54.)

3.1. YHTEISTYÖN TAVOITTEET JA RAKENTAMINEN

”Niin kauan kun omassa kunnassani NUPAn (nuorisopalvelut) ja koulun yhteistyö on vain ruohonjuuritasolla tehtyjen yksittäisten työntekijöiden sopimuksia, pysyy yhteistyö vain ”pikku puuhasteluna”. Osa kouluista kieltäytyy yhteistyöstä ja yhdelläkään koululla ei ole velvollisuutta tehdä työtä alueensa nuorisotyön kanssa. Ristiriita syntyy, koska nuorisotyöntekijät on sen sijaan velvoitettu tekemään kouluyhteistyötä—”

(SEMINAARIPALAUDE)

Nuorisotyön asema koulussa ja koulun toimintakulttuurissa ei ole missään täysin samanlaista, vaikka työstä ja työnkuvista on havaittavissa samoja ominaispiirteitä ja perusteita. Asema työlle on muotoutunut hyvin erilaisista lähtökohdista ja siihen ovat vaikuttaneet monet eri tekijät. Tästä syystä nuorisotyön asema voi olla eri kouluissa erilainen, jopa saman kunnan sisällä.

Nuorisotyön aseman vakiintuminen on tällä hetkellä sidoksissa paikallisesti tehtäviin rakennelinjauksiin ja tahtotilaan. Työn rakentumisessa on useita sovittavia tekijöitä, jotka rakentuvat neuvottelemalla ja sopimalla.

TARPEEN MUKAAN JA JOUSTAVASTI

Yhteistyöstä sopimisessa ja dokumentoinnissa on kuntakohtaisesti hyvin kirjavia käytänteitä. Yhteistyön kirjaaminen ja sopimusten laatiminen raamittaisi niin keskustelua kuin työn selkiyttämistä. Sopimuksilla välttyttäisiin myös epäselvyyksiltä ja väärinymmärryksiltä nuorisotyöntekijän työtehtäviin tai rooleihin liittyen. Nuorisotyöntekijän ammatillinen erityisyys selkiytyisi ja saisi yhteistyön rajapinnan suhteessa muihin koulussa toimiviin ammattilaisiin kuten opettajiin, koulukuraattoreihin ja koulunkäynninohjaajiin. Monialainen yhteistyö rakentuu ohueksi ja voimavaroja jää käyttämättä, mikäli rajapintoja ei tunnisteta. Lisäksi työn dokumentointi mahdollistaa työn paremman ja selkeämmän jatkuvuuden tilanteissa, joissa työntekijät yhteisössä vaihtuvat.

TAVOITTEELLISESTI JA JATKUVASTI

Nuorisotyöntekijöillä ei aina ole selkeää tietämystä, onko koulun ja nuorisotyön yhteistyöstä kunnassa olemassa olevia dokumentteja. Aineiston perusteella kaikki eivät pitäneet dokumentointia tarpeellisena, mikä kertoo nuorisotyön työkuulttuurista ja kehittämisosaaamisesta. Perusteita olivat esimerkiksi, että dokumentointi ja sopiminen kangistavat joustavuutta. Yhteistyö koettiin riittävän toimivaksi, sekä pienessä kunnassa asioiden ajateltiin hoituvan paremmin kasvatusten ilman kuormittavaa byrokratiaa. Nuorisotyöntekijät tietävät, että sopimuksia tai kirjattuja malleja on laadittu, mutta työntekijät eivät ole niitä nähneet tai olleet mukana niitä laatimassa. Sopimukset on laadittu esimerkiksi täysin hallinnon tasolla. Tosin sanoen sopimukset eivät näy tai ohjaa nuorisotyöntekijöiden arjen työtä koulussa, eikä käytännön työn asiantuntijuutta ole hyödynnetty tavoitteissa ja työnkuvuissa.

"Lautakunnassa on päätetty miten
nuorisotyöntekijän työt jaetaan prosenteissa.
Siinä on 10% koulunuorisotyötä.
En ole itse koskaan nähnyt niitä papereita,
mulle on vaan sanottu."

(KESKI-SUOMI)

Kuntiin toteutetuissa selvityksissä (Pirkanmaa 11 kuntaa, Keski-Suomi 17 kuntaa sekä 22 kuntaa ympäri Suomen) kysyttiin mm. nuorisotyön ja koulun yhteistyösopimuksista. Kysymykseen vastasi 49 kuntaa, joista 13 kunnassa on tehty kirjallinen yhteistyösopimus nuorisotyön ja koulun tai oppilaitoksen kanssa, tai työmuodosta oli kirjattu opetussuunnitelmaan. Koulussa tehtävästä nuorisotyöstä ei ollut laadittu sopimusta 27 kunnassa. Nuorisotyöntekijät kokivat sopimuksen puutteen osittain toimivaksi ratkaisuksi, vaikka työtä määrittääkin enimmäkseen koulun aloitteellisuus ja tarve. (Uusimaa; järjestö, Lappi; järjestö, etsivä, Pohjois-Pohjanmaa.) Yhdessä koulun kanssa toteutettavat jokavuotiset tapahtumat on usein kirjattu molempien toimijoiden toiminta- ja lukuvuosisuunnitelmiin ilman tavoitteita ja resursseja määrittävää sopimusta, lisäksi vastavuoroisuus koulun henkilöstön kanssa on usein henkilösidonnaista.

"Ei ole tehty kirjallisia sopimuksia yhteistyöstä tai sen sisällöistä ja tavoitteista. Tieto ei aina kulje nuorisotyöntekijöille."

(LAPPI)

"Ei ole tietoa onko tehty yhteistyösopimuksia.
Ei ole ainakaan nähnyt."

(LAPPI)

Yhteistyön rakentumiseen on vaikuttanut molemminpuolinen tahtotila ja havaittavissa on varovaisuutta liittyyen ammattiryhmien perinteisiin toimintaympäristöihin ja hallintorajojen ylittämiseen. Nuorisotyössä koulu nähdään valtaa oikeutetusti käyttävänä instituutiona, jolla on oikeus määrittää: mitä, miten ja ketkä koulun sisäpuolella toimivat. Tällä hetkellä yksittäisten toimijoiden aiemmat kokemukset yhteistyöstä vaikuttavat työ-

muodon kehittämiseen enemmän kuin nuorten hyvinvoinnin tila. Henkilötasolla tehtävästä yhteistyöstä haluttaisiin siirtyä rakennetasolla tehtävään kehittämistyöhön ja kasvatuskumppanuuteen. *”Henkilötason työstä rakennetason dokumentointiin”*. (Pirkanmaa, Keski-Suomi, Keski-Pohjanmaa)

3.2. TAHTO JA ASENNE

”Kulttuurit koulun ja nuorisotyön välillä ovat kovin erilaiset. Alussa oli yhtä helvettiä, eikä ollut niin sovittavissa nää asiat.”

(KESKI-SUOMI)

Yhteistyön rakentamiseen tarvitaan molempien osapuolten tahotilaa ja myönteistä asennetta muutokseen, joka edellyttää yhteistä keskustelua ja työskentelyä niin päätös kuin työntekijätasoilla. Johdon tuki työntekijöilleen sekä poliittinen päätös kehittää nuorisotyötä koulussa antaa luvan ja kannustuksen työn kehittämiseen. Tällä hetkellä nuorisotyö koulussa rakentuu toimijoiden neuvotteluissa: millaisen paikan, aseman ja oikeutuksen nuorisotyö koulussa haluaa tai koulu haluaa sille antaa.

NUORISOTYÖN TAHTO JA MUUTOSVALMIUS

Nuorisotyöntekijöiden mielestä yhdeksi suurimmaksi haasteeksi nousi oman taustaorganisaation tahtotila ja koulun henkilöstön sitoutuminen mikäli nuorisotyön orientaatiota ja toimintaa koulussa kehitetään. Nuorisotyöntekijät kokivat, että koulun johtajan (rehtorin) myönteinen suhtautuminen ja vaatimus koulun henkilöstölle yhteistyön tai toiminnan kehittämisestä edistivät koko yhteisötason kehittämistyötä.

Aineistosta on löydettävissä erilaisia näkökulmia ja asenteita, sekä niin muutosvastarintaa kuin myönteisyyttäkin koulussa tehtävää nuorisotyötä ja sen kehittämistä kohtaan. Näkökulmat liittyivät usein resursseihin. (3.4. Resurssit). Toimialalla tai use-

amman työntekijän organisaatioissa ei ole selkeää yhtenäistä kantaa työmuodon kehittämiseen. Uudistumista ei tapahdu, jos sitä ei vaadita tai siihen ei saada tukea. Vanhoihin rakenteisiin on helppo turvautua, vaikka syrjäytymisestä kertovat raportit huolestuttavat ja vaativat toimenpiteitä. Molemmilla toimijoilla, niin koulun opetushenkilöstöllä kuin nuorisotyön henkilöstöllä on vakiintuneita toimintatapoja, mutta myös muutoksen pelkoa, jotka estävät tai hankaloittavat työmuodon kehittämistä. Muutos vaati mukavuusalueelta poistumista, mikä vaatii myös johtajuuden tukea.

NUORISOTYÖN VILLIYS JA PAIKKA

Nuorisotyöntekijät kuvaavat, että alan rakenteet koetaan koulussa epämääräisinä – villeinä, jotka koetaan haasteena työmuodon kehittämässä. Tähän vaikuttaa muun muassa aiemmin kuvattu tekijöiden ja toimijoiden kirjo sekä heidän ammattillisuutensa. Nuorisotyö -käsite pitää sisällään kaiken nuorten kanssa tehtävän työn. Nuorisotyöntekijät kertovat kuinka muut ammattiryhmät luontevammin liittävät nuorisotyön vapaa-ajalle, kuten nuorisotiloihin ja epämuodollisen toiminnan järjestämiseen nuorille. Nuorisotyön tunnistamattomuus omaksi alakseen ja vahvaksi mielletty kytkös kunnan hallintorajoihin on haaste. Nuorisotyöntekijät korostavat osaamisessaan kuitenkin kasvatustyötä ohjaamisen rinnalla, jonka taustalla voi olla nuorisotyön koulutustason nousu.

JOHTAJIEN TUKI

Aineistossa vastaajien joukossa oli vain muutama nuorisotyön johtaja. Kentällä toimivat nuorisotyöntekijät esittivät toiveita nuorisotyön johtajille työn rohkeammasta uudistamisesta, jotta nuorisotyö vastaisi paremmin tämän päivän nuorten tarpeisiin. Lisäksi nuorisotyöntekijät toivoivat heidän osaamisensa tunnistamista ja arvostamista kehittämistyössä. Työntekijöillä ja johtajilla on joissain tapauksissa ollut voimakkaita eriäviä näkemyksiä, miten ja missä nuorisotyötä tehdään. Nuorisotyöntekijät toivat esiin, että johtajien ja työntekijöiden koulutustausta ja – taso saattoi olla erilainen, mikä vaikutti keskinäiseen ymmär-

rykseen. Koulussa työskentelevän nuorisotyöntekijän esimiehenä toimiva rehtori katsoo nuorisotyötä opettajankoulutuksensa näkökulmasta, ja kunnan nuorisotyön johtajalta (jolla on esimerkiksi liikunta-alan koulutus) vaaditaan nuorisotyöalan halluunottoa. Nuorisotyöntekijät kokevat, että muutosvalmennusta, sparrausta ja koulutusta ei ole riittävästi tarjolla, eikä siihen kannusteta. Arjen työn keskellä itsensä kehittäminen ja yhteinen profiilin luominen alasta jää valitettavan vähiin. Työnantajalta toivotaan enemmän vinkkejä alan ajankohtaisiin julkaisuihin tai kirjallisuuteen tutustumiseen sekä osallistumismahdollisuutta koulutuksiin. (Kokkolan seminaari, seminaarimuistio, vertaismentoriryhmä.)

3.3. LUOTTAMUS

Nuorisotyön aseman rakentumiseen ja vakiintumiseen koulun toimintakulttuurissa vaikuttaa muun muassa toimijoiden välinen luottamus. Yhteistyöhön vaadittavan luottamuksen syntyminen tarvitsee rakenteita, yhteisiä sääntöjä ja oikeudenmukaisia toimintatapoja, jotka kaikki osapuolet tiedostavat. Luottamuksen kehittyminen edellyttää:

- tietoa toisen osapuolen moraalisisista tavoista toimia
- tietoa toisen ammattikunnan toimintakulttuurista sekä työn tavoitteista
- oman osaamisen tunnistamista (itseluottamusta) sekä kykyä ja herkkyyttä toisen osaamisen arvostamiseen.

Lisäksi luottamusta edistää yhteinen säädöspohja ja toimialojen ammattieettisyys. Nuorisotyötä koulussa ohjaavissa säädöspohjissa on aineiston mukaan tunnistettavissa yhteistyötä ja luottamuksen rakentamista estäviä ohjeistuksia mm. salassapito- ja vaitiolovelvollisuuksiin liittyen, jotka joissain tapauksissa ylläpitävät tiukkoja hallintorajoja estäen nuoren edun mukaista monialaista yhteistyötä.

3.3.1 TIETO JA OSAAMISEN TUNNISTAMINEN

”Monesti toimintojemme tavoitteellisuus näyttäytyy ulkopuoliselta leikittämiseltä, kuten monet opet ovat sanoneet, että olemme hyviä leikittämään. Haluamme olla tasavertaisia kasvattajia, emme vahtimestareita tai valvoja”

(PIRKANMAA)

Aineistosta löytyy useita viittauksia toisen ammattikunnan työn sisältöjen tietämättömydestä ja erityisesti nuorisotyöntekijöiden oman osaamisen sanoittamisen haasteista. Nuorisotyöntekijät kokevat monialaisessa yhteistyössä arvostuksen puutetta ja leikittäjän rooliin asettaminen koetaan loukkaavana. Kysymys on varmasti myös nuorisotyöntekijöiden kyvystä tuoda esiin ja nimetä omaa osaamistaan. Koulu koetaan haastavana ympäristönä, jossa toimitaan monialaisessa yhteistyössä vahvan profession omaavien ammattilaisten, kuten opettajien kanssa. Nuorisotyö on ammattina nuori ja oman vahvan profession muodostaminen on kesken. (Keski-Suomi, seminaarimuitio, yhteisöpedagogiopiskelijoiden kokemuksia.)

Aineiston mukaan kouluissa toimivat nuorisotyöntekijät joutuvat käsittelemään ristiriitoja rakentaessaan ammatillista identiteettiään. Ristiriitoja voidaan tulkita koulun formaalin ja nuorisotyön informaalin kasvattajuuden sekä vastaavien toimintakulttuurien välisen ristiriidan aiheuttamina jännitteinä. Nuorisotyön identiteetti joutuu ristiriitaiseen asemaan koulun toimintakulttuurissa, mikä voi aiheuttaa arvottomuuden tunteen ja estää luottamuksen rakentumista. Nuorisotyöntekijä on kuitenkin ”oman itsensä käyntikortti” ja vastuu oman osaamisensa esiintuomisesta on myös jokaisella itsellään. Nuorisotyöntekijän työtä edistää myös oma kiinnostus koulun toimintatapoja ja opettajan työtä kohtaan. Osalla aineiston työntekijöistä oli ymmärrystä siitä, miten yhteistyön kehittäminen ja luottamuksen syntyminen vievät aikaa.

Nuorisotyöntekijät peräänkuuluttavat luottamuksen rakentamisessa yhteistä arvokeskustelua ja ennen kaikkea aikaa sekä paikkaa säännölliselle keskustelulle yhteistyön rakentamisprosessissa: mitkä ovat yhteiset tavoitteet, miksi työtä tehdään sekä mikä on kenenkin rooli kasvattajana kouluyhteisössä? Yhteistyön rakentamiseen on tehty paljon työtä, ennen kuin on synnytetty yhteinen ymmärrys yhteistyön merkityksestä ja hyödyistä sekä saavutettu luottamus (Lappi). Säännölliset suunnittelu- ja arviointitapaamiset sekä työn jatkuvuus ja pysyvyys rakentavat luottamusta ja asemaa nuorisotyölle koulun toiminnassa. Myös ”oman naaman näyttäminen” koulun arjessa koettiin tärkeäksi.

”Alussa saattoi olla, että kuka toi on ja mitä tekee.

Nyt kun on ollut siellä tasaseen ja näyttää, että oppilaat ottaa omakseen, niin ei enää katsota niin.”

(KESKI-SUOMI)

Luottamus rakentuu hallintorakenteen antaman aseman kautta, mutta myös ansaitsemalla, joka tarkoittaa yhdessä toimimista ja tekoja. Toiminnallisuus lisää yhteisöllisyyttä, tietoa ja ymmärrystä, jotka synnyttävät luottamusta. Nuorisotyöntekijät ovat miettineet, että aseman rakentumisessa luottamusta on vaikea saada, jos opettajilla sekä nuorisotyöntekijöillä on eriytyneet tehtävät, eikä löydetä yhteisiä rajapintoja kasvatuskumppanuutta jakamaan. Nuorisotyöntekijät kuvaavat, että luottamuksen lisääntyä niin nuoriin kuin aikuisiin, työtehtäviä on syntynyt lähes itsestään. Ajan myötä nuorisotyöntekijät ovat myös oppineet ”löytämään” työtehtäviä ja osaamisensa mukaisia paikkoja koulun arjesta. (Kymenlaakso, Uusimaa.)

3.3.2 SALASSAPITO JA VAITIOLOVELVOLLISUUS

Nuorisotyö tukee koulun kasvatustehtävää ja edistää nuoren hyvinvointia. Tälle tavoitteelle nuorisotyön aseman tulisi koulun toimintakulttuurissa rakentua. Aseman rakentamisessa on havaittu vaikeuksia liittyen nykyiseen lainsäädäntöön, liittyen esimerkiksi salassapito- ja lainsäädäntökysymyksiin tietosuo-

jan osalta, jotka vaikuttavat luottamuksen rakentamiseen. Tietoa ei pystytä vaihtamaan eri hallintokuntien väillä. Jokaisella on omat säännökset ja tietosuojajärjestelmät. Haasteita yhteistyössä on tuonut erityisesti koulun arjessa toimivan nuorisotyöntekijän asema oppilashuoltoon liittyvissä asioissa. Kouluyhteistyön tasolla osallistumista oppilashuoltotyöhön ei ole koettu niinkään kynnyksysymyksenä ja työn vaikuttavuutta estävänä tekijänä. Perusopetuslaissa todetaan oppilashuoltoryhmän kokoonpanosta seuraavaa: *"Silloin kun oppilashuoltotyössä käsitellään yksittäistä oppilasta koskevaa asiaa, asian käsittelyyn voivat osallistua vain ne oppilaan opetukseen ja oppilashuollon järjestämiseen osallistuvat, joiden tehtäviin oppilaan asian käsittely välittömästi kuuluu. Oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan kirjallisella suostumuksella tai niin kuin laissa erikseen säädetään oppilaan käsittelyyn voi osallistua myös muita tarvittavia tahoja"* (Perusopetuslaki 1998, 31 a §.)

Joissain kunnissa nuorisotyöntekijä on osallistunut oppilashuoltoryhmien toimintaan tai osallistunut kokouksiin huoltajan luvalla. Koulun tiedotteissa on informoitu huoltajia nuorisotyöntekijän osallistumisesta koulun oppilashuollolliseen työhön sekä oppilashuoltoryhmien toimintaan. Suuressa osassa kunnissa toimitaan lakien mukaan, joka nykyisellään luo esteitä yhteistyön kehittymiselle sekä nuoren tukemiselle. Vaitiolovelvollisuuteen tukeutuminen ja lain moninainen tulkitseminen sekä byrokrania koetaan tarpeettomina haasteina nuorisotyöntekijöiden aseman rakentumisessa koulussa.

Nuorisotyötä ei nähdä oppilashuoltotyössä tasavertaisena toimijana, vaan se kutsutaan mukaan silloin kun se nähdään tarpeelliseksi. Useimmiten tarpeen määrittelee esimerkiksi luokanohjaaja tai rehtori, nuoren huoltajan tai nuoren itsensä sijaan. Nuorisotyöntekijällä voi olla tärkeitä näkökulmia nuorten kokonaisvaltaisesta tilanteesta, mutta useinkaan tätä nuorisotyöntekijöillä olevaa tietoa ja osaamisnäkökulmaa ei tunnusteta. Oppilashuoltoryhmässä käsitellyistä asioista voidaan puhua nuorisotyöntekijälle virallisten oppilashuoltoryhmien kokousten ulkopuolella ja nuorisotyöntekijälle annetaan työtehtäviä oppilashuoltotyöryhmän päätösten mukaisesti. Myös nuorten

huoltajat tuovat kodin kanssa tehtävässä työssä esiin nuorisotyöntekijälle nuorestaan oppilashuoltoryhmässä käsiteltyjä asioita. Usein nuorisotyöntekijät saavat ennen muita aikuisia tai työryhmiä tiedon suoraan nuorelta itseltään. (Pirkanmaa, Keski-Suomi, Uusimaa, Vertaismentoriryhmä.)

Nuorisotyöntekijän työ koulussa on ehkäisevää oppilashuollollista työtä nuorisotyön keinoin, jota toteutetaan monialaisessa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Nuorisotyöllä on osaamista yhteisötasolla tapahtuvaan ehkäisevään työhön osana oppilashuollollista työtä. Nuorisotyöntekijöiden toiveet ovat linjassa valtiovallan kanssa. Opetusministeri Kiuru on esittänyt vaateita toimintakulttuurin muutokselle, monialaiselle yhteistyölle ja peräänkuuluttanut ”matalan kynnyksen tukea” nuorille sekä varhaista ja nopeaa puuttumista. (Kiuru 2013; Aho 2013, 46.)

3.4. RESURSSIT

Nuorisotyön aseman rakentamisessa koulun toimintakulttuuriin tarvitaan molempien osapuolten resursseja, joka tarkoittaa aikaa keskustelulle, kohtaamiselle, dialogeille ja yhteisen ymmärryksen luomiseen tavoitteeseen pääsemiseksi. Resurssit liittyvät asenne- ja tahtokysymyksiin sekä rakennelinjauksiin ja muutokseen liittyvästä epävarmuudesta.

AIKA JA TILA KEHITTÄÄ

Nuorisotyön aseman rakentaminen koulussa tarvitsee yhteistä aikaa sekä suunnitelmallisuutta ja aikataulutusta lukuvuosittain. Monialaisen yhteistyön tulisi helpottaa kunkin työn tekemisen taakkaa. Aineistosta nousee esille, että monialaisen yhteistyön resurssien tulisi olla jossain määrin yhteiset, jotta ammattiryhmien välille ei syntyisi kilpailutilannetta resursseista. Koulun arjen hektisyys vaikuttaa merkittävästi yhteisen työn suunnitteluun ja monialaisen yhteistyön kehittämiseen ja se voi vaikeuttaa koko koulu yhteisössä tehtävää kehittämistyötä. Yhteiselle keskustelulle on vaikea järjestää aikaa, joten sitä pitää todella haluta ja raivata. Yhteistyö jää yhteisen ajan puut-

tumisen vuoksi usein henkilötasolle (Lappi, seminaaripalaute, projektityöntekijän päiväkirja, Lahtinen 2013.)

”Nuorisotyöntekijä on ollut lisäresurssi, ei olla kehitetty porukalla, työ jäi irralliseksi eikä vakiintunut. Pienessä kunnassa nakitetaan surutta kaikenlaiseen kun ei ole tekijöitä.”

(KESKI-SUOMI)

Nuorisotyöntekijöitä on kunnissa vähän tai pienissä kunnissa vain yksi, jolloin työaika on sidottu vuosien aikana vakiintuneisiin työtehtäviin tai toimintaympäristöihin. Koulu käy nuorisotyöntekijöiden puheissa kilpailua nuorisotilatoiminnan järjestämisen kanssa. Erityisesti pienissä kunnissa nuorisotyöntekijät pohtivat, mitä tapahtuu nykyisille työtehtäville, jos mukaan otetaan uusia työmuotoja tai kokonaan uusi toimintaympäristö. Aineistosta nousee esiin nykyisten resurssien uudelleen kohdentamisen tarve, vaikka varmasti myös lisäresurssia kaivataan. Lisäresurssit antaisivat mahdollisuuden lisätä ajallisesti koulussa tehtävää nuorisotyötä. Vakituisen henkilökunnan määrä koetaan lähes poikkeuksetta riittämättömäksi kunnasta riippumatta. Resurssit yhteistyöhön tulevat usein nuorisotoimesta, eivätkä koulusta.

”Olen ainoa nuoriso-ohjaaja kunnassa, joten en voisi pitää taloa niin paljon auki kuin mitä se nyt on, jos menisin enemmän kouluun.”

(KESKI-SUOMI)

VERTAISTUKI JA KOULUTUS

Nuorisotyöntekijät esittävät, että opettajakoulutuksessa huomioitaisiin kasvatuskumppanuus ja monialainen yhteistyö eri ammattiryhmien kanssa. Opettajakoulutuksen kautta uskotaan löytyvän mahdollisuus lisätä tietoa nuorisotyöstä ja edistää nuorisotyön asemaa koulussa. Yhtä lailla olennaista on, että nuorisotyöntekijöiden koulutuksessa huomioitaisiin koulu toimintaympäristönä (Kokkolan seminaari). Lisäksi toiveina ovat nuorisotyön ja koulujen henkilöstön yhteiset koulutukset.

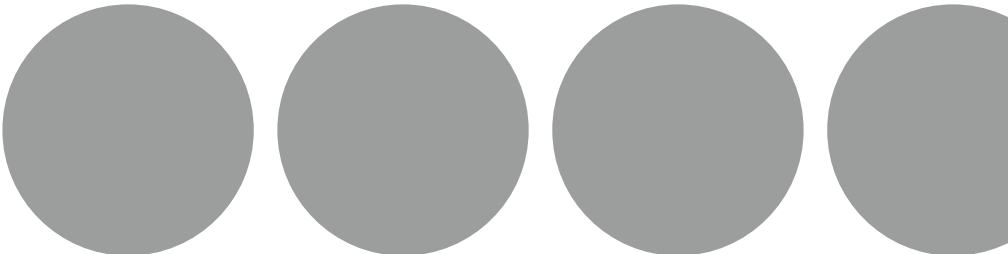
Nuorisotyöntekijät kokivat koulussa toimimisen muiden ammattiryhmien joukossa olevan aika ajoin yksinäistä puurtamista. Muiden koulussa toimivien nuorisotyön orientaatiolla toimivien kesken vertaistuen uskottiin tarjoavan käytännön vinkkejä työhön ja vahvistusta ammatillisuuteen. Ryhmässä jaettuina ammatilliset tarinat toimisivat peleinä ammatillisuuteen ja edistäisivät uuteen jäsenyykseen johtavaa ajattelua koulun toimintakulttuurissa.

4.

NUORISOTYÖN MONINAISUUS KOULUSSA

TAVOITTEET

Ominaispiirteet

- Luottamus
- Vapaaehtoisuus
- Kohtaaminen
- Läsnäolo
- Reflektointi
- Dialogi
- Spontaanisuus
- Toiminnallisuus
- Ryhmän ohjaaminen

Tehtävät

- Ehkäisevä työ
- Ryhmän rakentaminen
- Yksilö-, ryhmä- ja yhteistyö
- Moniammatillinen yhteistyö
- Välituntipäivystykset ja -toiminta
- Tapahtumat, retket, kerhot
- Joustavan perusopetuksen ohjaaja
- Pienryhmät
- Nuorisotiedotus- ja neuvonta (mm. harrastukset)
- Oppilashuollollinen työ
- Tukioppilastoiminta
- Osallisuustyö (oppilaskuntatyö)
- Nivelvaihtotyö
- Aine-yhteistyö
- Opinto-ohjausyhteistyö (TET, kesätyöt, ammatinvalintaohjaus)
- Kiusaamisen ehkäisy
- Vanhemmuuden tukeminen (vanhempainillat, vanhempainverkostot)

Roolit

- Kasvattaja
- Koordinaattori
- Innostaja
- Ohjaaja
- Kehittäjä

TYÖN MONINAISUUS

KUVIO 4. NUORISOTYÖN MONINAISUUS KOULUSSA

4.1. OMINAISPIIRTEET

Aineistosta välittyä lukuisa joukko nuorisotyön ominaispiirteitä sekä tapoja tehdä työtä. Piirteet kertovat nuorisotyön eetosesta, joka kuvaa alan yleistä eettistä luonnetta. Nuorisotyöntekijöiden tavoissa toimia näkyvät myös informaali kasvatusta sekä sosiaalipedagogiikkaan ja kriittiseen pedagogiikkaan pohjaavat työtoteet, jotka ovat ammatillisen nuorisotyön taustateorioita. Kriittinen pedagogiikka pohjautuu informaaliin kasvatukseen, jota nuorisotyössä toteutetaan. **Informaalien kasvatuksen** menetelmiksi voidaan nimetä luottamus, läsnäolo, dialogi ja reflektointi. Nuorisotyöntekijät koulussa nostavat yhdeksi keskeisemmäksi taidokseen kohtaamisen. Työn menetelminä painottuvat myös keskustelu ja dialogisen kasvatussuhteen luominen nuoriin. (Soanjärvi 2011, 100-101; Sinisalo-Juha 2011, 82.)

INFORMAALI KASVATUS

Nuorisotyön vahvuus on **vapaaehtoisuuteen** perustuva kasvatussuhde, joka asettaa nuorisotyön sosiaalisen asiantuntijuuden kentällä asemaan, jota muilla lähiammateilla ei ole. Nuorisotyö mielletäänkin moniammatillisella kentällä ”epäviralliseksi” matkankynnyksen tueksi, jonka perustana on vastavuoroisuus ja kunnioittaminen. Suhteessa on tärkeää luottamuksellisuuden synnyttäminen, joka edellyttää läsnäoloa nuoren ja hänen ryhmänsä kanssa. Nuorisotyöntekijältä vaaditaan lujaa ammattitaitoa ohjaamiseen ja suhteen luomiseen nuoreen ilman, että siihen sisältyy velvoite- tai kontrollielementtiä. Informaalilla kasvattajalla haasteeksi muodostuu hahmottaa nuoren oman tilan raja, ollakseen lähellä nuorta, mutta silti tunkeilematta. (Sinisalo-Ju-

ha 2011, 30; Hirvonen 2009, 54.) Vapaaehtoisuuteen perustuvasta työotteesta johtuen nuorisotyöntekijän ja nuorten välille ei nouse auktoriteettiongelmia, joka usein näyttäytyy jännitteenä esimerkiksi opetushenkilöstön ja nuorten välillä. Nuorisotyön kasvatustyötä ei luottamukselliseen suhteeseen perustuvan auktoriteetin myötä nähdä välttämättä kasvatustyönä. Nuorten kanssa ”hengailu”, projektit ja muut epäviralliset kasvatukselliset tilanteet saatetaan nähdä nuorten leikittämisenä ja yhdessä puuhasteluna, vaikka nuorisotyön tavoitteet ovat yhtäläillä nuorten tukemisessa sekä aktiiviseksi kansalaiseksi kasvattamisessa.

Myös **sosiaalipedagogiikka** näkyy nuorisotyöntekijöiden tavoissa toimia ja tehdä työtä. Sosiaalipedagogiikassa pyritään ongelmien ehkäisyyn ja lievittämiseen pedagogisilla keinoilla. Olenaista on nuoren arjen käsittely, omat kokemukset ja todellisuus, jossa nuori nähdään oman elämänsä parhaana asiantuntijana. Nuorisotyöntekijä tukee nuoren elämysmaailmaa, toimii yhdessä hänen kanssaan, luo pitkän suhteen nuoreen ja tukee nuorta rinnalla kulkijan roolissa. Työn onnistuminen edellyttää nuorisotyöntekijältä empatiakykyä, luottamusta, vuorovaikutusta sekä reflektointitaitoa, jotka liittyvät informaaliin kasvatukseen. (Hämäläinen & Kurki 1997, 48–49.) Sosiaalipedagogiikan sisältäneen nuorisotyöntekijän keskeinen työmenetelmä on dialogi, jolla hän rakentaa vuorovaikutuksellisia tilanteita ja osallistaa nuoria. Toiminnallisuus ja innostaminen nousevat käytettävistä menetelmistä keskiöön. (Hämäläinen & Kurki 1997, 196–197.)

Myös **kriittisessä pedagogiikassa** kasvatusta lähtee nuorten kokemasta maailmasta. Tärkeimmäksi työkaluksi nousee kysymys: ”Mitä sulle kuuluu?”. Osallistavat käytänteet, jotka ovat osa kriittistä pedagogiikkaa, ovat nuorisotyön keskeinen ajatus, myös koulussa. Nuorisotyön tavoite on, että nuorilla olisi aito mahdollisuus vaikuttaa tilanteisiin. Nuoren kokemus ja ymmärrys omasta roolistaan yhteisössä on lähtökohta osallisuuteen. (Kiilakoski 2007, 67–73.) Kriittiseen pedagogiikkaan liittyy myös dialogi. Huumori on osa dialogia, jonka avulla heittäytyään tilanteisiin. Nuorisotyöntekijät luovat toivon ilmapiiriä koulussa ja tsemppaavat nuoria ymmärtämään omien valintojen ja tekojen vaikutuksia asioihin.

Koulussa arviointi luokittelee nuoria ja aiheuttaa suorittamisen kulttuuria. Luokitteluun liitettävät normit luovat odotuksia käytökselle ja olemukselle ja ne saattavat estää nuorta toimimasta ryhmässä omana itsenään. Nuorisotyöntekijät pyrkivät ehkäisemään nuorten välistä eriarvoisuutta. Nuori voi olla oma itsensä vain, jos hän kokee olonsa turvalliseksi. Tämä edellyttää muun muassa normien näkyväksi tekemistä yhteisen keskustelun kautta. Kouluissa on lukematon määrä piilonormeja esimerkiksi pukeutumiseen ja sosiaaliseen vuorovaikutukseen liittyen, jotka ovat yksi merkittävä syy muun muassa tuotettuun kiusaamiseen. (Kiilakoski 2007, 67–73.)

Vaikuttiko nuorisotyöntekijän läsnäolo koulun ilmapiiriin tai kouluviihtyvyyteen?

”ei ollu hirveesti mitään kiusaamisii ja oli paljon mukavampi ilmapiiri”

”oli paljon kivempaa ja käytiin kysymässä miten on menny”

- NUORTEN PALAUTTEITA, KONNEVEDEN PILOTTIKOKEILUN SEURANTAKYSELY 2013

4.2. TEHTÄVÄT

”Se (nuorisotyöntekijä) ymmärtää tavallaan meitä nuoria paremmin ku jotku opettajat ja jos meillä on jotain asioita mitä me halutaan toteuttaa täällä koulussa niin sitte se tavallaan osaa viii sitä asiaa eteenpäin meidän toimimalla tavalla ja osaa tehdä sen enemmän sillä tyylillä ku me se toivotaan.”

(NUOREN PALAUTE, JÄRVILÄ 2012)

Nuorisotyöntekijöiden käytettävissä oleva työaika sekä tavoitteet koulussa raamittavat työtehtäviä, jotka jakaantuvat koulun lukuvuotta, vuodenaikoja sekä yhteiskunnan ajankulkua mukailleen. Osa työtehtävistä toteutuu läpi lukuvuoden, kuten läs-

näolo koulun arjessa. Tehtävät syntyvät nuorisotyön ominaispiirteistä ja tavoista toimia. Koulussa raamit nuorisotyöntekijöiden työhön ja työtehtäviin antaa virallinen koulu lakeineen ja säädöksineen. Virallista koulua edustaa opetussuunnitelma, joka antaa julkiset tavoitteet koulun yhteiskunnalliselle kasvatustehtävälle ja opettamiselle. Opetussuunnitelma ja aihekokonaisuudet antavat lähtökohtia ja ovat mahdollisuus myös nuorisotyölle koulussa. (Paju 2011, 19.)

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2004) määritellään yksittäisten oppiaineiden lisäksi aihekokonaisuudet, joiden tavoitteet ja sisällöt liittyvät useisiin oppiaineisiin. Aihekokonaisuudet ovat kasvatus- ja opetustyön painopistealueita: ihmisenä kasvamisen, kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys, viestintä- ja mediataidot, osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys, vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta, turvallisuus ja liikenne sekä ihminen ja teknologia. (POPS 2004.) Aihekokonaisuudet edustavat myös nuorisotyön osaamisen keskeisiä teemoja. Nuorisotyön työtehtävät koulussa liittyvät opetussuunnitelman kasvatustehtävän tukemiseen tarjoamalla nonformaaleja oppimisympäristöjä ja informaalia kasvatusta. Esimerkiksi päihdekasvatustapahtumat ja yhdenvertaisuuteen liittyvät teemapäivät kytkeytyvät mm. terveystiedon oppiaineeseen sekä lisäksi aihekokonaisuuksissa hyvinvointiin, ihmisenä kasvuun sekä kulttuuri-identiteettiin. Aineistossa puhutaan mm. perinteisestä ”päihdevalituksesta” (päihdekasvatuksesta), jota tehdään koulujen kanssa yhteistyössä monessa kunnassa. Päihdekasvatuksen toteuttamisen konkreettisina esimerkkeinä toimivat mm. erilaiset elämykselliset päihdeputket oppituntien pitämisen ja vierailujen lisäksi. (Lappi, Pohjois-Pohjanmaa.)

TOIMINTAA

Kehittämistyössä tehdyssä selvityksessä yleisin työtehtävä nuorisotyöntekijällä koulussa oli tapahtumien ja retkien järjestäminen. Nuorisotyön osaamista on käytetty useissa kunnissa myös ryhmäytyksiin, ryhmän rakentamiseen liittyviin prosesseihin

sekä kolmanneksi yleisimmin välituntipäivvystykseen ja välituntitoimintaan. **Tapahumat ja teemapäivät** liittyvät esimerkiksi päihdekasvatukseen, harrastustoimintaan, liikuntaan, musiikkiin, yhdenvertaisuuteen sekä turvallisuuskasvatukseen ja ne ovat yleensä yhteisiä ponnistuksia, joissa on mukana koulun henkilöstön lisäksi kunnan eri toimijoita ja järjestöjä. **Ryhmätyökset** ovat yksi yleisemmistä ja perinteisistä koulun ja nuorisotyön yhteistyön muodoista ja niissä yhdistyvät nuorisotyöntekijän yhteisöllinen ja pedagoginen osaaminen. **Välituntipäivvystyksissä** sekä välituntitoimintaa ohjaamalla nuorisotyöntekijät toimivat epävirallisen koulun kentällä, ikään kuin koulun vapaa-ajalla. Nuorisotyöntekijät eivät ole virallisia välituntivalvoja, sillä heitä ei koske koulun lakisääteinen välituntivalvonta, vaan he toimivat välitunnilla läsnä olevina aikuisina, joilla on aikaa jutella nuorten kanssa. Usein nuorisotyöntekijät mahdollistavat nuorille mielekästä välituntitoimintaa nuorten toiveita kuunnellen. Välituntitoimintaa ja -päivvystyksiä tehdään useissa kunnissa ja niissä yhdistyvät nuorisotyölle ominaisista menetelmistä keskustelu sekä toiminnallisuus. (Lappi, Keski-Pohjanmaa, Uusimaa.)

KESKUSTELUA JA LÄSNÄOLOA

Sosiaalinen ja emotionaalinen oppiminen ilmaistaan opetussuunnitelmissa yleisinä tavoitteina. Niistä ei ole kognitiivisen oppimisen tapaan suunnitelmallista opetusta, menetelmiä tai periaatteita, vaan ne ovat kaikkien koulun aikuisten tehtäviä, joiden pitäisi toteutua osana toimintakulttuuria. Nuorisotyöntekijöiden päätehtävänä näyttäisi olevan juuri sosiaalisten taitojen ja elämänhallinnan opettaminen. Luottamuksellisessa suhteessa ja rinnalla kulkijana nuorisotyöntekijä keskustelee nuoren kanssa hänen elämänsä tärkeistä asioista ja opettaa tunnistamaan tunteita, sekä hallitsemaan niitä. Nuorisotyön opetussuunnitelmaa voisi kuvata menetelmärekisteriksi, joka sisältää keskustelutyylejä erilaisista teemoista. Nuorisotyön opetussuunnitelma jää hyödyttömäksi, jos nuorisotyöntekijä ei ole tietoinen keskustelurekisteristä osaamisessaan. (Sinisalo-Juha 2011, 30.) Nuorisotyön työtehtävinä keskustelun ja läsnäolon lisäksi niin koulussa kuin

vapaa-ajallakin ovat erilaisten ryhmien ohjaus sekä yksilöohjaus. Nuorta tuetaan yksilönä erilaisten ryhmien jäseniksi mm. pienryhmätoiminnan sekä yhteistyön keinoin. Pienryhmätoimintaa järjestetään yhteistyössä koulun kanssa tukemaan koulutytöitä. Nuorisotyöntekijän työparina voi toimia esimerkiksi koulukuraattori. (Lappi, Pirkanmaa, Etelä-Savo, Uusimaa.)

”Koulussa on havaittu tarpeelliseksi läsnä oleva nuorisotyö. - - Kovasti olisi nuorisotyöntekijälle tarvetta arjen tilanteissa. - - Tässä tuli nuorisotyöntekijä kaikille tutuksi ja varmasti mataloitti monen nuoren kynnystä jutella asioistaan ja huolista.”

”Omassa työssä hän oli tärkeä linkki nuorten ja opettajan välillä, aikuinen jolla on enemmän aikaa olla nuorten elämässä läsnä.”

- AIKUISTEN PALAUTEITA, KONNEVEDEN
PILOTTIKUNNAN SEURANTAKYSELY 2013

Keskeisin työtehtävä koulussa tehtävälle nuorisotyölle on läsnäolo koulun arjessa. Läsnä oleva ja nuoria kohtaava aikuinen on kaivattu toimija koulussa niin nuorten kuin koulun aikuistenkin yhteisöllisyyden näkökulmasta. Läsnäolo toteutuu parhaiten, jos nuorisotyöntekijän aikaresurssia on käytettävissä koululla enemmän kuin muutama tunti viikossa, jolloin on mahdollista päästä toiminnassa piipahduksista kasvatuskumppanuuteen. **Uusiutuva koulu ja nuorisotyö** -hankkeen pilottikunnassa kokemusten mukaan keskustelua kaipasivat nuorten lisäksi myös koulun henkilöstö. Nuorisotyöntekijä nähtiin tukena erilaisissa koulun toimintakulttuuriin kuuluvissa tehtävissä, niin yhdessä ideoinnissa kuin toteuttamisessakin (esimerkiksi osallisuustoiminta, juhlat, retket, teemapäivät ym.). Moni hankkeen palautekyselyyn vastannut oli maininnut nuorisotyöntekijän tuoman yhteistyön sekä vertaistuen tärkeäksi. Pitkähkö kokeilu synnytti työparityöskentelyä eri aineenopettajien, koulunkäynninohjaajien ja erityisopettajan kanssa. Nuorisotyöntekijän työssä koettiin tärkeäksi koko yhteisön kanssa tehtävä työ, ei pelkästään nuorten

kanssa toimiminen. (Projektityöntekijän päiväkirja, Konneveden yläkoulun henkilökunnan palautekoonti 2012, Konneveden pilot-tikokeilun seurantakysely 2013, Lahtinen 2013.)

”Kun sille voi mennä puhumaan ja ei millekään
opettajille osaa mennä puhumaan. Sitte jos
niinku vaikka kaverit ei oo koulussa, ni sit
nuorisotyöntekijän luo voi tulla vaan sillee niinku
ihan vaan käymään.”

(NUOREN PALAUTE, JÄRVILÄ 2012)

EPÄVIRALLINEN KOULU

Epävirallisella koululla tarkoitetaan oppitunneilla sekä niiden ulkopuolella tapahtuvaa epävirallista vuorovaikutusta ja toimintaa sekä nuorisokulttuuria. Epävirallinen koulu on ennakoimaton ja asiat tapahtuvat spontaanisti virallisen koulun ohessa. Viralliseen kouluun puolestaan liittyvät lukujärjestykset, opetussuunnitelmat, oppivelvollisuus ja ”pakollisuus”. (Paju 2011; 18–25.) Nuorilta kysyttäessä koulu kasvattaa nuoria tällä hetkellä eniten epävirallisilla toiminnoillaan tarjoamalla fyysisen ympäristön kohtaamisiin ja keskinäiseen havainnointiin. Kouluun palataan lomalta iloisin mielin muun muassa kavereiden tapamisen takia. Nuoret oppivat koulussa paljon sellaista, mitä ei ole virallisesti määriteltä tavoitteeksi. Nuorisotyöntekijät, jotka toimivat myös epävirallisuutta edustavalla nuorten vapaa-ajalla, ovat tottuneet kohtaamaan nuoria ja heidän ajatusmaailmaansa, ennakoimaan käytöstä ja ammatillisella toiminnallaan kuljetmaan nuorta turvallisesti kohti aikuisuutta. Epävirallinen koulu ja informaali koulu ovat vuorovaikutusta niin oppitunneilla kuin muualla koulun tiloissa. Epävirallinen koulu opettaa sosiaalisen elämän sääntöjä, jotka ovat olennaisia yhteiskunnan jäsenyyden kannalta ja edistävät aktiivista kansalaisuutta. Epävirallinen koulu ja koulu sosiaalisena tilana ovat nuorisotyön osaamisen sarkaa. (Nivala 2006, 108; Paju 2011, 20, 21, 121, 193.)

4.3. ROOLIT

”Omaa roolia joutuu vahvasti painottamaan koulussa nuorisotyöntekijänä.”

(PIRKANMAA)

Nuorisotyöntekijän roolit koulussa syntyvät hänen työtehtävistään, työotteestaan ja tavasta toimia. Hankkeen kehittämistyössä nuorisotyölle koulussa muodostui viisi pääroolia: kasvattaja, koordinaattori, innostaja, ohjaaja ja kehittäjä (Liite 5). Nuorisotyöntekijän odotetaan vastaavan esimerkiksi nuorten osallisuuden ja koulun yhteisöllisyyden luomiseen, sekä ehkäisevän syrjäytymistä ja osallistuvan nuoren kasvattamiseen.

”Haluamme olla tasavertaisia kasvattajia, emme vahtimestareita tai valvoja.”

(PIRKANMAA)

Koulussa nuorisotyötä tekevät ovat sopivan tiukkoja **kasvattajia**, tavallisia aikuisia, joilla on pilke silmäkulmassa. Nuorisotyöntekijät perustelevat kasvattajan rooliaan ammatillisella koulutuksella, ammattinsa hallinnollisten rakenteiden asemalla ja työtä ohjaavan lakitaustan sekä säädösten perusteella. Kasvattajan rooleihin kuuluu mm. puolueettoman aikuisen sekä rinnalla kulkijan roolit. (Kolehmainen 2012, 88–89.)

Nuorisotyöntekijä koulussa toimii myös **innostajan** ja **kehittäjän** rooleissa, jotta työlle asetetut tavoitteet toteutuisivat. Innostaminen ei rajoitu pelkästään nuorten, vaan koko yhteisön innostamiseen, johon sosiaalipedagoginen työote antaa valmiuksia. Koulussa toimivalta nuorisotyöntekijältä edellytetään myös kehittämisosaamista. (Kolehmainen 2012, 92–93.) Esimerkiksi hankkeen pilottikunnassa nuorisotyöntekijän rooleista yhdeksi tärkeimmistä nousi koulun yhteisöllisyyden kehittäminen. Nuorisotyöntekijä koettiin koulussa linkiksi sekä ”antenniksi”, joka avaa nuorten ajatuksia opetushenkilöstölle. Nuorisotyöntekijä on nuorisokulttuurien asiantuntija, joka välittää nuorten maailmaa ja epävirallista koulua opettajille. Hänellä on ajan ta-

salla oleva tietoa, mitä nuorilla on koulussa ja vapaa-ajalla on meneillään. Kehittämistyötä ohjaa nuorilta saadut signaalit ja nuoren elämys- ja kokemusmaailman huomioiminen koulun toimintakulttuurissa. (Konneveden yläkoulun henkilökunnan palautekoonti 2012.)

”Sain tietoa nykynuorten asioista, koskien heidän kokemusmaailmaansa.”

”Avasi uusia näkökulmia ja keskustelut nuorisotyöntekijän kanssa olivat antoisia.”

”Koulun arjessa nuorisotyöntekijän läsnäolo näkyi konkreettisesti niin, että hän toimi useassa asiassa linkkinä opettajien ja oppilaiden välillä ja toi esiin nuorten osallisuutta”.

- AIKUISTEN PALAUTTEITA, KONNEVEDEN
PILOTTIKUNNAN SEURANTAKYSELY 2013

Ohjaajan roolin alaroleihin kuuluu esimerkiksi kuuntelija. Kuuleville korville on tarvetta koulu yhteisössä myös opetushenkilöstön osalta. Ohjaajuuteen liittyvistä rooleista tärkeimmiksi muodostuivat hankkeen pilottikokeilussa elämänhallinnan tuki sekä kuuntelijana ja ymmärtäjänä toimiminen. Lisäksi pilottikoulun arjessa toimivaa nuorisotyöntekijää kuvailtiin koulun muuta henkilöstöä työtehtävissään tukevana ja heitä kuuntelevana henkilönä. (Lahtinen 2013.)

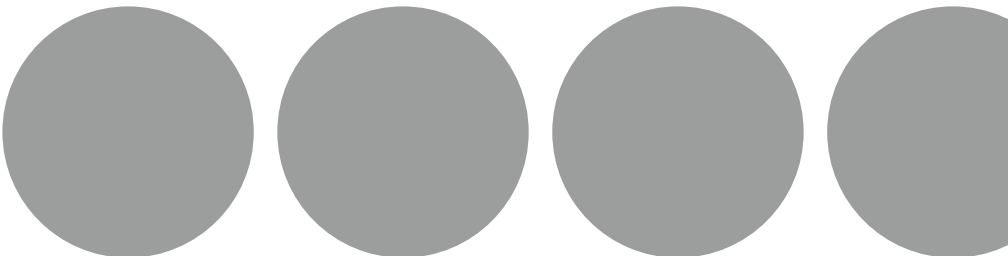
”Koulumme nuorisotyöntekijä hoiti tehtävänsä loistavasti ja osoitti omalla toiminnallaan, miten tärkeää tällainen yhteistyö on teini-ien kuohuissa vellovien nuorten kanssa. Meillä opettajilla on paha taipumus nähdä koulu irrallisena suorituspolkuna nuoren tärkeässä kasvuvaiheessa.”

- AIKUISEN PALAUTE, KONNEVEDEN
PILOTTIKOKEILUN SEURANTAKYSELY 2013

Nuorisotyöntekijät ovat **koordinaattoreita** nuoren eri maailmojen ja kasvuympäristöjen välillä. Nuorisotyöntekijöillä on kokonaisvaltainen käsitys nuoresta, koska he kohtaavat nuorta usein myös vapaa-ajalla ja ovat kiinnostuneita nuoresta kokonaisvaltaisesti. Koulussa nuorisotyössä toimivien työ muodostuu oppilaan roolin ja nuoren kehitystehtävien yhteensovittamisesta, jotta ne tukisivat toisiaan. Kasvattajat silottavat tietä niin, että nuoren molemmat identiteetit, niin oppilas kuin nuori, voivat elää koulussa rinnatusten, toisiaan tukien. (Kolehmainen 2012, 84.)

5.

KEHITTÄMISTYÖN TULOKSIA

HANKKEEN kehittämistyössä tarkasteltiin nuorisotyötä koulussa ilmiönä, työn moninaisuutta sekä työmuodon ja nuorisotyöntekijyyden aseman rakentumista koulun toimintakulttuurissa. Työmuoto ja työntekijät tarvitsevat malleja kuvaamaan työtään, jolla määritetään ja selkiytetään nuorisotyön ammatillisuutta koulussa. Mallit syventävät ammatillista identiteettiä nuorisotyöntekijöille itselleen sekä muille ammattiryhmille ja ne tarjoavat koulussa toimiville nuorisotyöntekijöille välineen reflektointiin. Malleilla voidaan määrittää nuorisotyöntekijöille omaa toimialuetta ja sen tiedostamista muiden toimijoiden joukossa, joka vahvistaa nuorisotyöntekijöille selkeämpää profессиota kouluyhteisössä.

Seuraavissa kappaleissa on esitelty mallit nuorisotyöntekijyyden tueksi, työnkuvan ja roolin selkiyttämiseen koulun toimintakulttuurissa.

5.1. KOULUSSA TOIMIVAN NUORISOTYÖNTEKIJÄN TYÖNKUVA

Työnkuva (liite 3) selkiyttää nuorisotyöntekijän työtä koulussa hänelle itselleen sekä yhteistyökumppaneille. Työtehtäviä pystytään rajaamaan työajan, nuorisotyön arvopohjan sekä osaamisen mukaisesti koulun monialaisessa yhteisössä. Nuorisotyöntekijällä itsellään on vastuuta työnkuvansa laatimisesta ja hän on itse paras määrittämään ammattialansa osaamisen.

■ Nuorisotyöntekijän tulee tuntee koulun toimintakulttuuri ja tarpeet työmuodolle työnkuvaa laatiessaan, joka edellyttää keskustelua ja vuorovaikutusta koulun henkilöstön kanssa.

■ Ennen työnkuvan laatimista nuorisotyölle koulussa tulee olla yhteinen tahtotila ja yhdessä mietityt tavoitteet sekä mahdollisesti pohdittu esim. toiminnallisen yhteistyön vuosikelloa (liite 9).

■ Työnkuvaan kirjataan työn tavoitteet, avataan nuorisotyön ydinosaamista ja menetelmiä, työn arvoja ja lähtökohtia sekä määritellään nuorisotyöntekijän työtehtäviä.

Erityisesti työn alkuvaiheessa nuorisotyöntekijä on vastuullinen kertomaan ja tiedottamaan työstään muulle henkilöstölle. Asema kouluyhteisössä määrittyy ammatillisen työnimikkeen kautta, mutta myös tekojen kautta. Nuorisotyön osaaminen ja menetelmät saattavat olla vieraita opetushenkilöstölle. Nuorisotyön ja koulun yhteiset tavoitteet toteutuvat parhaiten, jos monialainen yhteistyö on suunnitelmallista, ammattilaiset tuntevat vahvuutensa ja työnsä rajapinnat, luottavat ja arvostavat omaa ja toistensa työtä sekä pystyvät yhdessä rakentamaan yhteisöllisyyttä ja kouluhyvinvointia nuoren kasvun tukemiseksi.

5.2. KOULUSSA TEHTÄVÄN NUORISOTYÖN ARVIOINTI (ITSEARVIOINTI JA AUDITOINTI)

Laadukkaaseen ja tavoitteelliseen yhteistyöhön sisältyy työmuodon sisältöjen ja prosessien arviointi. Arviointimallin (liite 4) avulla pystytään suunnittelemaan työn kehittämistä. Arviointimalli on tarkoitettu kriteereiden avulla yksittäisen nuorisotyöntekijän ja hänen nuorisotyöhön pohjautuvan toimintansa tarkasteluun koulussa. Nuorisotyöntekijä vahvistaa omaa ammatillista osaamistaan keskittyessään refleктоimaan oman työnsä tavoitteita ja periaatteita. Arviointimallin kriteeristö on luotu työvälineeksi edistämään työn refleктоintia.

Arviointimallin kriteerit on luotu kehittämistyön aineiston perusteella. Kriteeristö mukailee pääkaupunkiseudun nuorisotoimien yhteistyönä luotua nuorisotyön auditointi- ja itsearviointimallia nuorisotyön keskeisimmille toimintamuodoille, kuten avoimille nuorten illoille.

5.3. KOULUSSA TOIMIVAN NUORISOTYÖNTEKIJÄN ROOLIKARTTA

Kehittämistyössä selvitettiin koulussa toimivan nuorisotyöntekijän työtä. Roolikartta (liite 5) kuvaa nuorisotyöntekijän rooleja koulussa. Viisi pääroolia ovat: ohjaaja, innostaja, kasvattaja, koordinaattori, kehittäjä. Roolikartta selkiyttää nuorisotyöntekijän työnkuvaa koulussa ja auttaa uusien työntekijöiden perehdytyksessä. Roolikartan avulla nuorisotyöntekijä voi pohtia työnsä oikeutuksia ja velvoitteita sekä kehittää omaa rooliaan koulussa toimiessaan.

5.4. KOULUSSA TOIMIVAN NUORISOTYÖNTEKIJÄN OSAAMINEN

Osaamiskuvaus (liite 6) mallintaa nuorisotyön osaamisen soveltamista koulussa. Kuvauksessa ei pyritä yksittäisen työntekijän osaamiskuvaukseen, vaan jokaisella nuorisotyöntekijällä on osaamista kaikista osa-alueista. Nuorisotyön osaaminen painottuu eri tavoin eri toimintaympäristöissä. Ammatillinen osaaminen muodostuu ammatissa tarvittavista tiedoista ja taidoista, mutta myös henkilön persoonallisuudesta. Jokaisella nuorisotyöntekijällä on myös erityisosaamista, joka syntyy työkokemuksen syvenemisen, erikoistumisen tai koulutuksen myötä.

Osaamiskuvaus ja nuorisotyön ammattieettiset ohjeet liittyvät toisiinsa. Eettiset ohjeet kuvaavat asennetta, vastuuta ja suhtautumistapaa työhön ja ne antavat näkökulmaa osaamiskuvauksen tarkasteluun. Osaamiskuvauksessa on mukailtu kirkon oppilaitosnuorisotyöntekijöiden ydinosamiskuvausta, suositusta ammattikorkeakoulututkintojen yhteisiksi kompetensseiksi (Arene) sekä koulutusohjelmakohtaisia kompetensseja (Humak 2012).

5.5. NUORISOTYÖ KOULUN JA VAPAA-AJAN TOIMINTAYMPÄRISTÖISSÄ – TYÖAIKA

Kunnallista nuorisotyötä toteutetaan eri toimintaympäristöissä – siellä missä nuoret ovat. Työaikamalli (liite 7) on koostettu hankkeen pilottikunnan kokemusten perusteella. Pilottikunnassa hankkeen projektityöntekijän asema ja työnkuva oli verrattavissa ohjaustyössä toimivaan nuorisotyöntekijään, jolla ei ole hallinnollisia tehtäviä. Työaikamalli havainnollistaa nuorisotyöntekijän toimintaympäristöjä, jotka vastaavat tämän päivän nuorten ja sitä kautta nuorisotyön muuttuviin tarpeisiin. Työaikamalli tukee niin nuorisotyöntekijää kuin nuoria ja monialaisia yhteistyökumppaneita yhteistyön rakentamisessa. Työaikamallin avulla voidaan parantaa työssä jaksamista ja sovitaa nykyistä paremmin yhteen työhön liittyvät vaatimukset.

5.6. NUORISOTYÖN JA KOULUN YHTEISTYÖPROSESSI

Kehittämishankkeen aineistosta muodostui prosessikuvaus (liite 8) nuorisotyön ja koulun yhteistyön keskeisimmistä vaiheista. Prosessikuvaus huomioi yhteistyön rakentamisen vaiheet. Tavoitteena on selkiyttää työn suunnittelua, eri tahojen tehtäviä yhteistyön ja tavoitteiden toteutumisessa sekä osallistumista yhteistyön eri vaiheissa. Kuvauksessa on selkiytetty nuorisotyöntekijän roolin ja aseman rakentamista kouluun.

PROSESSIN VAIHEET

1 Yhteistyöaloite. Kunnissa on usein pitkät perinteet yhteistyölle, joita halutaan syventää. Useiden eri motiivien siivittämänä nuorisotyö tarjoaa osaamistaan laajemmin nuorten kasvuympäristöihin. Opetusta ja nuorisotyötä ohjaavissa säädöksissä kuten nuorisolaissa, opetussuunnitelmissa ja lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelmassa on suosituksia ja ohjeistuksia nuorisotyön kasvattajuuden sekä menetelmällisyyden kehittämiseen kouluissa.

2 Yhteistyön osa-alueiden selvitys (liite 10). Yhteistyön edellytysten kartoitus ja asioista keskusteleminen ovat lähtökohtana yhteisille tavoitteille. Alkuvaiheen keskustelut voidaan toteuttaa esimerkiksi työseminaarina, johon osallistuvat sekä nuorisotyön että opetuspuolen henkilöstö. Selvitysvaiheen osallistujat ovat johtajia ja käytännön työntekijöitä. Johtajilla on mahdollisuus vaikuttaa työn resursseihin ja rakennelinjauksiin paikallisella tasolla ja myös päätöksenteossa. Käytännön työntekijät ovat parhaita sisällöllisiä asiantuntijoita.

3 Tavoitteiden laatiminen ja kirjaaminen koulua ja nuorisotyötä ohjaaviin asiakirjoihin. Pitkäjänteistä kehittämistä tukee työn rakenteellinen kehittäminen henkilöiden välisen yhteistyön sijaan. Koulussa tehtävän nuorisotyön tavoitteet kirjataan yhdenmukaisesti esimerkiksi nuorisotyön strategiseen kehittämis- tai toimintasuunnitelmaan ja koulua ohjaavaan opetussuunnitelmaan. Kuntatasoiset tavoitteet ohjaavat koulukohtaisia toiminnallisia yhteistyösopimuksia.

4 Toiminnallinen yhteistyösopimus (liite 11, ks. myös liite 9 vuosikello). Toiminnallinen yhteistyösopimus on koulu- tai aluekohtainen. Jokaisella koululla on oma toimintakulttuurinsa, joka vaikuttaa nuorisotyön ja koulun yhteistyön muotoutumiseen. Laadittava sopimus ohjeistaa käytännön työtä koulussa ja toimii ohjenuorana työhön sitoutettavalle henkilöstölle. Sopimuksessa huomioitavia asioita ovat yhteiset resurssit, tiedonkulkukulttuurin sitoutuvien toimijoiden roolit ja konkreettisen toiminnan suunnittelu.

5 Työnkuvan laatiminen nuorisotyöntekijälle koulussa (Ks. myös liitteet 3 työnkuva, 5 roolikartta ja 6 osaamiskuvaus.) Työnkuva määrittää nuorisotyöntekijän työtehtäviä ja viestii muulle henkilöstölle yhteistyön mahdollisuuksista nuorisotyöntekijän kanssa.

6 Nuorisotyön aloittaminen koulussa. Selvitys ja valmisteluvaiheen jälkeen alkaa nuorisotyöntekijän työ koulun arjessa ja kasvatuskumppanina koulun opetushenkilöstön kanssa. Alku-

vaiheessa työ painottuu nuorisotyöntekijän osaamisen ja työotteen tunnetuksi tekemiseen sekä luottamuksen rakentamiseen kouluyhteisössä. Työnkuvaa tarkistetaan toiminnan edetessä.

7 Merkityksen ja vaikuttavuuden seuranta ja arviointi. Jatkuva työn merkitysten ja vaikuttavuuden arviointi kuuluu osana laadukkaaseen työhön. Palautetta kerätään säännöllisesti eri verkostoista ja nuorisotyöntekijä reflektoi myös itse omaa työtään. Palautetta arvioidaan yhdessä nuorisotyön ja koulun toimijoiden kanssa. Nuoret ovat merkittävässä roolissa toimintaa arvioidessa.

8 Toiminnan kehittäminen ja päivitys vuosittain. Työmuoto ja yhteistyö eivät koskaan tule valmiiksi. Yhteiskunta ja nuorisokulttuurit muuttuvat, jolloin myös työn on vastattava tarpeisiin. Työssä tulisi pyrkiä ennakoimaan tulevaisuuden tarpeet ja haasteet, jossa keskeistä on jatkuva ja suunnitelmallinen työn merkityksen ja vaikuttavuuden arviointi

Yhteistyön vaiheet ovat osittain limittäisiä tai voivat tapahtua eri järjestyksessä. Jokainen vaihe on olennainen laadukkaan yhteistyön ja pitkäjänteisen yhteistyön rakentamiseksi.

5.7. NUORISOTYÖN JA KOULUN YHTEISTYÖN VUOSIKELLO

Nuorisotyön ja koulun yhteistyön vuosikello (liite 9) tukee nuorisotyön ja koulun yhteistyön ja koulussa tehtävän nuorisotyön vuosittaisten sisältöjen suunnittelua, toteuttamista ja työnjakoa. Vuosikello kuvaa vuoden kokonaisuutta, jota tarkennetaan vuoden aikana. Vuosikello edistää pitkäjänteistä kehittämistä, suunnitelmallisuutta ja varmistaa työn jatkuvuutta.

Vuosikelloon kirjataan kuukausittain kohdalleen ne asiat, jotka vuoden aikana tulee hoitaa. Suunnitelmallisuus auttaa ennakoidaan ja valmistautumaan asioihin. Vuosikello on esimerkki kunnissa sovellettavaksi oman toiminnan suunnittelussa.

5.8. KOULUN JA NUORISOTYÖN YHTEISTYÖN OSA-ALUEIDEN SELVITTÄMINEN

Yhteistyön esteeksi muodostuvat liian usein aikaisemmat stereotyyppiat, ennakkokäsitykset ja olettamukset. Yhteistyön osa-alueiden selvittäminen (liite 10) pyrkii poistamaan mahdollisia esteitä ja auttaa rakentamaan luottamusta. Yhteistyö edellyttää yhteistä ymmärrystä eri tekijöistä: aika, tehtävä, suunta ja visio, arvostus, luottamus, kunnioitus, motiivit ja asenne. Yhteistyö vaikeutuu, jos yksikin tekijä on epävakaa pohjalla. Yhteistyön osa-alueiden kuvaamassa mallissa keskusteluun osallistuvat toimijat arvioivat itsenäisesti ja yhdessä reflektoiden yhteistyön edellytyksiä kuvaavia osa-alueita. Toisistaan poikkeavat arviot luovat tärkeitä kysymyksiä ja ymmärrystä tilanteeseen.

5.9. TOIMINNALLINEN YHTEISTYÖSOPIMUS

Toiminnallinen yhteistyösopimus (liite 11) kartoittaa olemassa olevia käytänteitä, määrittää yhteistyön tavoitteiden toteuttamista ja toimijoiden sitoutumista. Sopiminen koskee resursseja (aika, henkilö ja talous), tiedonkulkua, työnjakoa toiminnoissa ja monialaista yhteistyötä tavoitteiden toteuttamiseen. Sopimus on esimerkki kuntien käyttöön koulussa tehtävän nuorisotyön kehittämiseksi.

5.10. KOULUSSA TEHTÄVÄN NUORISOTYÖN ARVIOINTI JA SEURANTA

Kehitetyt seuranta- ja arviointikyselypohjat (liite 12) ovat esimerkkejä nuorisotyön ja nuorisotyöntekijän toiminnan arviointiin, ja niitä voidaan käyttää arviointiin monialaiselle verkostolle (aikuisille) sekä nuorille.

Seuranta ja arviointi ovat osa kehittämistyötä, joka tekee näkyväksi tehtyä toimintaa ja antaa verkostoille sekä toimintaan osallistujille mahdollisuuden arvioida valittujen toimintojen ja toteutustapojen onnistumista. Säännöllisellä seurannalla ja arvioinnilla täsmennetään suunnitelmia, raportoidaan tuloksia,

ennakoidaan riskejä ja havaitaan muutostarpeita. Lisäksi huolellinen dokumentointi tukee päivittäistä työskentelyä ja kehittämistyötä. Dokumentoinnin merkitys korostuu erityisesti ongelmatilanteissa, henkilöstön vaihtuessa ja ulkopuoliselle taholle raportoitaessa esimerkiksi hankerahoituksen yhteydessä.

5.11. YHTEISÖPEDAGOGIOPISKELIJAN HARJOITTELU KOULUSSA TAI OPPILAITOKSESSA

Ohjeistus yhteisöpedagogin harjoitteluun koulussa tai oppilaitoksessa (liite 13) avaa opiskelijan osaamista ja roolia koulu-yhteisössä, nuorisotyön tavoitteita kouluyhteisössä, ja toimii esimerkkinä harjoittelun työtehtävistä. Ohjeistuksessa huomioidaan nuorisotyön eettiset piirteet, arvot ja työorientaatio. Ohjeistuksen tavoitteena on tukea opiskelijan harjoittelua ja opintojakson oppimistavoitteiden soveltamista koulussa sekä selkiyttää nuorisotyöalan opiskelijan toimintaa muille koulun toimijoille osana koulun monialaista yhteistyötä. Opiskelija keskustelelee ohjeistusta hyödyntäen harjoitteluprosessinsa mahdollisuuksista koulussa ja luo tavoitteet oman ammatillisen osaamisensa kehittämiseen harjoittelun aikana.

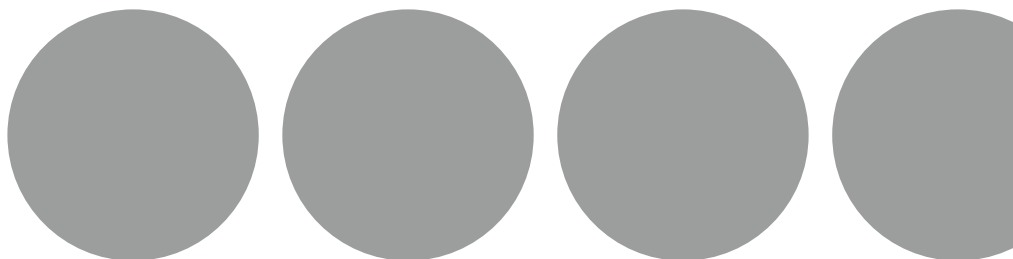
5.12. YHTEISÖPEDAGOGIOPISKELIJA KOULUSSA

Hankkeen aikana Humakin yhteisöpedagogiopiskelijat osallistuivat hankkeen kehittämistyöhön. Koulu on tulevaisuudessa entistä vahvemmin yhteisöpedagogien työpaikka ja koulu toimintaympäristönä kiinnostaa opiskelijoita. Prosessikuvaus (liite 14) avaa opiskelijan kouluun sijoittuvan opintojakson keskeisiä vaiheita: selkiyttää työn suunnittelua, eri tahojen tehtäviä yhteistyön ja tavoitteen onnistumisessa sekä yhteisöpedagogiopiskelijän roolin ja aseman rakentumista koulussa. Prosessikuvaus auttaa koulujen henkilöstöä opiskelijan ohjaamisessa harjoittelun aikana.

Opiskelijan ammatillinen identiteetti hyöttyy muodostumisvaiheessa oman alan ammattilaisen kanssa toteutetusta reflektoinnista. Kouluyhteisön muiden ammattilaisten tuki ja ohjaus eivät kehitä samalla tapaa nuorisotyöllistä osaamista ja ajattelua. Vähitellen työyhteisön arvoja, normeja ja toimitapaa omaksumalla sekä niistä keskustelemalla rakentuu ammatillinen identiteetti, joka mahdollistaa opiskelijan kehittymistä vahvaksi nuorisotyön toimijaksi.

6.

KOULUSSA TEHTÄVÄN NUORISOTYÖN KEHITTÄMISSUUNTIA

AINEISTOSTA kumpuavat kysymykset viestivät nuorisotyön muutoksen ja uusiutumisen tarpeesta sekä liittyvät olennaisesti työmuodon tulevaisuuden suunnan hahmottamiseen. Alueellisen kehitystyön tulee kohdata kansallisen tason keskusteluissa ja päinvastoin. Käytännön tekojen ja ammatillisen identiteetin vahvistamisen rinnalle tarvitaan säädös- ja ohjaustason linjauksia. Työtä nuorisotyön aseman vakiinnuttamiseksi kouluissa on tarpeen tehdä hallintokuntatasolla, päätöksenteossa, kehittämisorganisaatioissa ja valtionhallinnossa. (Leppä 2012, 129–130.) Esimerkiksi lapsiasiavaltuutettu on oppilashuoltolain valmistelun aiemmissa vaiheissa ehdottanut, että oppilashuollon määritelmään olisi sisällyttävä koulunuorisotyö ja koulun perhetyö. Koulussa tehtävällä nuorisotyöllä tuetaan koulun yhteisöllisyyttä. Lapsiasiavaltuutetun nuoret neuvonantajat ovat pitäneet koulun nuorisotyötä hyvin merkittävänä osana lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämistä. (Aula, 2013.)

Nuorisotyön tulee päättää toimialansa sisällä, laajennetaan nuorisotyötä kouluyhteistyöstä koulussa tehtävään nuorisotyöhön ja kasvatuskumppanuuteen. Jatkossa on olennaista selvittää nuorisotyön ja muiden koulussa toimivien ammattialojen rajapintoja, jotta vältytään päällekkäiseltä, jopa kilpailevalta työltä. Rooli ja ammatillinen identiteetti muodostuvat vuorovaikutuksessa, joten nuorisotyöhön koulussa vaikuttaa myös muiden ammattiryhmien tekemä työ sekä odotukset työlle. Nuorisotyö näkee monialaisessa yhteistyössä tärkeänä nuoren kokonaisvaltaisen kohtaamisen ja ehkäisevän työn. Hankkeen kehittämissä tehtyjä havaintoja tukee Rimpelän (2013) toteamus, siitä

miten nuori paloitellaan lukuisten organisaatioiden asiakkaiksi, eikä missään rakennu yhteistä ymmärrystä. Tukia ja palveluja tulisi johtaa kokonaisuutena. Jokaisella on omat arvot, osaaminen, ydintehtävät ja ongelmanmäärittelyt, säännökset ja tietojärjestelmät sekä hallinnon ja johtamisen käytännöt. Nuori varttuu hyvinvointiekosysteemeissä, joka koostuu rinnakkaisista kehitysyhteisöistä kuten perhe, koulu, katu ja harrastukset. Lapsi on yhteisöjen jäsen, ei koskaan asiakas. Olennaista olisi kehitysyhteisöjen kasvatuskumppanuus ja nuoren kohtaaminen kokonaisuutena. Rimpelä ehdottaa, että investoidaan koulutukseen integroituun nuorisotyöhön alkaen 10–12 ikävuosista jatkuen tarpeen mukaan jopa 29 ikävuoteen asti. Hänen mukaansa nuorisotyöntekijä olisi ”personal trainer ja palvelunohjaaja”. (Rimpelä 2013.)

— Lyömme päätä seinään koulun ja nuorisotyön yhteistyössä niin kauan kunnes nämä yhteistyöasiat ovat kiinni henkilöistä.

Yhteistyön tarve on selvä, mutta ne pitää lain, asetusten ja opettajankoulutuksen (sen opetussisältö mm.) kautta ensin saada kuntoon. Ei nuorisotyö voi ”rynnätä” kouluinstituution sisälle menetelmillään, ellei ne ole kirjattu opetussuunnitelmiin —”.

SEMINAARIPALAUTE

6.1. AMMATILLISUUDEN VAHVISTAMINEN

Nuorisotyön aseman vahvistaminen liittyy nuorisotyön ammatillisen identiteetin selkiyttämiseen koulussa. Lisäksi koulussa toimivilla nuorisotyöntekijöillä on havaittu ammatilliseen kehittymiseen liittyviä haasteita, kuten kehittävän työotteen hallitseminen ja monialainen yhteistyö. Koulu toimintaympäristönä haastaa nuorisotyöntekijän kirkastamaan tavoitteita ja käytöteoriaansa ammattinsa taustalla. Ammatillisuus tarvitsee tukea ja vahvistamista, jotta nuorisotyö olisi nuorisotyötä koulusakin. Nuorisotyöntekijä koulussa on

- kasvattaja ja yhteiskuntatietoinen koordinaattori
- ehkäisevän työn vahvistaja

■ Oman paikan ja aseman lunastus monialaisessa vahvojen professioiden yhteistyössä ja kasvatuskumppanuudessa vaatii vahvaa ammatti-identiteettiä.

■ Ammatillisen identiteetin vahvistamisella on monia myönteisiä vaikutuksia alan arvostukseen, nuorisotyöntekijän kiinnostukseen ammatilliseen kehittämisen ja työmotivaation kasvuun.

■ Koulussa tehtävän nuorisotyön oikeutuksen lähtökohta on kuva nuorisotyöntekijyydestä koulussa: Nuorisotyön itsensä määrittämä suhde pedagogiseen, sosiaaliseen, viralliseen ja epäviralliseen, ja yksilöiden ja ryhmien kanssa tehtävään työhön koulussa.

■ Nuorisotyötä koulussa voidaan perustella ehkäisevällä työllä, pedagogisilla näkökulmilla ja toiminnan sekä päätöksenteon lapsi- ja nuorisovaikutuksilla.

Koulussa nuorisotyötä tekevien ammatillisen identiteetin vahvistamiseksi ja oikeutetun aseman saamiseksi työ on edelleen kesken. Nuorisotyöntekijät ja alan organisaatiot tarvitsevat identiteettinsä vahvistamiseksi nuorisotyöalan koulutuksen sekä kehittämis- ja tutkimustyön tukea, jossa tuotetaan kuvaa nuorisotyöstä koulussa legitimoidun aseman ja yhteisen profession tueksi. Liitteinä olevilla malleilla voidaan kehittää ja vahvistaa koulussa toimivien ammatillista identiteettiä kasvattajana ja selkiyttää työmuodon ammattiprofessiota.

Monialainen yhteistyö tarvitsee onnistuakseen eri ammattiryhmien oman osaamisen tunnistamista ja yhteisten rajapintojen löytymistä eri toimijoiden tavoitteissa. Lisäksi toimijoilla tulisi olla säädösperustan oikeuttama tasavertainen asema. Koulussa on aineiston mukaan paikkoja, joissa nuorisotyön asiantuntijuutta ja ammatillisuutta nuoruuden kentällä sekä nuorisokulttuureista voisi paremmin hyödyntää.

Nuorisotyöllä on halua rakentaa työtänsä kouluun ja toimia laajemmin nuorten eri toimintaympäristöissä sekä toimia vahvemmassa kasvattajan roolissa nuorten arjessa myös kouluympäristössä. Nuorisotyöntekijöissä on syntynyt muutosvalmius omaan työnkuvaan. Työnkuvan toteutumiseksi on kehittämis- ja muutostilanteissa työroolien muutoksen ymmärtämisellä ja selkeiden rakenteiden edistämällä johtajilla merkittävä rooli. Muutostilanteessa olennaista on yhteisen tavoitetilan hahmotaminen, töiden järjestyttäminen, yhtenäinen johtamiskulttuuri sekä henkilöstön hyvinvointi ja osallisuus.

6.2. RAKENTEELLINEN KEHITTÄMINEN

Kasvatus-, ohjaus- ja opetusalan koulutus- ja työskentelykulttuurit kärsivät liiasta eriytyneisyydestä, jotka kannustavat sektoroituneeseen ongelmakeskeiseen työhön koulussa. Rahoitusjärjestelmät tukevat tätä toimintakulttuuria, jonka vuoksi usea nuori jää vaille ehkäisevää työtä. Rakenteita tulee ravistaa lasten ja nuorten kokeman hyvinvoinnin ja syrjäytymisen ehkäisemisen vuoksi. Useissa tapauksissa nuorisotyöntekijällekin osoitetaan koulussa vaikeat, ns. ”koulun toimintakulttuuriin sosiaalisesti sopeutumattomat” nuoret, ilman että yhdessä monialaisesti keskityttäisiin tarkastelemaan käytöstä yhteisön ja ryhmään kuulumisen kautta. Nuori leimaantuu eri tahojen asiakkaaksi yhteisön jäsenyyttä tarkastelevan näkökulman sijaan. Sosiaaliset taidot kehittyvät vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa ja yhteisöön kuulumisen kautta eri kasvuyhteisöissä. Ongelman ratkaisusta tulisi kääntää katse yhteisöön ja ehkäisevään monialaiseen työhön. (Rimpelä 2013; Leppä 2012, 130.)

Monialaisesta yhteistyöstä puhutaan jo lainsäädäntö- ja ohjelmatasolla (Nuorisolaki 2006; Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelma 2012–2015), mutta käytännössä ollaan vielä kaukana yhdessä tehtävästä työstä. Ammattialojen välillä on jopa kilpailua, joka kohdistuu siihen, mikä toimiala onnistuu saamaan lisäyksiä tarpeisiin nähden vähäisiin resursseihin. (Leppä 2012, 130.) Monitoimijaisuus edellyttää tahtotilaa ammatillisiin rajanylityksiin ja vahvaa ammatillista professiota nuorisotyöntekijöiltä. Kouluissa toimivat nuorisotyöntekijät tuovat esiin

heidän asemaansa ja työtään vaikeuttavat tietosuojaan liittyvät salassapito- ja vaitiolovelvollisuudet, jotka koetaan vahvasti yhteistyötä hankaloittavana seikkana.

"Mielestäni nuorisotyöntekijät täytyy vakinaistaa kouluun, koska nuorten tavoittaminen on siellä todella helppoa. Myös nuorten silmin se olisi todella ennaltaehkäisevä juttu. Yhteistyölle tarvittaisi lain velvoite, jotta kunnat ottaisivat asian vakavasti."

(SEMINAARIPALAUTE)

Nuorisotyökenttä kuuluttaa lisäresursointien perään tai nuorisotyön uudelleen allokointiin. Nuorisotyöntekijän toimiminen sekä koulussa että vapaa-ajalla on nuoren, nuorisotyön vahvuuksien sekä ammatillisen identiteetin näkökulmasta huomioitava näkökulma. Mikäli nuorisotyöntekijä työskentelee pelkäänsä koulussa, hänen tulisi huolehtia yhteyden rakentamisesta nuoren vapaa-aikaan sekä sen toimijoihin ja saada ammatillista tukea nuorisotyön identiteetillensä. Nuoren kasvuympäristöjen rajapinnassa toimittaessa ja ammatillisesta vertaistuesta huolehdittaessa rikastuvat ja toteutuvat nuorisotyön ominaispiirteet kuten kokonaisvaltainen sekä vapaaehtoisuuteen perustuva kohtaaminen, nuoren näkeminen elämänsä subjektina sekä nuorilähtöinen ajattelu. Yksi aikuinen useissa kasvuympäristöissä ja -yhteisöissä nuoren kohtaajana on etu nuorelle.

Pitäisikö nuorisotyöntekijän työskennellä myös muualla kuin koulussa? (esim. vapaa-aika, kerhotoiminta, nuorisotila, netti...) Miksi?

"Joo, sama aikuinen ois kiva myös vapaa-ajalla kun se on hyvä tyyppi"

"No joo, se on aikuinen mutta kuitenkin ei ole sillä tavalla aikuinen että ei koeta että se kyttäisi"

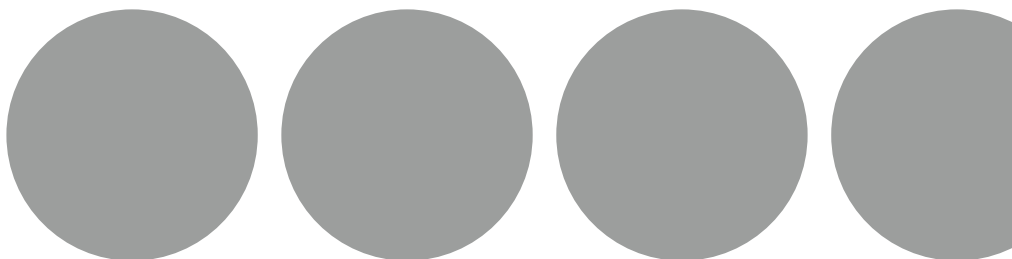
"Kyllä jossai nuorisotiloissa, koska ne ymmärtää nuoria paremmin ja niitte angst päiviä :DDD"

- NUORTEN PALAUTTEITA, KONNEVEDEN
PILOTTIKUNNAN SEURANTAKYSELY 2013

Nuorisotyön aseman vakiintuminen koulussa, tasavertaisen monitoimijaisen kasvatuskumppanuuden saavuttaminen sekä nuorisotyön ominaispiirteiden säilyttäminen näyttäisi edellyttävän sitä, että nuorisotyö koulussa tulisi jossain määrin ”pakolliseksi” osaksi koulujen palvelurakennetta. Muuten nuorisotyön kehittäminen osaksi nuorten palveluja koulussa jää toispuoleiseksi (joko koulun tai nuorisotyön) innostukseksi, jolle ei välttämättä toisella osapuolella ole juuri aikaa, tilaa, eikä tahtoa. Toisaalta myös ilman selkeän aseman antamista koulussa nuorisotyöllä on vaarana muuttua joksikin muuksi työksi kuin nuorisotyöksi, tai sulautua koulun nykyisiin tehtäviin ja ammattiryhmien tehtävänkuviiin. Tulevaisuuden koulu voisikin olla eri ammattiryhmien toteuttaman useamman palvelun kokonaisuus sen sijaan, että se on erityinen oma opetukseen suuntautunut yksikkönsä. (Rimpelä 2013; Leppä 2012, 131.)

LÄHTEET JA LIITTEET

LÄHTEET

- Aho, Piia 2013. Neuvottelua nuorisotyöntekijän paikasta yläkoulussa. Pro-gradu -tutkielma. Käyttätymistieteiden laitos. Tammikuu 2013.
- Arola, Iiro 2010. ” No sit mä tajusin, et on muitakin kuin minä” – Suomenuskoisten sosiaalinen identiteetti. Uskontotieteen pro gradu -tutkielma. Teologinen tiedekunta. Helsingin yliopisto.
- Aula, Maria-Kaisa 2013. Lapsiasiavaltuutetun lausunto eduskunnan sivistysvaliokunnalle oppilashuoltolainsäädännöstä. Viitattu 18.11.2013, <http://www.lapsiasia.fi/nyt/lausunnot/lausunto/-/view/1867418>
- Hirvonen, Elna 2009. Nuorisotyö sosiaalisen asiantuntijuuden areenoilla. Teoksessa Suvi Raitakari ja Elina Virokannas (toim.) Nuorisotyön ja sosiaalityön jaetut kentät. Puheenvuoroja asiantuntijuudesta, käytännöistä ja kohtaamisista. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 96.
- Hämäläinen, Juha ja Kurki, Leena. 1997. Sosiaalipedagogiikka. Porvoo: WSOY.
- Järvilä, Mirjami 2012. Nuorisotyö koulussa Konnevedellä. Uusiutuva koulu ja nuorisotyö -hankkeen pilottikunnan arviointitutkimus. Opinnäyte. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma 210 op. Marraskuu 2012.
- Kiilakoski, Tomi 2007. Kasvu moneen suuntaan –Kriittinen pedagogiikka ja nuorisotyö. Teoksessa Hoikkala, Tommi ja Sell, Anna (toim.) 2007. Nuorisotyötä on tehtävä. Hakapaino: Helsinki.
- Kiuru, Krista 2013. Ministeri Kiurun tiedotustilaisuus koulujen työrauhasta. 6.6.2013. Viitattu 11.12.2013. <http://valtioneuvosto.fi/ajankohtaista/tallenteet/fi.jsp>
- Kolehmainen, Marjo 2012. Kasvattajana ristiallokossa. Ammatillinen identiteetti koulussa nuorisotyötä tekevien kokemana. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Opinnäyte. Järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelma, ylempi AMK (90 op). Toukokuu 2012.
- Lahtinen, Pauliina 2013. ”Nuorisotyöntekijä koulussa innostaa, kannustaa, tukee ja ymmärtää”. Selvitys Konneveden kuntaan toteutetusta nuorisotyöntekijäkokeilusta koulun ja vapaa-ajan toimintaympäristöissä. Pilottikokeilun loppuraportti. Uusiutuva koulu ja nuorisotyö -hanke 2013. Humanistinen ammattikorkeakoulu.
- Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2012-2015. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2012:6.

- Leppä, Tanja 2012. Nuorisotyö koulussa kuraattoreiden näkökulmasta. Opinnäyte. Sosiaalialan koulutusohjelma. Sosiaali- ja terveystieteiden ylempi ammattikorkeakoulututkinto.
- Makkonen, Saara. 2013. Nuorisotyön tarve Keuruun yläkouluissa. Keuruun yläkoulujen oppilaiden ja henkilöstön näkemyksiä koulussa tehtävästä nuorisotyöstä. Opinnäyte. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma 210 op. Marraskuu 2013.
- Nivala, Elina 2006. Koulukuraattorina nuoren maailmassa. Teoksessa Kurki Leena, Nivala Elina ja Sipilä-Lähdekorpi Pirkko. Sosiaalipedagoginen sosiaalityö koulussa. Helsinki: Finn Lectura.
- Nuorisolaki 2006. Monialainen yhteistyö (7 a §)
- Paju, Petri 2011. Koulua on käytävä. Etnografinen tutkimus koululuokasta sosiaalisena tilana. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 115.
- Perusopetuslaki 1998. Perusopetuslaki 628/1998, 31 § a. Viitattu 12.11.2013, <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>
- Rimpelä, Matti 2013. El ”Kouluhyvinvoinnin tulevaisuus”. Kasvava ihminen ja tulevaisuuden koulu. Kokkola, 7.8.2013. Matti Rimpelä. Dosentti, Tampereen yliopisto.
- Sinisalo-Juha, Eeva 2011. Nuoren identiteetti nuorisotyössä. Identiteettiteorioiden näkökulmia informaaliin kasvatukseen. Tampereen yliopisto. Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö. Nuorisotyön ja nuorisotutkimuksen pro gradu -tutkielma. Toukokuu 2011.
- Soanjärvi, Katariina 2011. Mitä on ammatillinen nuorisotyö? Nuorisotyön villiä kenttää kesyttämässä. Jyväskylä Studies in Education, Psychology and Social Research no 413.

JULKAISEMATOMAT LÄHTEET

- Projektityöntekijän päiväkirjat 2011–2013 hankkeen pilottikunnasta
- Palautekysely Konnevedellä 2012
- Vertaismentoriryhmän palaute ja muistiinpanot
- Selvitys nuorisotyö- ja lastensuojelualan organisaatioiden yhteistyökäytänteistä ja näkemyksiä koulusta nuorisotyön toimintaympäristönä
- Selvitys Keski-Suomen ja Pirkanmaan kuntien nuorisotoimille koulussa tehtävästä nuorisotyöstä
- Konsultointiapu kunnille ja oppilaitoksille koulun ja nuorisotyön kehittämiseen (muistiinpanot ja sähköpostit)
- Seminaaripalautteet, työkokousten ja seminaarien muistiot sekä muistiinpanot (2011–2013)

LIITTEET

LIITE 1. NUORISOTYÖ KOULUSSA, KIRJALLISUUSVINKKEJÄ

KIRJALLISUUS

- Arola, P & Sallila, P. (toim.) Koulussa kansalaiseksi: Opettaja ja aktiivinen koulukulttuuri. Helsinki: Kansanvalistusseura.
- Hakalehto-Wainio, Susanna. 2012. Oppilaan oikeudet opetustoimessa. Helsinki Kamari Oy.
- Hoikkala, Tommi ja Paju, Petri. 2013. Apina pulpetissa. Helsinki. Gaudeamus.
- Hämäläinen, Juha & Kurki, Leena 1997. Sosiaalipedagogiikka. WSOY.
- Kauppila, Reijo A. 2011. Vuorovaikutus- ja sosiaaliset taidot. Vuorovaikutusopas opettajille ja opiskelijoille. PS-kustannus.
- Kiilakoski, Tomi. 2012. Koulu nuoren näkemänä ja kokemana. Tutkimusinventointi: Nuorisotutkimuksen nuorten koulukokemuksista. Tilannekatsaus marraskuun 2012. Muistiot 2012: 6. Opetushallitus.
- Kopakkala, Aku. 2005. Porukka, jengi, tiimi - ryhmädynamiikka ja siihen vaikuttaminen. Edita 2005
- Korkiamäki, Riikka 2013. Kaveria ei jätetä! Sosiaalinen pääoma nuorten vertaissuhteissa. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja: 137. Tampere: Suomen yliopistopaino oy.
- Kotiranta, T. ym. (toim.) 2011. Sosiaalisen toiminnan perusta. Gaudeamus.
- Kuivakangas, Johanna. 2009. Yhteisölliset sekatyömiehet valtaavat koulut. Teoksessa: Lind, Kimmo (toim.). 2009. Mahdollisuuksien maailma. Näkökulmia yhteisöpedagogien (AMK) koulutukseen ja työhön. Humanistisen ammattikorkeakoulun julkaisusarja, Sarja C. Oppimateriaaleja 19, 2009.
- Kuivakangas, Johanna (toim.) 2012. Yhteisöllisen pedagogiikan uudet avaukset. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Sarja C. Oppimateriaaleja C 29, 2012. (Verkkojulkaisu)
- Kumpulainen, K., Hilppö, J., Krokfors, L., Lipponen, L., Rajala, A. & Tissari, V. 2010. Merkkejä tulevaisuuden oppimisympäristöistä. Raportit ja selvitykset 2010: 3. Opetushallitus.
- Kurki, Leena; Nivala, Elina; Lähdekorpi-Sipilä, Pirkko. 2006. Sosiaalipedagoginen sosiaalityö koulussa. Finn Lectura 2006

- Kurki, Leena 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen. Vastapaino.
- Leppä, Tanja. 2011. Tavoitteellinen nuorisotyö koulussa – monialaista tukea kasvuun, hyvinvointiin ja yhteisöllisyyteen. Nuorisotutkimus 3/2010. Osallisuus ja sosiaalinen vahvistaminen. Nuorisotutkimusseura.
- Lundbom, Pia ja Herranen Jatta (toim.), 2011. Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytäntöinä. Humanistisen ammattikorkeakoulun julkaisusarja, Sarja C. Oppimateriaaleja 24, 2011.
- Niemistö, Raimo. 2000. Ryhmän luovuus ja kehitysheidot. Helsingin Yliopisto, Palmenia 2000.
- Paju, Petri. Koulua on käytävä. Etnografinen tutkimus koululuokasta sosiaalisena tilana. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 115.
- Pennington Donald C., 2005. Pienryhmän sosiaalipsykologia. Suomentanut Marja Ahokas. Helsinki: Gaudeamus.
- Pentti, V. 2003. Turvallinen yhteisö – Turvattu yksilö. Turvallisuutta kasvatuksen ja yhteiskuntapolitiikan keinoin. Helsinki: Yliopistopaino.
- Pohjola, Kirsi. 2010. Nuorisotyö koulussa. Nuorisotyö osana monialaista oppilashuoltoa. Mikkelin ammattikorkeakoulu, A: Tutkimuksia ja raportteja – Research Reports. Mikkeli 2010. (löytyy verkkojulkaisuna)
- Pohjola, Kirsi (toim.). 2011. Uusi koulu. Oppiminen mediakulttuurin aikakaudella. Jyväskylä: Koulutuksen tutkimuslaitos.
- Sahlberg, Pasi & Sharan, S. 2002. Yhteistoiminnallisen oppimisen käsikirja. Helsinki: WSOY.
- Sarha, Marja-Liisa (toim.). 2005. Nuorisotyötä koulussa. Humanistinen ammattikorkeakoulu, Sarja C. 13/2005.

MENETELMIÄ

- Aalto, M.: Ryppäästä ryhmäksi. Tammer-Paino Oy. Tampere. 2000.
- Honkanen, Eija; Suomala, Anne. 2009. Oppilashuollon käsikirja. Tammi.
- Kaipio, Kalevi. 1999. Kasvattava yhteisö. Keuruu: Jyväskylän Koulutuskeskus Oy.
- Kataja, Jukka; Jaakkola, Timo; Liukkonen, Jarmo. 2011. Ryhmä liikkeelle! Toiminnallisia harjoituksia ryhmän kehittämiseksi. PS-Kustannus.
- Kiesiläinen, Liisa. 1998. Vuorovaikutusvastuu. Arator.
- Leskinen, Eija. 2010. Vinkkejä tutustumiseen, oppimiseen ja yhteistyöhön. PS-Kustannus.

- Popov Kavelin, Linda (suom. Riikka Parkkonen). 2010. Reilu, reipas ja vastuuntuntoinen. 52 keinoa vahvistaa hyvää käytöstä. PS-kustannus.
- Rautiainen, Asta (toim.). 2005. Koulu yhteisöllisenä toimijana. Helsingin ammattikorkeakoulu Stadian julkaisuja. Sarja B: oppimateriaalit 4, Helsinki: Yliopistopaino.
- Salovaara, Reija ja Honkonen, Tiina. 2011. Rakenna hyvä luokkahenki. Ps-Kustannus.
- Saloviita, Timo. 2009. Meidän koulu. Keinoja työrauhan ja hyvän ilmapiirin saavuttamiseen. PS-kustannus.
- Vuorinen Ilpo, 2001. Tuhat tapaa opettaa. Vammala. Vammalan Kirjapaino Oy.

OPINNÄYTTEET

(löytyvät www.theseus.fi tekijän ja/tai työn nimellä)

Humanistinen amk ja YAMK

- Heikkilä, Päivi ja Hintikka, Minna. 2003. Uusi aikuinen koulussa lasten silmin. Opinnäytetyö. Humanistinen ammattikorkeakoulu, kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma 210 op. Marraskuu 2009.
- Herranen, Marjaana. 2013. Koulunuorisotyötä Joensuussa. ”Onks meidän pakko lähteä?” Humanistinen ammattikorkeakoulu, kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma 210 op. Huhtikuu 2013.
- Hyttinen, Jukka ja Kolehmainen, Lea. 2003. Nuorisotyö ja koulu. Tutkimus Joensuun kaupungin nuorisotyöntekijöiden ja peruskoulujen opettajien välisestä yhteistyöstä. Opinnäyte. Humanistinen ammattikorkeakoulu, kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma 210 op. Tammikuu 2003.
- Ikonen, Petra ja Pulkkanen, Mikko. 2004. Nuoret ja koulu. Mihin koulussa tarvitaan nuorisotyöntekijää? Opinnäytetyö. Humanistinen ammattikorkeakoulu, kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma 210 op. Marraskuu 2004.
- Jalava, Sanna-Mari. 2012. Toisen asteen yhteys – Ammatillisen koulutuksen ja nuorisotyön yhteiset käytännöt. Opinnäyte. Humanistinen ammattikorkeakoulu, järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelma, ylempi AMK 90 op. Toukokuu 2012.
- Järvilä, Mirjami. 2012. Nuorisotyötä koulussa Konnevedellä: Uusiutuva koulu ja nuorisotyö –hankkeen pilottikunnan arviointitutkimus. Humanistinen ammattikorkeakoulu, kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma 210 op. Marraskuu 2012.
- Kauhanen, Annika. 2011. Yhteisöllisen pedagogiikan ABC.: Koulun osallisuuden ja yhteisöllisyyden kehittäminen nuorisotyön keinoin. Opinnäyte. Humanistinen ammattikorkeakoulu, kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma 210 op. Joulukuu 2011.

- Kolehmainen, Marjo. 2012. Kasvattajana ristiallokossa – Ammatillinen identiteetti koulussa nuorisotyötä tekevien kokemana. Opinnäyte. Humanistinen ammattikorkeakoulu, järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelma, ylempi AMK 90 op. Toukokuu 2012.
- Kullberg, Marjo. 2012. ”Positiivisella tavalla ulkopuolinen” Nuoriso-ohjaaja alakoulun huolenpito-ohjelmaa toteuttamassa. Opinnäyte. Humanistinen ammattikorkeakoulu, kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma 210 op. Huhtikuu 2012.
- Leppämäki, Elsi. 2009. Kouluyhteisöohjaaja: Yhteisöllisyyden vahvistajana Niemistön koulussa. Opinnäytetyö. Humanistinen ammattikorkeakoulu, kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma 210 op. Marraskuu 2009.
- Löytönen, Anniina. 2011. ”Et olis vaan joku olemassa”. Joensuulaisten nuorten näkemyksiä koulunuorisotyöstä. Opinnäyte. Humanistinen ammattikorkeakoulu, kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma 210 op. Marraskuu 2011.
- Makkonen, Saara. 2013. Nuorisotyön tarve Keuruun yläkouluissa. Keuruun yläkoulujen oppilaiden ja henkilöstön näkemykset koulussa tehtävästä nuorisotyöstä. Opinnäyte. Humanistinen ammattikorkeakoulu, kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma 210 op. Marraskuu 2013.
- Nevanpää, Anu ja Lappi, Johanna. 2010. Koulunuorisotyöntekijä kouluyhteisöön. Opinnäytetyö. Humanistinen ammattikorkeakoulu, kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma 210 op. Huhtikuu 2010.
- Niskanen, Sinikka. 2003. Nuorisotyö koulussa lukuvuonna 2001-2002 Keski-Suomen ja Pirkanmaan maakunnissa. Opinnäytetyö. Humanistinen ammattikorkeakoulu, kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma 60-90 op. Marraskuu 2003.
- Paajoki, Eeva. ”Että kaikki ois kaikkien kavereita” : Tyttöjen kokemuksia yhteisöllisyydestä Leppäveden koulun 6B-luokassa. Opinnäyte. Humanistinen ammattikorkeakoulu, kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma 210 op. Joulukuu 2011.
- Puhakka, Salla. 2007. Nuorisopalvelu ja koulu: Nuorisotyöntekijä koulussa. Kehittämishankkeen väliarviointi Vihdin kunnassa. Opinnäytetyö. Humanistinen ammattikorkeakoulu, kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma 210 op. Marraskuu 2007.
- Puolitaival, Henriikka. 2009. ”Meidän luokalle on vaan sattunut tuommoisia ihmisiä” Yhteisöllisyyden merkitys luokassa. Opinnäytetyö. Humanistinen ammattikorkeakoulu, kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma 210 op. Huhtikuu 2009.

- Qvintus, Anneli. 2011. Peruskoulun päättötodistus kaikille. Nuorisotyön tuottamien nivelvaihehankkeiden hyöty kouluille. Opinnäytetyö. Humanistinen ammattikorkeakoulu, kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma 210 op. Huhtikuu 2011.
- Rentola, Asta. 2007. Aktiiviseksi kansalaiseksi koulussa – Kansalaiskasvatus lukion yhteiskuntaopin oppikirjoissa ja opetuksen kehittäminen yhteistyössä järjestöjen kanssa. Opinnäyte. Humanistinen ammattikorkeakoulu, kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma 210 op. Marraskuu 2007.
- Riikonen, Jarkko. 2010. Tyttöjen sosiaalisen vahvistamisen haasteet alakouluissa. Opinnäyte. Humanistinen ammattikorkeakoulu, kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma 210 op. Huhtikuu 2010.
- Siekinen, Emma Hentriikka. 2010. Linkki, liima ja äänitorvi. Koulunuorisotyön tavoitteet ja työn tuoma lisäarvo. Opinnäytetyö. Humanistinen ammattikorkeakoulu, kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma 210 op. Marraskuu 2010.
- Siekinen, Henna ja Kuitunen, Jenni. 2010. ”Työrauha on rauhaa tehdä työtä” : Telakkakadun koulun työrauhaselvitys. Opinnäyte. Humanistinen ammattikorkeakoulu, kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma 210 op. Huhtikuu 2010.
- Siltakorpi, Nina. 2012. Kannattaa tehdä yhdessä. Porvoon nuorisopalveluiden ja koulujen yhteistyön nykytilan kartoitus ja ajatuksia tulevaisuuden kehittämistyöhön. Opinnäyte. Humanistinen ammattikorkeakoulu, kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma 210 op. Huhtikuu 2012.
- Träskelin, Jeanetta. 2012. Ala-asteikäisten lasten viihtyvyys koulussa – koulussa tehtävän nuorisotyön näkökulmasta. Humanistinen ammattikorkeakoulu, kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma 210 op. Marraskuu 2012.
- Urainen, Ville. 2012. ”Otetaan koppi niistä jotka on putoamassa.” Etsivänä koulu- nuorisotyöntekijänä ammattiopistossa. Opinnäyte. Humanistinen ammattikorkeakoulu, kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma 210 op. Marraskuu 2012.
- Vähä, Mirva ja Katajaisalo, Sanna. 2011. Selvitys Kivirannan koulun opetushenkilökunnan arjesta, yhteispedagogin työtehtävistä ja – mahdollisuuksista. Opinnäyte. Humanistinen ammattikorkeakoulu, kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma 210 op. Joulukuu 2011.

Mikkelin amk ja YAMK

- Holopainen, Tarja. 2011. Opintopolun tukeminen Savon ammatti- ja aikuisopistossa. Opinnäyte. Järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelma. YAMK. Helmikuu 2011.
- Hotakka, Mervi. 2012. Koulunuorisotyön tarpeen arviointi Mikkelissä: Kouluissahan ne nuoret on, kun ne on pakotettu tänne! Opinnäytetyö. Mikkelin ammattikorkeakoulu, kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma. Tammikuu 2012.
- Hämäläinen, Millamaari. 2011. Tukioppilastoiminnan vaikutus kouluviihtyvyyteen. Opinnäyte. Mikkelin ammattikorkeakoulu, kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma 210 op. Marraskuu 2011.
- Kivelä, Saija. 2011. ”Mitä sä teet?” Nuorten kohtaamisia koulunuorisotyön arjessa. Opinnäyte. Mikkelin ammattikorkeakoulu, kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma 210 op. Maaliskuu 2011.
- Kuivalainen, Sini. 2011. ”Ku sais vaan sen koulupaikan”. Lapstuote- säätien nuortenryhmien merkitys koulupudokkuus kierteen katkaisussa. Opinnäyte. Mikkelin ammattikorkeakoulu, kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma 210 op. Marraskuu 2011.
- Kukkonen, Sini. 2011. ”Meillä saattas olla ihan kuollu luokka”: Koulunuorisotyön vaikutus kouluviihtyvyyteen. Opinnäyte. Mikkelin ammattikorkeakoulu, kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma 210 op. Marraskuu 2011.
- Lampinen, Jenna. 2010. Pienellä porukalla kohti tutkintoa. Pienryhmätoiminta ammattiopistossa. Opinnäyte. Mikkelin ammattikorkeakoulu, kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma 210 op. Marraskuu 2010.
- Pänkäläinen, Anne. 2011. Koulunuorisotyöntekijän ammatilliset valmiudet. Opinnäyte. Järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelma. YAMK. Joulukuu 2011.
- Rauvola, Krista. 2013. Kohtaamisia koulun käytävällä. Nuoren kouluarki oppituntien ulkopuolella. Opinnäytetyö. Mikkelin ammattikorkeakoulu, kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma. Helmikuu 2013.

Oulun amk

- Vähä, Teemu. 2011. Yhteistyöllä yhdessä tekemiseen. Näkökulmia opetustoimen kanssa tehtävään kehittämistyöhön Oulun kaupungin nuorisoasiainkeskuksessa. Opinnäytetyö. Oulun seudun ammattikorkeakoulu, sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen koulutusohjelma. Kevät 2011.

Keski-Pohjanmaan amk ja YAMK

Hakola, Katja. 2011. Nuorisotyön kehityshaasteet yhteistyössä koulu- ja sosiaalityön kanssa. Kokkolan nuorisopalvelut ja koulut. Opinnäytetyö. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu, sosiaali- ja terveystieteiden kehittäminen ja johtamisen koulutusohjelma. Toukokuu 2011.

Metropolia amk

Recorbet, Nicolas. 2011. Sosionomin kokemuksia yläkoulussa työskentelystä. Opinnäyte. Metropolia ammattikorkeakoulu, sosiaaliala. Lokakuu 2011.

Diakonia amk

Laakso, Sue ja Lösönen, Tiina. 2002. Sosionomi (AMK) koulussa. Havainnointia sosionomin työmahdollisuuksista Suutarilan ala-asteella. Opinnäyte. Diakonian ammattikorkeakoulu, Helsingin yksikkö, diakoninen sosiaali-, terveys- ja kasvatustieteiden koulutusohjelma.

Mujunen, Heikki. 2010. Kiireetön koulu. Miten sosionomi voi tukea koulu yhteistyötä? Opinnäyte. Diakonia ammattikorkeakoulu. Diak Etelä Kauniainen, sosiaalialan koulutusohjelma kristillisen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto. Syksy 2010.

Seinäjoen amk ja YAMK

Huosianmaa, Tommi. 2012. Lukkari-hanke koulutielle herättämässä. Opinnäyte. Seinäjoen ammattikorkeakoulu, sosiaalialan koulutusohjelma. Kevät 2012.

Leppä, Tanja. 2012. Nuorisotyö koulussa kuraattoreiden näkökulmasta. Opinnäyte. Seinäjoen ammattikorkeakoulu, sosiaalialan koulutusohjelma, sosiaali- ja terveystieteiden ylempi ammattikorkeakoulututkinto. Kevät 2012.

Ristiluoma, Tiina. 2012. Millaaisia käytäntöjä Etelä-Pohjanmaalta löytyy yläkouluikäisten syrjäytymisen ehkäisemiseksi? Opinnäyte. Seinäjoen ammattikorkeakoulu, sosiaalialan koulutusohjelma. Kevät 2012.

Kymenlaakson ammattikorkeakoulu

Tommola, Henni. 2012. ”Tehkää jotain sen kiusaamisen suhteen”. Kartoitus Kouvolan kaupungin koulunuorisotyöstä oppilaiden näkökulmasta. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Opinnäyte. Sosiaalialan koulutusohjelma/sosiaalinen kuntoutus, sosionomi (AMK). Joulukuu 2012.

Lahden ammattikorkeakoulu

Rask, Mari. 2012. Kodin ja koulun yhteistyön kehittäminen Männistön yläkoulussa yhteistyömallin avulla. Lahden ammattikorkeakoulu. Opinnäyte. Sosiaali- ja terveysala, sosiaalityön ylempi ammattikorkeakoulututkinto. Syksy 2012.

Helsingin yliopisto

Aho, Piia. 2013. Neuvottelua nuorisotyöntekijän paikasta yläkoulussa. Pro gradu -tutkielma, yleinen ja aikuiskasvatustiede, käyttäytymistieteiden laitos. Tammikuu 2013.

Itä-Suomen yliopisto

Janhunen, Kirsi-Marja. 2013. Kouluhyvinvointi nuorten tulkitsemana. Itä-Suomen yliopisto, yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunta. Kuopio. 2013. (väitöskirja)

Tampereen yliopisto

Nuppola, Suvi. 2013. Kuokkavieraana koulussa? Nuorisotyöntekijän rooli ja nuorisotyön mahdollisuudet peruskoulun moniammatillisessa kasvatustyössä. Tampereen yliopisto, yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö, sosiaalityön ja sosiaalipedagogiikan linja. Pro-gradu tutkielma. Huhtikuu 2013.

LIITE 2. LINKKILISTA NUORISOTYÖNTEKIJÖILLE

**LINKKEJÄ JA VINKKEJÄ HYÖDYLLISILLE NETTISIVUILLE;
MATERIAALEJA OPPITUNTIEN TAI KERHOJEN PITÄMISEEN**

- Tietoa eri aihealueista aikuisille ja nuorille
- IDEOITA JA TEEMAPÄIVIÄ!

JÄRJESTÖJEN JA MUIDEN TAHOJEN SIVUJA AIHEALUEITTAIN:

■ KOULU:

Vanhempainliitto; Tietoa mm. kodin ja koulun yhteistyöstä, vanhempainyhdistystoiminnasta

- ➔ <http://www.vanhempainliitto.fi/>
- ➔ ks. myös MLL:n sivut!

Koulurauha; kouluhyvinvointi, osallisuus, kiusaamisen ennaltaehkäisy (paljon materiaalia, harjoitteita ja tietoa)
<http://www.koulurauha.fi/>

Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM),
<http://www.minedu.fi>

- ➔ mm. Osallistuva oppilas – yhteisöllinen koulu; materiaalia yhteisöllisyyden kehittämiseen
http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/artikkelit/osallistuva_oppilas_-_yhteisoellinen_koulu_-hanke/index.html

Opetushallitus; tietoa perusopetuksesta, koulutusjärjestelmästä, laeista sekä kerhotoiminnasta <http://www.oph.fi/>

EDU.FI; Opetushallituksen verkkopalvelu opetuksen ja oppimisen tueksi. Hyvää materiaalia ja linkkejä mm. oppilaskuntatoiminnasta ja mediakasvatuksesta
<http://www.edu.fi/etusivu>

KiVa Koulu; tietoa KiVa-koulu toimenpideohjelmasta ja kiusaamisen ehkäisemisestä
<http://www.kivakoulu.fi/>

Liikkuva koulu; ideoita ja materiaalia mm. koulun välituntitoimintaan
<http://www.liikkuvakoulu.fi/>

Suomen ammattiin opiskelevien liitto: <http://www.sakkinet.fi/>

Suomen lukiolaisten liitto <http://www.lukio.fi/>

■ LUONTO JA YMPÄRISTÖ

WWF: tietoa luonnosta ja ympäristönsuojelusta
<http://wwf.fi/>

Luontoliitto; luonto – ja ympäristö aiheista materiaalia oppitunneille tai kerhotoimintaan
<http://www.luontoliitto.fi/>

Ks. myös opetushallituksen oppimateriaali!

■ MEDIKASVATUS ja VERKKONUORISOTYÖ:

Curly ry; mediakasvatusmateriaalia, nettilehti
<http://www.curly.fi/>

Myös MLL:lla hyvää materiaalia mediakasvatuksesta!

Mediakasvatusseura; mediakasvatusta eri-ikäisille (paljon materiaaleja, oppaita, harjoitteita sekä linkkejä)
<http://www.mediakasvatus.fi/>

Mediakompassi (YLE): mediakasvatusta (materiaalia, tietoa)
<http://mediakompassi.yle.fi/>

Mediataitokoulu; mediakasvatusta ja nettiturvallisuutta (materiaaleja, pelejä, videoita)
<http://www.mediataitokoulu.fi/etusivu/>

Koulukino; mediakasvatusta (oppimateriaalia mm. elokuvakerhoon/kouluun tms)
<http://www.koulukino.fi/index.php>

Verke, Verkkonuorisotyön valtakunnallinen kehittämiskeskus; selvityksiä ja raportteja sekä tietoa ja hyviä käytänteitä
<http://www.verke.org/>

■ MONIKULTTUURISUUS, GLOBAALIKASVATUS, KV-TOIMINTA, YRITTÄJYYS

Pelastakaa Lapset; materiaalia monikulttuurisuudesta, mediakasvatuksesta ym. Hyviä linkkejä eri tapahtumiin ja muihin yhteistyötahoihin
<http://www.pelastakaalapset.fi/>

4H; tietoa ja materiaalia mm. työelämästä, yrittäjyydestä, kansainvälisyydestä
<http://www.4h.fi/>

SPR, Punainen risti: Monikulttuurisuus, globaalikasvatus, terveys (materiaaleja, tietoa)
<http://www.punainenristi.fi/>

Amnesty; ihmisoikeudet (tietoa, materiaaleja)

<http://www.amnesty.fi/>

Suomen YK-liitto; globaalikasvatus, kansainvälisyys (materiaaleja, vierailijoita, tietoa)

<http://www.ykliitto.fi/>

PLAN; globaalikasvatus, monikulttuurisuus, lasten oikeudet

<http://www.plan.fi/fi-FI/>

Cimo; kansainvälisyys, vaikuttaminen (tietoa)

<http://www.cimo.fi/etusivu>

KEKS - Kaikki erilaisia, kaikki samanarvoisia; globaalikasvatus ja monikulttuurisuus (materiaalia, tietoa)

<http://www.keks.fi/>

Euroopan neuvosto (Council of Europe); materiaalia, tietoa ja hankkeita (ihmisoikeudet, demokratia)

<http://hub.coe.int/>

Ks. myös -> Democracy -> intercultural education and training -> e-resources
(mm. Compass- ja Compasito-oppaat)

■ OSALLISUUS JA VAIKUTTAMINEN

Allianssi; Nuorisotyön valtakunnallinen palvelu- ja vaikuttajajärjestö (mm. osallisuuteen ja kansainvälisyyteen liittyvää materiaaleja ja linkkejä)

<http://www.alli.fi/etusivu/>

Valtikka; vaikuttaminen, osallisuus (tietoa, materiaalia mm. oppitunneille)

<http://www.valtikka.fi/>

Suomen Kuntaliitto; tietoa vaikuttamisen väylistä ja osallisuudesta

<http://www.kunnat.net/fi/Sivut/default.aspx>

Kerhokeskus; tietoa ja materiaalia osallisuuskasvatuksesta (mm.

oppilaskuntatoiminta, nuorten parlamentti)

<http://www.kerhokeskus.fi/> -> opettajat ja ohjaajat -> osallisuuskasvatus

Nuorten Akatemia; materiaalia ja tietoa ohjaajalle eri aihealueista (mm.

oppilaskuntatoiminta, nuorten tukeminen, ryhmäytytys)

<http://www.nuortenakatemia.fi/etusivu>

Ks. myös <http://www.aloitekanava.fi/>

■ PÄIHTEET

YAD: tietoa päihteistä, tilattavia materiaaleja
<http://www.yad.fi/>

Lastenseurassa.fi: Alkoholinkäyttö, materiaalia, videoita
www.lastenseurassa.fi/

Varjomaailma: Vertaisfoorumi nuorille päihteidenkäytöstä, + tilattavaa materiaalia
<http://www.varjomaailma.fi/index.php>

Ehkäisevä päihdetyö Ehyt ry; terveys, päihteet (tietoa, materiaalia)
<http://www.ehyt.fi/>

Irti Huumeista ry; päihteet (tietoa, vertaisryhmät, päivystys, videoita)
<http://www.irtihuumeista.fi/>

Fressis; Suomen syöpäyhdistyksen sivut päihteistä (tietoa, testejä, materiaaleja)
<http://www.fressis.fi/>

Preventiimi, Nuorisolan ehkäisevän päihdetyön osaamiskeskus; tietoa, materiaalia, julkaisuja
<http://www.preventiimi.fi/>

■ TERVEYS, SEKSUAALISUUS, IHMISENÄ KASVU

Väestöliitto; monipuolisesti tietoa ja materiaalia mm. kasvusta, kehityksestä ja seksuaalisuudesta
<http://www.vaestoliitto.fi/>

MLL; materiaalia ja tietoa kasvattajille ja nuorille
<http://www.mll.fi/>

Nuortennetti; tietoa, materiaaleja, videoita
<http://www.mll.fi/nuortennetti/>

Syömishäiriöliitto SYLI ry; tietoa syömishäiriöistä (materiaalia, tietoa)
<http://www.syomishairioliitto.fi/>

HIV-tukikeskus/HIV-säätiö; seksuaalisuus ja sukupuolitaudit, ehkäisy (tietoa ja tilattavaa materiaalia opetukseen ja nuorisotyöhön)
<http://www.hivtukikeskus.fi/>

Hiv-säätiön sivut nuorille (seksuaalisuus, ehkäisy...)
<http://www.justwearit.fi/>

■ TURVALLISUUS JA LIIKENNE

Poliisi; laki, liikennekasvatus, rikokset ja rikosoikeudellinen vastuu (tietoa)
<http://www.poliisi.fi/poliisi/home.nsf>

Liikenneturva; liikenneturvallisuus ja liikennekasvatus (tietoa, videoita, hyvää materiaalia suoraan oppitunneilla/kerhotoiminnassa hyödynnettäväksi)
<http://www.liikenneturva.fi/www/fi/index.php>

Liikenteen turvallisuusvirasto, Trafi; tietoa liikenteestä ja liikenneturvallisuudesta, mopoiluasiaa, harjoituksia
<http://www.trafi.fi/>

Sisäasiainministeriö; tietoa mm. turvallisuudesta ja yhdenvertaisuudesta (lainsäädäntö, hankkeet)
<http://www.intermin.fi/etusivu>

■ VAPAA-AIKA

Nuorten Akatemia; materiaalia mm. tuntien pitämiseen ja vapaa-aikaan
<http://www.nuortenakatemia.fi/etusivu>

Kerhokeskus; Materiaaleja ja oppaita
<http://www.kerhokeskus.fi/>

Itse tehty; Nuorten akatemian sivusto, tietoa ja tukea nuorten projekteihin
<http://itsetehty.fi/>

Valo, Valtakunnallinen liikunta- ja urheiluorganisaatio ry
(mm. SLU:n ja Nuoren Suomen kattojärjestö);
<http://www.valo.fi/>

Ks myös: <http://www.sport.fi/>

■ MUUT

EDU.FI; Opetushallituksen verkkopalvelu, materiaaleja mm. tuntien pitämiseen eri aihealueista
<http://edu.fi/>

YLE; Luonto, ympäristö, kulttuuri, vapaa-aika (videoita, pelejä sekä tietoa eri aihealueista)
<http://oppiminen.yle.fi/>

LIITE 3. NUORISOTYÖNTEKIJÄ KOULUSSA TYÖNKUVA

NUORISOTYÖNTEKIJÄ KOULUSSA TYÖNKUVA

Nuorisotyöntekijä koulussa	
Tavoitteet	tukea nuoren kasvua ja hyvinvointia aktiiviseksi kansalaiseksi ja toimijaksi vahvistaa yksilöä ryhmän ja yhteisön jäsenenä edistää yhteisön jäsenten vuorovaikutusta ja osallisuutta
Roolit	kasvattaja, innostaja, ohjaaja, koordinaattori, kehittäjä
Osaaminen	yksilö- ja ryhmäohjaustaidot ryhmäprosessin vahvistaminen yhteisöllinen osaaminen dialoginen kehittämisosaaminen osaaminen elämänhallinnan tukijana monialainen yhteistyö osallistavat ja pedagogiset menetelmät
Työtehtävät	opetussuunnitelmien aihekokonaisuuksien toteuttaminen (kuten päihde-, seksuaalisuus, terveys-, liikenne-, yhdenvertaisuus-, kansainvälisyys-, tunnetaito- ja mediakasvatus) kiusaamisen ehkäiseminen ja siihen puuttuminen työrauhan edistäminen ja ryhmähengen kehittäminen käytäväkohtaaminen ja välituntiohjaus kerhot ja harrastustoiminta tapahtumat ja teemapäivät kodin ja koulun yhteistyö nivelvaihtelyä yläkouluun tullessa ja jatko-opintoihin siirryttäessä oppilaskuntatoiminta pienryhmätoiminta tukioppilastoiminta opiskelumotivaation ja -sosiaalisten taitojen tukeminen yksilöohjaus elämänhallinnan tukemisessa kasvatuskeskustelut nuoren kanssa yhteistyön nuoren verkostojen kanssa mm. vapaa-ajalla organisoitu ohjaus- ja kohtaamistyö koulun arjessa ja nuoren vapaa-ajan rajapinnalla (esim. asuntola ja nuorisotilat)
Menetelmät ja työn perusta	nuorten sekä yhteisön muiden ammattiryhmien kanssa keskustelemalla: • toiminnallisesti osallistavilla menetelmillä • innostaen • vierellä kulkien • kuunnellen • yhteisillä tavoitteilla ja pelisäännöillä • tasavertaisuudella ja ennakkoluulottomalla asenteella • luottamalla ja kunnioittamalla nuorisotyöntekijä on vaihtolovelvollinen nuorelle kohtaaminen on vapaaehtoista

LIITE 4. KOULUSSA TEHTÄVÄN NUORISOTYÖN ARVIOINTI

KOULUSSA TEHTÄVÄN NUORISOTYÖN EETTISET PERIAATTEET

Työssä noudatetaan nuorisotyön ammattieettistä ohjeistusta

- Nuorisotyön tavoitteena on, että jokainen nuori saavuttaa omien voimavarojensa ja näkemyksensä mukaisen paikkansa yksilönä ja yhteiskunnan jäsenenä
- Nuorisotyö on kohtaamista, kannustavaa kasvatusta ja yhdessä tekemistä
- Nuorisotyö vahvistaa nuoren osallisuutta lähiyhteisöissä, eri kulttuureissa ja yhteiskunnassa
- Nuorisotyöntekijä arvostaa omaa työtään, toimii rakentavasti ja avoimesti työyhteisössä ja yhteistyöverkostoissa
- Nuorisotyöntekijä toimii nuoruuden ja nuorten elinolojen tulkkina
- Nuorisotyössä kunnioitetaan luontoa ja elämää
- Nuorisotyöntekijä huolehtii omasta hyvinvoinnistaan

Nuoren oikeudet ja velvollisuudet

- Nuorella on oikeus tietää, missä määrin keskustelu on luottamuksellista
- Nuorella on oikeus luotettavaan, turvalliseen ja oikeudenmukaiseen kohtaamiseen
- Nuori ohjataan tarvittaessa muiden palvelujen piiriin
- Nuorella on oikeus saada tietoa toiminnasta ja tietojen käsittelystä sekä antaa palautetta toiminnasta
- Nuorella on velvollisuus noudattaa koulun ja yhteisön sääntöjä

Koulussa toimivan nuorisotyöntekijän oikeudet ja velvollisuudet

- Nuorisotyöntekijä on palkattu ammatillinen nuorisotyöntekijä
- Nuorisotyöntekijällä on oikeus saada tehtävänsä koulutusta, ohjausta ja tukea
- Nuorisotyöntekijällä on oikeus olla suostumatta epäasialliseen ja -ammattilliseen kohteluun
- Nuorisotyöntekijä on sitoutunut yhteisöllisyyttä edistävän toiminnan, turvallisuuden ja työrauhan edistämiseen
- Nuorisotyöntekijä on toiminnassaan sitoutunut toimimaan ammattiryhmänsä toimintaperiaatteiden ja arvojen mukaisesti
- Nuorisotyöntekijällä on oikeus luopua vaihtolovelvollisuudesta, mikäli tulee ilmi rikosasia tai lastensuojelullinen huoli. Nuorisotyöntekijän on mahdollisuuksien mukaan ilmoitettava nuorelle luopuessaan vaihtolovelvollisuudesta.

- Nuorisotyöntekijä tekee työtään nuoria varten
- Nuorisotyöntekijä ei tuo työhönsä omia ongelmiaan
- Nuorisotyöntekijän antama ohjaus on asianmukaista ja luotettavaa. Yhteydenottoja ohjataan tarvittaessa muiden palvelujen piiriin.
- Nuorisotyöntekijä tarjoaa vaihtoehtoja, mutta ei pääätä nuoren tai vanhemman puolesta

Nuorisotyön ammattieettistä ohjeistusta mukaillen
(Nuoriso- ja liikunta-alan asiantuntijat ry, Suomen nuorisoyhteistyö – Allianssi ry)

KOULUSSA TEHTÄVÄN NUORISOTYÖN ARVIOINTI

Arviointimalli on tarkoitettu yksittäisen nuorisotyöntekijän ja hänen nuorisotyöhön pohjautuvan toimintansa tarkasteluun koulussa kriteereiden avulla. Itsearvioinnissa työntekijä tarkastelee kokemustietoaan, josta voi syntyä oppimista, kun kokemukset nostetaan systemaattiseen tarkasteluun. Nuorisotyöntekijä vahvistaa omaa ammatillista osaamistaan, kun hän keskittyy reflektoimaan oman työnsä tavoitteita ja periaatteita. Arviointimallin kriteeristö on luotu työvälineeksi helpottamaan työn reflektointia.

TYÖYHTEISÖ

- Työyhteisöllä tarkoitetaan sekä koulu yhteisöä että nuorisotyö yhteisöä nuorten vapaa-ajalla, joissa molemmissa nuorisotyöntekijä mahdollisesti työskentelee.
- Yhteisön jäsenillä tarkoitetaan sekä ammatillista henkilöistöä että nuoria.

Arviointikriteerit	4 Erinomainen	3 Hyvä	2 Tyydyttävä	1 Puutteellinen
Vastuujaoit ja työjaoit koulussa	Vastuujaoit ovat yhdessä ennakkolta sovittu opetus- ja tuki- sekä nuorisotyön henkilöstön kesken. Niitä sovelletaan tilanteiden mukaan joustavasti säädökset huomioiden.	Työ- ja vastuujaoit on sovitut ennakkoon ja ne ovat dokumentoitu.	Työ ja vastuujaoit sovitetaan tilanne- ja tapauskohtaisesti toiminnan yhteydessä.	Työ ja vastuujaoit ovat epäselvät nuorisotyöntekijän ja muiden ammattilaisten kesken

Nuorisoyöntekijän osaamisen, oppimisen, koulutuksen ja tietopohjan hyödyntäminen	Vahvuuksia ja osaamista hyödynnetään koulun toiminnassa ja kasvatus-tavoitteen toteuttamisessa (esim. menetelmät). Kouluttautumista tuetaan.	Vahvuudet ja osaaminen on osittain hyödynnetty koulun arjen toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa.	Osaamista hyödynnetään spontaanisesti koulun arjen toiminnan toteutuksessa.	Vahvuudet ja osaaminen on tunnustettu, mutta niiden hyödyntäminen on vähäistä koulun arjessa ja yhteisöllisyyden luomisessa.
Vuorovaikutuksen aktiivisuus ja laatu. Sisäinen tiedotus.	Nuorisoyöntekijä toimii aloitteellisesti ja huomioi koko kouluyhteisön jäsenet (henkilöstö ja nuoret). Nuorisoyöntekijä tukee nuorten ja henkilöstön välistä keskustelua ja edistää vuorovaikutustilanteita Yhteisössä syntyy dialogia.	Nuorisoyöntekijät ovat mukana koulun arjessa ja edistävät vuorovaikutusta sekä keskustelukulttuuria koulussa. Nuorisoyöntekijän yhteisön jäsenen vuorovaikutus on luontevaa ja molempipuolista.	Vuorovaikutustilanteet syntyvät pääosin nuorisoyöntekijän aloitteesta. Vuorovaikutus perustuu nuorisoyöntekijän halukkuuteen ja on pintapuolista painottuen pääsääntöisesti nuoriin.	Nuorisoyöntekijä on passiivinen ja vuorovaikutusta on yhteisössä lähinnä ongelmatilanteiden ilmeessä. Vuorovaikutus liittyy yksisuuntaiseen toiminnasta tiedottamiseen.
Työtä koskevan tiedon hyödyntäminen toiminnassa - palaute	Palautetta kerätään suunnitelmallisesti henkilöstöltä, nuorilta, kodeilta sekä yhteistyökumppaneilta. Palaute huomioidaan toiminnassa.	Palautetta kerätään monipuolisilla menetelmillä: palaute- ja arviointikeskustelut, kyselyt. Palaute hyödynnetään toiminnassa.	Palautetta kerätään spontaanisesti. Tietoa käsitellään yhdessä yhteisössä.	Palautetta ei kerätä, vaan se perustuu henkilöstön ja nuorten omaan aktiivisuuteen ja halukkuuteen.
- tutkimukset/ säädökset	Nuorisoyöntekijä seuraa ajankohtaisia tutkimuksia ja säädöksiä, jotka ohjaavat toimintaa. Niihin reagoidaan toimintaa kehittämällä yhteisössä.	Ajankohtaisia tutkimuksia ja säädöksiä seurataan ja toimintaa arvioidaan niiden avulla.	Ajankohtaisia tutkimuksia ja säädöksiä keskustellaan ja tiedotetaan yhteisössä.	Ajankohtaisia tutkimuksia ja säädöksiä ei seurata, eikä niihin liittyvää tiedotusta huomioida.
Alueen ja toimialan tuntemus - tilastot ja ilmiöt	Nuorisoyöntekijä osallistuu keskusteluun koulun ja alueen ilmiöistä ja johtopäätökset ohjaavat toiminnan suunnittelua. Nuorisoyöntekijä tuo esiin myös ajankohtaisia nuorisokulttuurisia ilmiöitä.	Havaittua ja selvitysten avulla saatuja tietoja (esim. kouluterveyskysely) ilmiöistä hyödynnetään koulussa tehtävän nuorisoyön suunnittelussa.	Alueesta tai koulusta on saatavilla selvitettyä tietoa.	Alueesta on hajanaista tietoa ja nuorisoyöntekijä ei tunne alueen erityispiirteitä.

- elinkeinoelämä	Alueen elinkeinoelämän kanssa tehdään yhteistyötä koulun kasvatustavoitteiden tukemisessa.	Elinkeinoelämä huomioidaan toiminnan suunnittelussa koulussa.	Alueen palveluiden vaikutus nuoriin tiedostetaan.	Alueen elinkeinoelämän palvelut tiedetään, mutta niitä ei hyödynnetä.
Yhteistyö ja verkostot - muut nuorisotyötä koulussa ja alueella tekevät vapaa-ajan toimijat	Toiminnan suunnittelussa koulussa on huomioitu muut nuorisotyötä koulussa tekevät toimijat sekä nuorisotyötä vapaa-ajalla tekevien toimijoiden kanssa tehdään tarvittaessa yhteistyötä. Yhteistyön tavoitteet ja työnjaot koulussa ovat selvät.	Muihin koulussa ja alueella nuorisopalveluita toteuttaviin tahoihin pidetään yhteyttä. Verkosto on joustava ja reagoiva.	Muut koulussa ja alueella toimivat nuorisotyön tahot tunnetaan.	Nuorisotyöntekijällä koulussa on tietoa joistakin nuorisotyötä tekevista tahoista. Yhteys on vähäistä ja satunnaista.
- monialaiset verkostot	Nuorisotyöntekijä osallistuu koulussa toimivien verkostojen toimintaan. Verkostojen toimintaa kehitetään ja arvioidaan säännöllisesti. Verkostot ovat myös nuorisotyön toimintaa koulussa reflektiivisiä.	Verkostot ovat tavoitellaisia ja reagoivia. Koulussa toimivalla nuorisotyöntekijällä on aktiivinen rooli verkostoissa.	Verkostot ovat olemassa, mutta niiden toiminta ei ole aktiivista tai tavoitellista. Nuorisotyöntekijä ei hyödynnä verkostoja toiminnassa.	Koulussa tehtävän nuorisotyön kannalta keskeiset tahot on tunnistettu toiminnassa.
Toiminnan suunnitelmallisuus ja tavoitteellisuus	Toimintaa ohjaavat nuorisotyön tavoite- ja kasvatustietoisuus sekä yhteinen prosessi henkilöstön kanssa. Toimintaa arvioidaan säännöllisesti.	Toimintaa ohjaavat nuorten toiveet ja etu sekä yhteisöllisyys. Toiminnan suunnata tarkastellaan yhteisön kanssa säännöllisesti.	Nuorisotyöntekijän omakinnostus ja osaaminen ovat keskeisiä toimintaa ohjaavia periaatteita.	Toimintaa tehdään samalla tavalla vuodesta toiseen. Toimintaa määritellään koulussa oleskeluna. Toimintaa ei ole määritelty tavoitteita.

Toimintamallit	Nuorisotyöntekijä on yhdessä muun henkilöstön ja nuorten kanssa luonut yhteisesti hyväksytyt toimintamallit ja toimintatavat, joissa on sovittu myös työnjako.	Toimintatavoista keskustellaan säännöllisesti. Toimintatavat ovat dokumentoitu.	Yhteisössä keskustellaan ennakoita muutoksista ja uusista toimintatavoista. Uusista ohjeista ja muutoksista tiedotetaan.	Toimintatavat ovat tilannekohtaisia ja jokaisen nuorisotyöntekijän omia, henkilökohtaiseen arvo-maailmaan, osaamiseen ja kokemukseen perustuvia ratkaisuja.
Menetelmällisyys ja välineet	Nuorisotyöntekijä käyttää monipuolisesti nuorisotyön osallistavia ja pedagogisia välineitä. Niiden käyttö tukee toiminnan tavoitteita.	Valitut menetelmät ovat yhteisöllisyyttä ja osallisuutta tukevia ja kasvatuksellisesti perusteltuja. Yhteisössä keskustellaan käytettävistä menetelmistä.	Menetelmien ja välineiden käyttäminen on yksipuolistia.	Yhteisössä vallitsevien menetelmien ja välineiden käyttöä ei ole yhdessä mietitty.
Vuorovaikutus yhteisössä	Nuorisotyöntekijän vuorovaikutus yhteisön henkilöstön kanssa on ammattilista ja luontevaa.	Yhteisön aikuisjäsenet toimivat tiimissä, jonka toimintaan nuorisotyöntekijä osallistuu. Tiedonkulku toimii sujuvasti ja aukottomasti.	Nuorisotyöntekijä ymmärtää olevansa roolimalli ja henkilöstön välisen vuorovaikutuksen mallin nuorille. Vuorovaikutus henkilöstön kesken on valikoivaa sekä hierarkkista ja toimii erillisinä ryhminä.	Nuorisotyöntekijällä ei ole tilanneherkkyyttä. Henkilöstön yhteisössä nuorista ja nuorten kuulleen puhutaan herkkäluontoisia asioita, joka heikentää kasvatuksellisuutta. Nuorisotyöntekijä on mukana keskusteluissa.
- sisäinen tiedotus	Nuorisotyöntekijä omalta osaltaan välittää tietoa kouluyhteisössä ajankohdasta nuorisokulttuurista ilmiöistä. Tiedottamiseen on luotu rakenteet.	Yhteiset koko kouluyhteisöä koskevat päätökset dokumentoidaan ja niistä tiedotetaan.	Nuorisotyöntekijä osallistuu sisäiseen tiedottamiseen esim. kokouksiin ja kuuluu tarkoituksenmukaisille sähköisille foorumeille.	Sisäiseen tiedotukseen ei ole rakenteita ja se on spontaanista henkilöiden välisiin suhteisiin perustuvaa toimintaa.

Yhteistyö kotien kanssa	Nuorisotyöntekijällä on selkeät rakenteet kotien kanssa tehtävään yhteistyöhön. Yhteydenpidon kyky on puolin ja toisin matala ja yhteydenpito aktiivista.	Yhteyttä pidetään niiden nuorten koteihin aktiivisemmin, joiden kanssa tehdään sillä hetkellä töitä.	Nuorisotyöstä koulussa on tiedotettu vanhempainiltoissa ja muilla vanhemmille suuntautuvilla foorumeilla kuten sähköiset viestimet kodin ja koulun yhteistyöhön.	Nuorisotyöntekijä ei ole osana koulussa tehtävää nuorisotyötä yhteydessä nuorten koteihin.
Toiminta nuorten osallistamisessa eri osa-alueilla	Nuorisotyöntekijä toteuttaa työssään koulussa osallisuuden kaikkia osa-alueita (tieto-, idea-, suunnittelu-, päätöksenteko, toteuttamis- ja arviointiosallisuus) kouluyötä ohjaavat säädökset huomioiden. Nuorisotyöntekijä edistää koulun toimintakulttuurissa nuorten osallisuutta ja kuulemist.	Nuorisotyöntekijä antaa nuorille vastuuta päätöksenteossa. Nuoret toteuttavat toimintaa henkilöstön ohjauksessa.	Nuorisotyöntekijä ja nuoret ideoivat ja suunnittelevat toimintaa yhdessä. Nuorisotyöntekijä ja muu henkilöstö tekee lopulliset päätökset.	Nuoret esittävät spontaanisti nuorisotyöntekijälle ideoita koulun toimintaan, mutta nuorisotyöntekijä ei huomioi nuorten ideoita tai etsi mahdollisuuksia ideoiden toteuttamiseen. Nuoria ei tiedoteta idean etenemisestä.

RESURSSIT

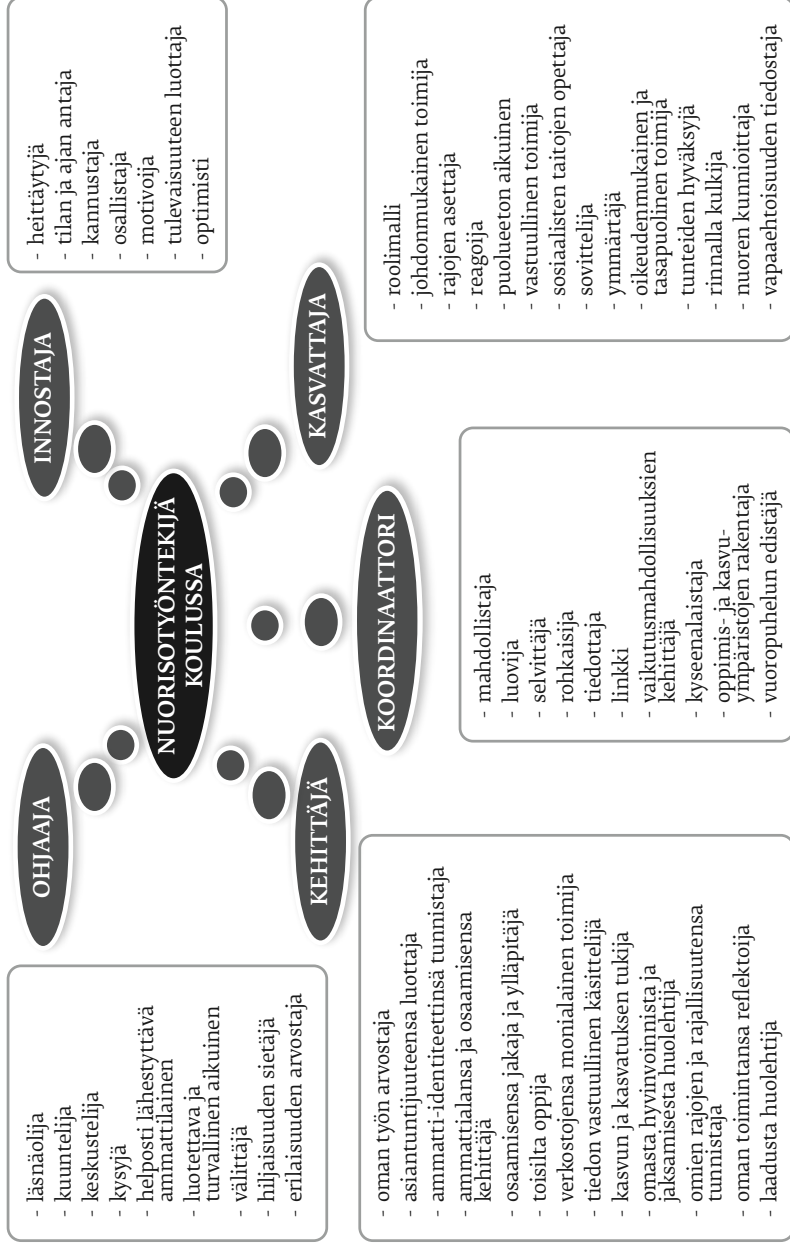
Arviointikriteeri	4 Erinomainen	3 Hyvä	2 Tyydyttävä	1 Puutteellinen
Työaikaressurssi/ ajankäyttö	Nuorisotyöntekijällä on työn toteuttamisen (nuorten kohtaamisen ja monialaisen yhteistyön) lisäksi aikaa työn kehittämiseen ja arviointiin. Hänellä on esimiehen ja työryhmien tuki työllensä.	Nuorisoyön kehittämiseen kouluyhteisössä on määritelty koko yhteisön kesken riittävästi aikaa ja työ on organisoitu. Myös opetushenkilöstö on sitoutunut kehittämiseen.	Nuorisotyöntekijä työ koulussa on luonteva osa nuorisotyötä ja koulun arkea. Työn kehittämistä ja ajankäyttöä ei ole pitkäjänteisesti huomioitu.	Nuorisotyöntekijä toimii koulussa satunnaisesti ja työtä tehdään sen mukaan, miten siihen alkaa riittää muilta töiltä eri toimintaympäristöissä.

Tilat	Nuorisoyöntekijä hyödyntää työssään monipuolisesti kaikkia eri tiloja. Myös koulutukseen ulkopuolisia tiloja.	Nuorisoyöntekijä hyödyntää koulun sisäisiä tiloja tehokkaasti.	Nuorisoyöntekijällä on mahdollisuus käyttää koulun sisäisiä tiloja, mikäli niissä ei ole opetustoimintaa.	Nuorisoyöntekijän ei ole mahdollista hyödyntää koulun tiloja työhönsä eikä koulutukseen ulkopuolisia tiloja koulupäivän aikana tapahtuvassa toiminnassa.
Toimintavälineet ja -materiaalit	Nuorisoyöntekijällä on käytettävissä budjetti, joka mahdollistaa ajamukaisia välineitä ja materiaaleja yhteisölliseen toimintaan. Hankinnat tehdään nuorten toiveita kuunnellen nuorten kanssa.	Nuorisoyöntekijän työhön käyttämät välineet ja materiaalit ovat hyvässä kunnossa. Hankinnoissa lähtökohta on nuorten tarpeet ja toiminnan kasvatuksellisuus.	Nuorisoyöntekijälle ei ole osoitettu tilaa. Hän toimii niissä tiloissa, jotka sattuvat olemaan vapaana.	Nuorisoyöntekijän työhön käyttämät toimintavälineet ja materiaalit eivät ole käyttökelpoisia tai budjettia ei ole.
Toiminnasta tiedottaminen: esitteet, tiedotteet, mainokset, verkkosivut	Nuorisoyöntekijän työstään ja toiminnasta tiedottamiseen käyttämät väylät ovat monipuolisia. Tiedotuksen sisältö on asiallista ja ajankohtaista. Viestinnässä huomioidaan kohderyhmä.	Nuorisoyöntekijä huomioi tiedotuksessa kohderyhmät. Sisältö ja välineet ovat kohderyhmälle sopivia. Tiedotusmateriaali on ajankohtaista.	Nuorisoyöntekijä ei tiedota toiminnasta eikä työstään.	Nuorisoyöntekijä ei tiedota toiminnasta eikä työstään.

Nuorisotyön auditointi- ja itsearviointimallia mukaillen
(Helsingin kaupunki; Espoon kaupunki, Vantaan kaupunki)

LIITE 5. KOULUSSA TOIMIVAN NUORISOTYÖNTEKIJÄN ROOLIKARTTA

KOULUSSA TOIMIVAN NUORISOTYÖNTEKIJÄN ROOLIKARTTA

LIITE 6.

KOULUSSA TOIMIVAN NUORISOTYÖNTEKIJÄN OSAAMINEN

Koulussa toimivan nuorisotyöntekijän osaaminen

Ammatinkuvaus

Nuorisotyöntekijät koulussa ovat läsnä ja kohtaamassa nuoria monenlaisia yhteisöissä. Työn lähtökohtana ovat

- tukea nuoren kasvua ja hyvinvointia kohti aktiivista kansalaisuutta ja toimijuutta
- vahvistaa nuorta yksilönä ryhmän ja yhteisön jäsenenä
- edistää koulu yhteisön jäsenten vuorovaikutusta ja osallisuutta.

Työ koulussa rakentuu kohtaamiseen, dialogiin ja luottamukseen.

Ammattikuvauksen näkökulmat soveltuvat erityisesti kunnalliseen nuorisotyöhön, mutta joiltain osin näkökulmat ovat sovellettavissa eri sektoreilla kuten järjestöissä tehtävään ammatilliseen nuorisotyöhön.

Koulu-sanalla tarkoitetaan tässä ammattikuvauksessa peruskoulua ja toista astetta, joissa kaikissa työskentelee nuorisotyön orientaatiolla ammatillisia nuorisotyöntekijöitä.

Koulut muodostavat arjen yhteisöjä erilaisessa elämänvaiheessa oleville nuorille ja henkilöstölle kouluissa. Nuorisotyöntekijä toimii moninaisessa ja muuttuvissa koulujen toimintakulttuureissa ymmärtäen koulujen lakisääteisen oman toiminta-ajatuksen, arvot sekä yhteiskunnallisen roolin.

Koulujen arki ja sieltä nousevat tarpeet ohjaavat nuorisotyöntekijän työtä. Keskeistä on yksilön kohtaaminen ryhmän ja yhteisön jäsenenä erilaisissa tilanteissa ja elämänvaiheissa. Nuorisotyöntekijän ja nuorisotyön perustehtävät koulussa ovat:

- tukea nuorten kasvua ja hyvinvointia
- edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja sosiaalista vahvistamista
- vahvistaa nuorten osallisuutta sekä tukea yhteisöllistä hyvinvointia koulu yhteisössä
- edistää yhteisön jäsenten vuorovaikutusta ja osallisuutta

Nuorisotyöntekijä koulussa toimii tavoitteiden toteuttamiseksi monialaisessa yhteistyössä niin koulun sisäisten ammattiryhmien sekä koulun ulkopuolisten hyvinvointia tukevien julkisten ja kolmannen sektorin yhteisöjen kanssa. Nuorisotyöntekijä osallistaa ja toimii aktiivisessa vuorovaikutuksessa nuorten kanssa. Nuoret ovat työn subjekteja.

Nuorisotyöntekijän vahvuus on nuorten kohtaaminen yksilöinä, ryhminä ja yhteisöissään. Nuorisotyöntekijä toimii moottorina koulu yhteisön ja sen jäsenten hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden edistämisessä. Nuorisotyöntekijä hallitsee

yksilö- ja ryhmäohjauksen ja ryhmäprosessin vahvistamisen menetelmiä sekä elämänhallintaa edistävät, yhteisöllisyyden ja osallisuuden rakentamisen menetelmät.

Koulu nuorisotyön toimintaympäristönä edellyttää nuorisotyöntekijältä valmiutta toimia moniammatillisessa asiantuntijaorganisaatiossa sekä kykyä ymmärtää, miten yhteiskunnan taloudelliset, poliittiset ja kulttuuriset virtaukset vaikuttavat koulun toimintakulttuurissa. Nuorisotyöntekijä kykenee tilanne- ja yhteisökohtaisesti soveltamaan työssään koulu yhteisössä nuorisotyön arvo- ja eettistä osaamista. (kts. nuorisotyön eettinen ohjeistus)

Vankan ammatillisen osaamisen lisäksi työ koulussa edellyttää nuorisotyöntekijältä oma-aloitteisuutta, itsenäistä työtettä, tilannetajua sekä kehittämisosaamista. Monialaisen toimintaympäristön vuoksi nuorisotyöntekijältä koulussa edellytetään myös vahvaa ammatillista vastuuntuntoa ja toimitapojen eettisyyttä.

Nuorisotyöntekijöitä työskentelee päätoimisesti ja kokoajallisesti kouluissa sekä osana muuta työtä esimerkiksi nuorten vapaa-ajalla tehtävää nuorisotyötä. Nuorisotyöntekijöiden esimies voi olla opetuksen tai nuorisotoimen henkilöstöstä ja palkkaus voi tapahtua kumman tahansa hallintokunnan toimesta. Koulussa toimivien nuorisotyöntekijöiden koulutus ja ammattinimikkeet ovat vaihtelevia: kasvatusohjaaja, kasvatussihteeri, kouluohjaaja, koulunuorisotyöntekijä, nuorisotyöntekijä, erityisohjaaja jne.

Ydiosaamiset ja sisällöt

Nuorisotyöntekijän osaamisen ydin on taito kohdata nuoret heidän elämänpireissään yksilöinä, ryhmänä, koulu yhteisöinä ja yhteisön jäseninä. Nuorisotyöntekijän ydiosaamisalueita ovat yhteisöllinen osaaminen, pedagoginen osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen ja kehittämisosaaminen.

Nuorisotyöntekijä koulussa kehittää osaamistaan toimintaympäristön ja -kulttuurin tarpeiden mukaan ja osaa soveltaa ydiosaamistaan erilaisissa koulu ympäristöissä.

Koulussa toimivan nuorisotyöntekijän osaaminen

Perusta: Kohtaaminen, luottamus, läsnäolo, reflektointi, dialogi, vapaaehtoisuus

Yhteisöllinen osaaminen

- Yhteiskunnalliset ja kulttuuriset muutokset
- Koulun toiminnan ja toimintakulttuurin tuntemus
- Monialainen verkostotyö ja jaettu asiantuntijuus koulussa
- Osallisuuden ja yhteisöllisyyden kehittäminen
- Yksilöiden, ryhmien ja yhteisön innostaminen ja ohjaaminen edistämään omia kasvamisen ja kehittymisen mahdollisuuksiaan

Pedagoginen osaaminen

- Nuorisotyön osallistavat ja pedagogiset menetelmät
- Kasvun, kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukeminen
- Yksilöiden, ryhmien ja yhteisöjen ohjaus ja yhteisöllisen toiminnan edistäminen
- Eettinen ja ammatillinen kasvatus
- Oman pedagogisen toiminnan reflektointi

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Yhteiskunnan rakenteet ja vaikutusmahdollisuudet
- Koulutuspolitiikka ja koulutusjärjestelmä
- Nuorisotyön merkitys koulussa ja yhteiskunnassa
- Kansalaistoiminnan keinojen tuntemus vaikuttamisen välineenä

Kehittämisaosaaminen

- Kriittinen ajattelu ja toimintatapojen arviointi
- Ammatillinen kehittyminen ja reflektiivisyys monialaisissa tehtävissä ja -verkostoissa
- Resurssien ja voimavarojen huomioiminen kehittämisprosesseissa
- Eettisen toimintaperustan luominen ja uudistaminen

Yhteisöllinen osaaminen

Yhteiskunnalliset ja kulttuuriset muutokset

- yhteiskunnallisten ja kulttuuristen muutosten tunnistaminen ja niiden vaikutusten ymmärtäminen nuorisotyön ja koulun yhteydessä
- työelämän muutostekijöiden tunnistaminen

Koulun toiminnan ja toimintakulttuurin tuntemus

- koulujen toimintakulttuureiden erityispiirteiden tunnistaminen ja niiden vaikutusten ymmärtäminen nuorisotyöhön koulussa
- oman toiminnan arvioinnin ja kehittämisen osaaminen kouluyhteisön muutoksissa

Monialainen verkostotyö ja jaettu asiantuntijuus koulussa

- vuorovaikutuksen ja toimintatapojen hallitseminen monialaisissa verkostoissa
- oman osaamisen tunnistaminen ja määrittäminen
- arvostava kuuntelu ja keskustelu jaetun asiantuntijuuden kehittämisessä

Osallisuuden ja yhteisöllisyyden kehittäminen

- nuorten osallisuuden edistämisen ja vahvistamisen osaaminen
- kouluhyvinvoinnin, yhteisöön kuulumisen ja yksilön arjen hallinnan välisten yhteyksien tunnistaminen ja niihin vaikuttaminen

Yksilöiden, ryhmien ja yhteisön innostaminen ja ohjaaminen edistämään omia kasvamisen ja kehittymisen mahdollisuuksiaan

- sosiokulttuurisen innostamisen osaaminen
- Innostamisen välineellinen osaaminen
- innostajana etsiä sopivia verkostoja sekä neuvotella sosiaalisen vuorovaikutuksen mahdollisuuksista

Pedagoginen osaaminen

Nuorisotyön osallistavat ja pedagogiset menetelmät

- nuorisotyön osallistavien ja pedagogisten menetelmien soveltaminen koulun toimintakulttuuriin
- osallistavien ja pedagogisten menetelmien osaaminen

Kasvun, kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukeminen

- nuoren kehityksen ymmärtäminen
- sosiaalipedagogiikan, yleisten kasvatusteorioiden ja oman kasvatusta ohjaavan käyttöteorian tunteminen
- nuoren kasvun ja eri osa-alueiden erityisesti sosiaalisen kasvun merkitysten ymmärtäminen kehitykselle ja -hyvinvoinnille

Yksilöiden, ryhmien ja yhteisöjen ohjaus ja yhteisöllisen toiminta

- yksilöiden, ryhmien ja yhteisöjen ohjauksen ja yhteisöllisen toiminnan edistäminen
- ryhmäprosessien ja ryhmävuorovaikutuksen lainalaisuuksien osaaminen
- ohjauksen ja yhteisöllisen toiminnan tavoitteellinen ja menetelmällinen osaaminen

Eettinen ja ammatillinen kasvatus

- eettisen kasvatuksen hallitseminen
- nuorisotyön kasvatuksen eettisen perustan ymmärtäminen
- erilaisten kouluympäristön arjen ilmiöiden ja tilanteiden eettisten ulottuvuuksien tiedostaminen

Oman pedagogisen toiminnan reflektointi

- oman pedagogisen toiminnan arviointi ja tiedostaminen osana ammatillisuutta

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnan rakenteet ja vaikutusmahdollisuudet

- yhteiskunnan rakenteiden ja toimintamekanismien tuntemus, mitkä vaikuttavat kouluun

Koulutuspolitiikka ja koulutusjärjestelmä

- koulun toimintaa ohjaavan lainsäädännön ja hallinnon tunteminen
- koulutuksen tavoitteiden ymmärtäminen
- koulutuspolitiikan ajankohtaisten painotusten ja suuntien tunnistaminen

Nuorisotyön merkitys koulussa ja yhteiskunnassa

- nuorisotyön aseman, paikan, roolin ja osaamisen merkityksen tiedostaminen koulu yhteisössä ja yhteiskunnan aktiiviseksi kansalaiseksi kasvattamisessa

Kansalaistoiminnan keinojen tuntemus vaikuttamisen välineenä

- kansalaistoiminnan vaikuttamisen keinojen huomioiminen ja hyödyntäminen koulu yhteisössä tapahtuvassa nuorisotyön kasvatuksessa

Kehittämisosaaaminen

Kriittinen ajattelu ja toimintatapojen arviointi

- Kriittisen ajattelun ja toimintatapojen arviointi nuorisotyön jäsentämiseksi, soveltamiseksi ja kehittämiseksi koulu yhteisössä

Ammatillinen kehittyminen ja reflektiivisyys monialaisissa tehtävissä ja -verkostoissa

- ammatillisen osaamisen päivittäminen ja kehittäminen
- oman persoonallisen kasvun tunnistaminen
- oman ammatillisen identiteetin tunnistaminen koulu yhteisössä
- tutkivan ja kehittävän työotteen hallitseminen

Resurssien ja voimavarojen huomioiminen kehittämisprosesseissa

- kehittämisprosesseissa edellyttävien riittävien resurssien ja voimavarojen huomioiminen tavoitteiden asettamisessa sekä yhteistyön rakentamisessa

Eettisen toimintaperustan luominen ja uudistaminen

- ammatillisesti eettisen toiminnan hallitseminen
- eettisesti laadukkaan nuorisotyön edistäminen kouluissa

Suositusta ammattikorkeakoulututkintojen yhteisiksi kompetensseiksi (Arene ry) mukaillen
Koulutusohjelmakohtaisia kompetensseja,
Kansalaistoiminta ja nuorisotyö (Humak, 2012) mukaillen

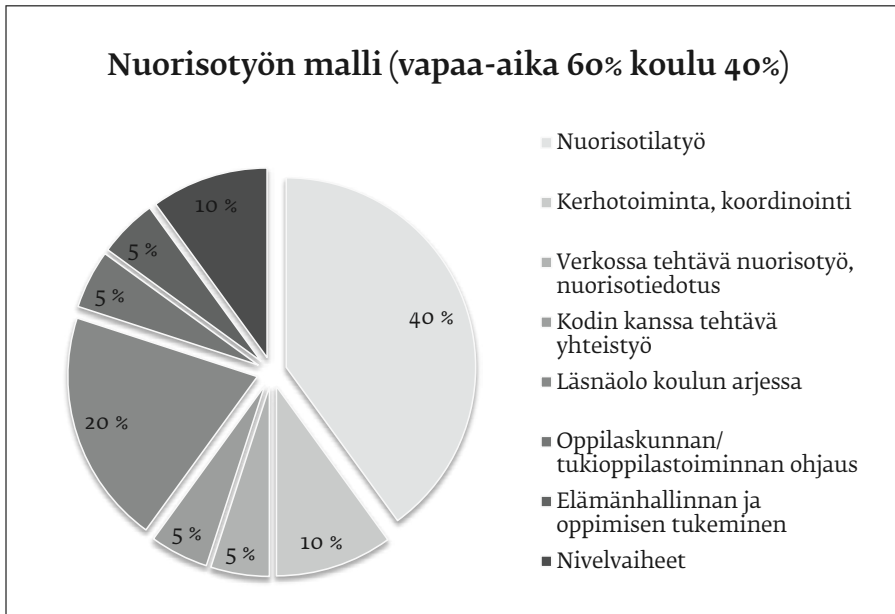
LIITE 7. NUORISOTYÖ KOULUN JA VAPAA-AJAN TOIMINTAYMPÄRISTÖISSÄ – TYÖAIKA

Nuorisotyön työajan jakautuminen (koulussa ja vapaa-ajalla)

Työajan jakautumisen malleissa on kuvattu kaksi erilaista esimerkkiä, miten nuorisotyön työaikaa voidaan jakaa eri toimintaympäristöissä. Työajan jakautumista on kuvattu ajallisesti prosentteina, ja viikoittaiseksi työajaksi on määritelty 38 tuntia/ vko.

On tärkeää, että nuorisotyön ja koulun yhteistyöstä sekä sen tavoitteista on sovittu ja keskusteltu. Mallin tarkoituksena on selvittää, millaisiin työympäristöihin ja työmuotoihin työaikaa voidaan kohdentaa, jolloin toiminnan suunnittelu ja työajan jakaminen helpottuvat. Myös vuosikello, arviointimalli sekä auditointimalli toimivat hyvänä apuna työaikaa kohdentaessa ja suunnitellessa. Lisää nuorisotyöntekijän työstä ja työnkuvasta (nuorisotyön työnkuva).

Kaavio 1.

Kaaviossa 1 on kuvattu nuorisotyöntekijän työympäristöjä ja työmuotoja. 60% työajasta (n. 23 tuntia viikossa) jakaantuu vapaa-ajan toimintaympäristöissä tehtävään työhön; nuorisotilatyöhön, kerhotoimintaan, verkossa tehtävään nuorisotyöhön ja nuorisotiedotukseen, sekä kotien kanssa tehtävään yhteistyöhön.

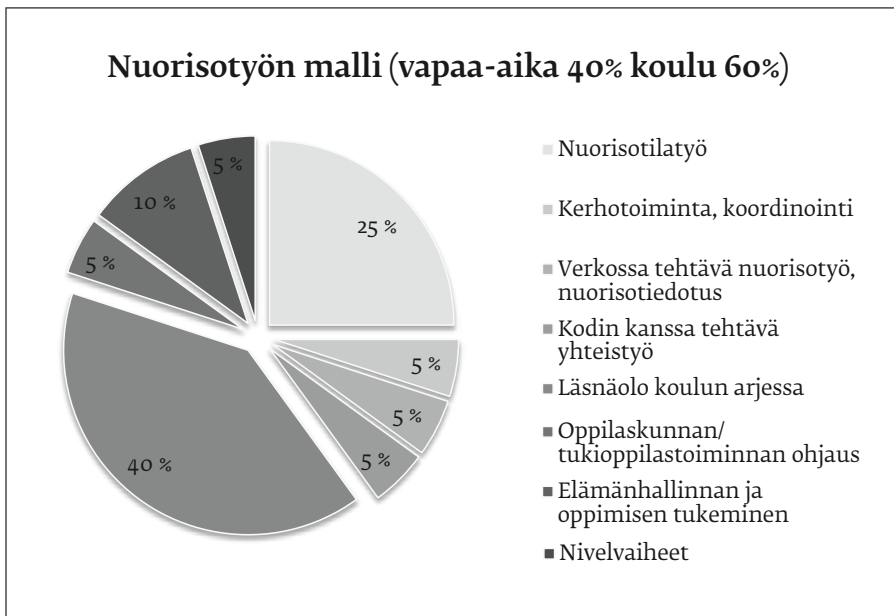
Koulun arjessa läsnäoloa on 20% työajasta, eli noin 7 tuntia viikossa. Läsnäololla tarkoitetaan mm. nuorten kohtaamista välituntien aikana, luokkien ja eri ryhmien kanssa toimimista sekä koulun arkeen osallistumista (esim. juhlat, teemapäivät ja retket).

Oppilaskunnan ja/tai tukioppilastoiminnan ohjaus ja suunnittelu (n. 5% työajasta) tarkoittaa 2 tuntia viikossa. Työtä voidaan toteuttaa esim. opettajan työparina tai itsenäisesti. Nuorisotyöntekijän läsnäolo koulussa edesauttaa osallisuustoiminnan kehittymistä, joka on luonteva osa koulun arjessa työskentelyä (nuorten kuulluksi tuleminen).

Elämänhallinnan ja oppimisen tukemiseen on varattu erikseen aikaa 10% työajasta (n. 4 tuntia viikossa). Elämänhallinnan ja oppimisen tuella tarkoitetaan mm. kiusaamisen ehkäisyä ja siihen puuttumista sekä luokkien kanssa tehtävää työtä ja kasvatust keskusteluja. Lisäksi elämänhallinnan tukemista ovat myös erilaisten oppituntien tai teemapäivien toteuttaminen eri aiheista (yhdenvertaisuus, mediakasvatus, päihheet jne.) erilaisia oppimisympäristöjä hyödyntäen.

Nivelvaiheissa tehtävällä työllä tarkoitetaan mm. ryhmäytyksiä, kasvatust keskusteluja sekä luokkien kanssa tehtävää työtä.

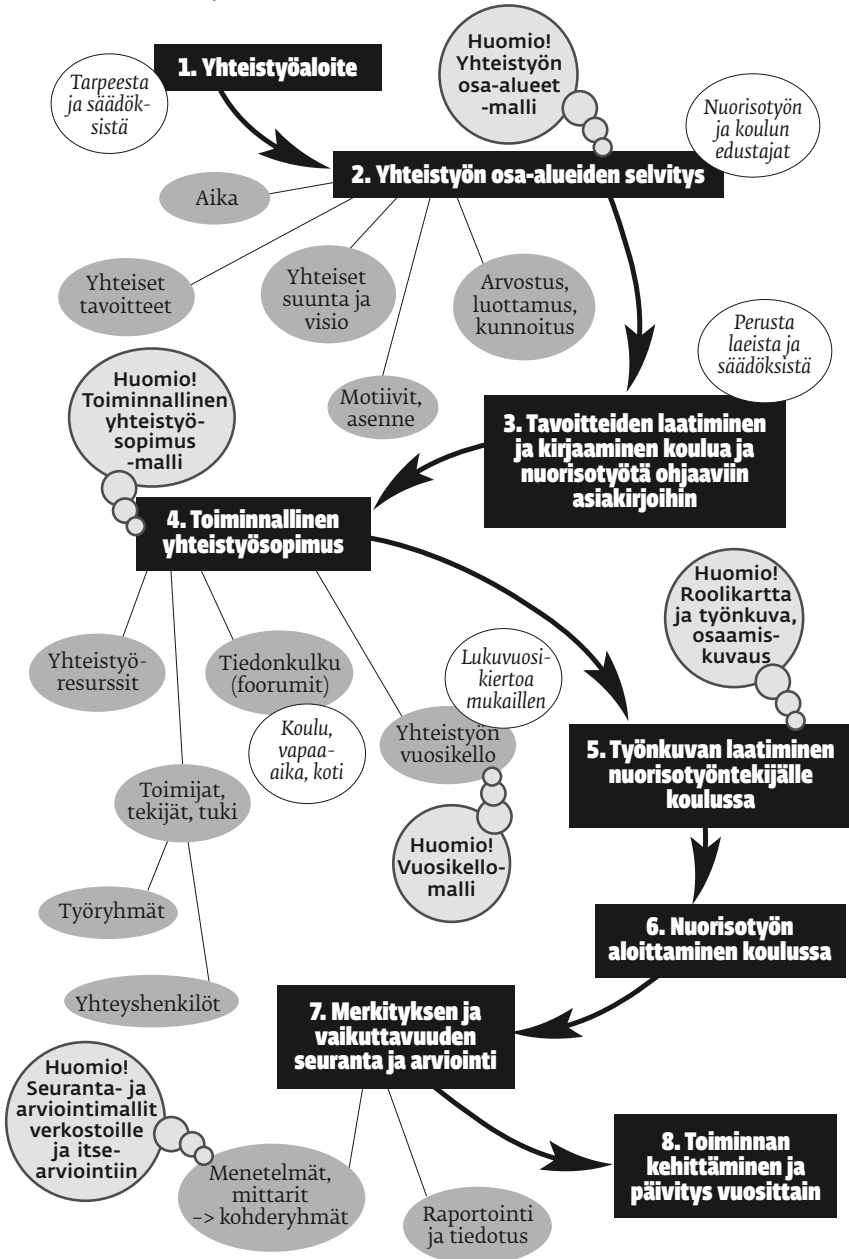
Kaavio 2

Kaaviossa 2 nuorisotyöntekijän työaika on jaettu kouluun 60% ja vapaa-ajalle 40%. Koulussa tämä tarkoittaa läsnäoloa 15 tuntia viikossa, (n. 2 kokonaista koulupäivää). On huomioitava, että koulussa työskennellessä työaika voi jakaantua eri viikoilla hieman eri tavoin mm. vuosikello huomioon ottaen. Esimerkiksi nivelvaiheissa tapahtuva työ painottuu suurimmaksi osaksi vain syksylle ja keväälle, jolloin työaika voi kulua näihin enemmän.

LIITE 8. NUORISOTYÖN JA KOULUN YHTEISTYÖPROSESSI

NUORISOTYÖN JA KOULUN YHTEISTYÖPROSESSI

NUORISOTYÖN JA KOULUN* VUOSIKELLO

(* koululla tarkoitetaan sekä peruskoulua että toista astetta)

JOULUKUU

- Juhlien suunnittelu
- Luokkien pikkujoulut

MARRASKUU

- Ryhmätyöstynnit seisikoille, tarvittaessa myös muille luokille

LOKAKUU

- Vanhempainillat
- Vuorovaikutustunnit 8. luokille

SYYSKUU

- Anna mulle aikaa -päivä
- Kodin ja koulun päivä
- Kiiva-koulu-tuntien suunnittelu ja ohjaus
- Nettiturvallisuustunnit (koulu)

ELOKUU

- Koulun veso-päivään osallistuminen
- Koulujen alku - 1. koulupäivän suunnittelu ja toteutus
- Uusien seisköjen toimintapäivä
- Kerhotoiminnan käynnistäminen

TAMMIKUU

- Vanhempainillat

HELMIKUU

- Mediataitoviikko
- Ystävänäpäivä

MAALISKUU

- Rasisminvastainen viikko

HUHTIKUU

- Syksyn suunnittelu
- Uusiin 7.-luokkalaisiin tutustuminen

TOUKOKUU

- Tukioppilaiden koulutus
- 7.-luokkalaisten tutustumispäivä koululla
- Vanhempainillat
- Kerhotoiminnan arviointi/palaute

KESÄAIKA

- Leirit toiminta
- Ryhmätoiminta
- Kesätyöntekijöiden ohjaus

Lukuvuoden aikanal:

- Tukioppilas- ja oppilaskunta-toiminnan ohjaus
- Tiedottaminen
- Yhteistyö, ryhmät/pienryhmät ja yksilöohjaus (yhteistyö LO:n kanssa)

Lukuvuoden arviointi ja palauteen kerääminen keväällä, jonka pohjalta seuraavaan lukuvuoden suunnittelu!

Mitä?

- Vuosikello -malli on tehty esimerkkipohjaksi kuntien hyödynnettäväksi
- Vuosikelloon voidaan sijoittaa yhdessä sovitut ja suunnitellut toiminnot koulun lukuvuoden aikana
- Vuosikellon tekemisen yhteydessä voidaan sopia myös muista asioista ja päivämääristä, esim. Veso-päivään osallistuminen, vanhempainillat, opettajainkokoukset jne.

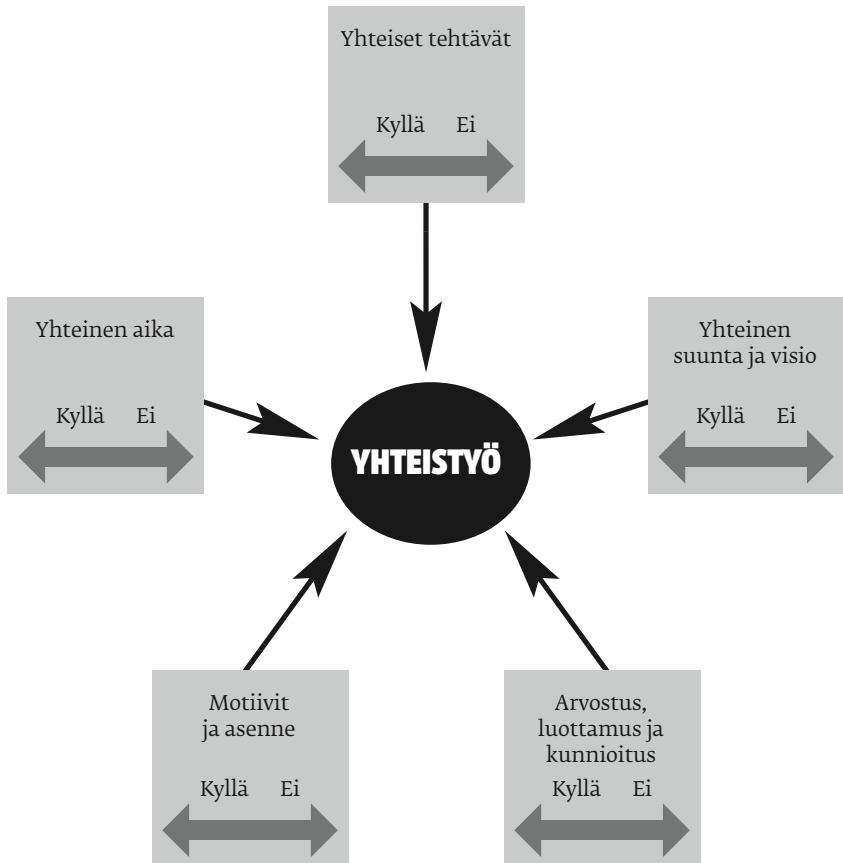
Miksi?

- Helpottamaan yhteistä suunnittelua ja yhteistyön dokumentointia, jotta sovitut yhteistyön muodot eivät jäisi henkilöiden varaan (esim. tilanteissa joissa työntekijä vaihtuu).
  - Vuosikellomalliin on mahdollista sijoittaa yhteistyön ajankohdat ja työnjako
  - Vuosikello on hyvä tarkastaa lukuvuosittain
  - Kellon keskelle voidaan sijoittaa sellaiset ”kiinteät” toimintamallit, jotka eivät linkity erikseen mihinkään vuodenaikaan (esim. luokanohjaajien kanssa tehtävä yhteistyö, pienryhmät ja tukioppilastoiminnan ohjaus)
- ➔ **Edesauttaa yhteistyötä ja sen kehittämistä sekä suunnitelmallisuutta!
Varmistetaan työn jatkuvuus!**

LIITE 10. YHTEISTYÖN OSA-ALUEIDEN SELVITTÄMINEN

NUORISOTYÖN JA KOULUN YHTEISTYÖPROSESSI YHTEISTYÖN OSA-ALUEIDEN SELVITYSMALLI

Näitä tekijöitä tarvitaan, jotta yhteistyö olisi mahdollista. Yhteistyö vaikeutuu, jos yksikin tekijä on epävakaa pohjalla.

Arvioikaa kuvan avulla yhteistyön edellytyksiä. Käykää jokainen kohta läpi asteikolla kyllä-ei. Alussa jokainen osallistuja tekee oman itsenäisen arvionsa. Toisistaan poikkeavat luovat tärkeitä kysymyksiä ja ymmärrystä tilanteeseen. Keskustelkaa ja refleктоikaa edellytysten sisältöjä.

LIITE 11.

NUORISOTYÖN JA KOULUN TOIMINNALLINEN YHTEISTYÖSOPIMUS

NUORISOTYÖN JA KOULUN TOIMINNALLINEN YHTEISTYÖSOPIMUS

Toiminnallinen yhteistyösopimus

Toiminnallisessa yhteistyösopimuksessa...

- ✓ Sovitaan tavoitteita tukevasta toiminnasta
- ✓ Kartoitetaan olemassa olevia käytänteitä
- ✓ Määritetään yhteistyön tavoitteiden toteuttamista ja toimijoiden sitoutumista
- ✓ Sopiminen koskee resursseja (aika, henkilö ja talous), tiedonkulkua, työnjakoa toiminnoissa ja monialaista yhteistyötä tavoitteiden toteuttamiseen.

Yhteistyöresurssit

Sovitetaan ja määritellään...

1. Nuorisotyöntekijöiden työaikaresurssi koulussa tehtävään työhön (sisältää koulussa läsnäoloa, sovittuja ohjattua toimintoja koulupäivän aikana ja koulussa tehtävän työn suunnittelun)
2. Koulun henkilöstön sitoutuminen ja työaika yhteistyöhön
3. Toiminnan taloudelliset kustannukset ja toteuttamismahdollisuudet
4. Nuorisotyöntekijän yhteistyöverkostot

HUOMIO:

- Nuorisotyöntekijät pyrkivät olemaan säännöllisesti samoina päivinä koulussa
- Nuorisotyöntekijät hyödyntävät nuorisopalveluiden, muiden vapaa-ajan nuorisotyön toimijoiden sekä koulun muiden palveluverkostojen osaamista suunnitelmien toteuttamisessa
- Koulusta hyödynnetään opetushenkilöstön työpanosta ja osaamista suunnitelmien toteuttamisessa

Tiedonkulku ja oppilashuoltotyö

Päätetään, sovitaan ja määritellään...

1. Nuorisotyöntekijästä ja hänen työnkuvastaan tiedottaminen koulun tiedotusfoorumeilla (esimerkiksi uusien opettajien perehdyttymateriaali, koulun verkkosivut, ilmoitustaulut, sähköinen kodin ja koulun yhteydenpito, ilmoitustaulut, lukuvuos tiedote)
2. Nuorisotyöntekijä lisäämisestä koulun henkilöstön tiedotusfoorumeille, jotta hän voi tiedottaa toiminnastaan ja saada tietoa sekä osallistua työnkuvansa puitteissa koulun arkeen

3. Nuorisotyöntekijä osallistumisesta opettajankokouksiin ja koulutuksiin tarvittaessa
4. Nuorisotyöntekijä osallistumisesta ja roolista vanhempainilloissa
5. Nuorisotyöntekijä osallistumisesta laajennettuihin oppilashuoltoryhmän kokouksiin ja kutsumisesta tarvittaessa muihin kokouksiin huoltajan suostumuksella

Yhteistyön toimijat, ydintekijät ja nuorisotyöntekijän tuki

Päätetään, sovitaan ja määritellään...

1. Yhteistyösopimuksen sisällön laatimiseen ja suunnitteluun osallistuvat henkilöt
2. Nuorisotyöntekijän ammatillinen tuki työllensä, vertaistuki ja mahdollisuus lisäkoulutukseen
3. Nuorisotyöntekijän tuki työn suunnittelulle ja toteuttamiselle koulussa. Nuorisotyöntekijän osallistuminen koulun työryhmiin.

Yhteistyön vuosikello (kts. vuosikellomalli)

Päätetään, sovitaan ja määritellään...

1. Vuosikellon laatimisesta nuorisotyöhön koulussa, josta vastaa nuorisotyöntekijä yhdessä koulun henkilöstöstä koottavan työryhmän kanssa. Vuosikello kertoo vuoden aikana tapahtuvat toiminnot ja aikataulut. Vuosikello huomioi koulun lukuvuoden, opetussuunnitelman sisällöt ja yhteiskunnan tapahtumat sekä teemat.
2. Vuosikello laatimisen aikataulusta esimerkiksi elokuun alkuun mennessä. Vuosikelloa tarkentamisesta tarpeen mukaan.
3. Vuosikellon tapahtumia ja yhteistyön prosessia arvioimisesta vuosittain. Toiminnan kehittämistä palautteen ja arvioinnin perusteella.

LIITE 12. KOULUSSA TEHTÄVÄN NUORISOTYÖN SEURANTA JA ARVIOINTI

Nuorisotyö koulussa

Koulun ja nuorisotyön yhteistyön seuranta- ja arviointikysely (aikuiset)

Kyselypohja on tarkoitettu kuntien nuorisotyön ja koulun yhteistyön arvioinnin- ja seurannan tueksi. Kyselypohjaa voidaan hyödyntää nuorisotyön ja koulun yhteistyötä arvioitaessa ja kehitettäessä.

1. Miten nuorisotyö on näkynyt koulun arjessa? (esim. omassa työssäsi, nuorten keskuudessa, koulun toimintakulttuurissa?)
2. Millaisissa tilanteissa ja asioissa olet ollut tekemisissä nuorisotyöntekijän kanssa?
3. Vaikuttaako nuorisotyöntekijän läsnäolo koulun ilmapiiriin tai kouluviihtyvyyteen? Miten?
4. Hyödynnetäänkö nuorisotyön osaamista koulun yhteisöllisyyden kehittämisessä? Miten?
5. Mitkä ovat mielestäsi nuorisotyöntekijän tärkeimpiä rooleja/työtehtäviä koulussa?

(1= täysin samaa mieltä, 2= melko samaa mieltä 3= en osaa sanoa, 4= jokseenkin eri mieltä 5= täysin eri mieltä)

	1	2	4	5
Nuorisotyöntekijän läsnäolo koululla on mielestäni tärkeää				
Nuorisotyöntekijän läsnäolo koululla on mielestäni ajallisesti riittävää				
Nuorisotyön ja koulun yhteistyön tavoitteet ovat minulle selvät ja niistä on keskusteltu				
Nuorisotyöntekijän ymmärrys nuorten asioista ja elämästä tukee koulun kasvatustyötä				
Monialainen yhteistyö eri toimijoiden välillä tukee koulun kasvatustehtävää				
Nuorisotyöntekijä on tärkeä osa koulun kasvatusyhteisöä				
Tiedonkulku toimijoiden välillä on aktiivista ja luontevaa				
Yhteiselle keskustelulle ja suunnittelulle on varattu riittävästi aikaa (esim. lukuvuoden toiminnan suunnittelu, yhteisistä tavoitteista keskustelu)				
Nuorisotyö on mukana kodin ja koulun yhteistyötä rakennettaessa ja sen ylläpidossa.				
Nuorten osallisuus on huomioitu koulun ja nuorisotyön yhteistyötä kehitettäessä (nuoret on otettu mukaan suunnitteluun)				

Miten työmuotoa/ yhteistyötä tulisi jatkossa kehittää?

Nuorisotyö koulussa

Koulun ja nuorisotyön yhteistyön seuranta- ja arviointikysely (nuoret)

Kyselypohja on tarkoitettu kuntien nuorisotyön ja koulun yhteistyön arvioinnin- ja seurannan tueksi. Nuorten näkökulma on oleellinen palveluja ja yhteistyötä sekä nuorisotyöntekijän työnkuvaa kehitettäessä. Sivulla 2 olevan taulukon kysymyksiä voit halutessasi kommentoida tarkemmin sivulla 3.

1. Miten nuorisotyöntekijän työ on näkynyt koulun arjessa?
2. Millaisissa asioissa olet ollut tekemisissä nuorisotyöntekijän kanssa?
3. Vaikuttiko nuorisotyöntekijän läsnäolo koulun ilmapiiriin tai kouluviihtyvyyteen?
 Ei
 Kyllä, miten?

---

4. Pitäisikö nuorisotyöntekijän työskennellä myös muualla kuin koulussa? (esim. vapaa-ajalla, kerhotoiminnassa, nuorisotilalla, netissä) Miksi?
5. Mitä odotuksia tai toiveita sinulla on nuorisotyölle?

(1= täysin samaa mieltä, 2= melko samaa mieltä
4= jokseenkin eri mieltä 5= täysin eri mieltä)

		1	2	4	5
1.	Nuorisotyöntekijän läsnäolo koululla on mielestäni tärkeää				
2.	Nuorisotyöntekijä on koululla riittävän paljon				
3.	Nuoret ovat päässeet vaikuttamaan nuorisotyöntekijän työnkuvaan ja hänen ohjaamaansa toimintaan				
4.	Koulun aikuiset kannustavat ja innostavat nuoria tekemään ja toteuttamaan itse				
5.	Tiedän milloin nuorisotyöntekijä on koululla paikalla ja missä asioissa voin kääntyä hänen puoleensa				
6.	Nuorisotyöntekijälle on helppo jutella				
7.	Nuoret pääsevät mukaan suunnittelemaan koulun toimintaa yhteistyössä koulun aikuisten kanssa (esim. juhlat, teemapäivät ja retket)				
8.	Nuorisotyöntekijä on nuorten apuna jos halutaan vaikuttaa koulun asioihin				

Kehittämisehdotukseni koulun ja nuorisotyön yhteistyölle:

Ohjeistus seuranta- ja arviointikyselyiden käyttöön

Seuranta- ja arviointikyselyiden tarkoituksena on kartoittaa nuorisotyön ja koulun yhteistyön tilannetta ja kehittämissuunnitelmia sekä arvioida niitä. Lomakkeet on tarkoitettu hyödynnettäväksi niin aikuisille (koulun sekä nuorisotoimen ja mahdollisten muiden verkostojen henkilökunta) kuin nuorille. Lomakkeissa on hieman eri kysymyksiä kohderyhmät huomioiden.

Joitain kysymyksiä on mahdollista hyödyntää aikuisten lomakkeesta myös vanhempien kanssa keskusteluun.

Lomakkeella on tarkoitus arvioida yhteistyön ja nuorisotyön työmuodon toimivuutta. Samalla voidaan arvioida myös resurssien riittävyttä, työaikakysymyksiä, rajapintatyöskentelyä (koulu - vapaa-aika), työnjakoa, työnkuvaa jne. Keskeistä on myös rooleista, yhteistyön tavoitteista ja perusteista sopiminen. Kyselylomakkeissa on huomioitu myös nuorisotyön tavoittavuuteen, palveluista ja työstä tiedottamiseen sekä nuorten osallisuuteen liittyviä seikkoja.

Vastausten analysoinnissa sekä tulosten arvioinnissa voidaan hyödyntää mm. arviointi- ja laatukriteeristöä sekä nuorisotyön ydinosaamiseen tehtyjä työkaluja.

HUOM! Lomakkeiden taulukko-osuuksia voidaan käydä läpi myös keskustellen tai mielipidejana -harjoitteena.

LIITE 13.

YHTEISÖPEDAGOGIN HARJOITTELU KOULUSSA TAI OPPILAITOKSESSA

YHTEISÖPEDAGOGIN HARJOITTELU KOULUSSA TAI OPPILAITOKSESSA

Osaaminen

Opiskelija opiskelee yhteisöpedagogiksi (AMK). Yhteisöpedagogi on toiminnallisten menetelmien vahva osaaja.

Yhteisöpedagogin ammattitaidon keskeisiä sisältöjä ovat:

- osallisuuden tukeminen ja kansalaisvaikuttaminen
- syrjäytymisen ehkäiseminen
- monikulttuurisuus ja kansainvälisyys
- organisaatioiden ja niiden sisäisen viestinnän kehittäminen
- yhteisöllisyyden ja erityisesti nuoruuden asiantuntijuuden vahvistaminen
- Yhteisöpedagogilla on taitoja yksilö- ja ryhmäohjaukseen, ryhmäprosessien vahvistamiseen, elämänhallinnan tukemiseen, informaaliin kasvatukseen ja nonformaaliin oppimisen ohjaukseen.

Yhteisöpedagogin roolit koulussa

- kasvattaja
- innostaja
- ohjaaja
- koordinaattori

Tavoitteet

Yhteisöpedagogin työ koulussa ja oppilaitoksessa tukee koulun kasvatustehtävää. Työllensä yhteisöpedagogi tukee nuoren oppimista ja opiskelua koulussa/oppilaitoksessa, tukee nuoren elämänhallintaa ja sosiaalista elämää sekä edistää nuoren yhteiskuntataitoja jatko-opintoja ja työelämää varten. Yhteisöpedagogi rakentaa koulun yhteisöllisyyttä rakentamalla vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä pyrkii vahvistamaan nuorta ryhmän ja yhteisön jäsenenä.

Työtehtävät

Koulutusta ja ammatillista kasvua tukevia tehtäviä koulussa ja oppilaitoksessa voivat olla:

- opetussuunnitelmaan liittyvien ja elämänhallintaa tukevien kokonaisuuksien toteuttaminen kuten päihde-, seksuaalisuus-, terveys-, hyvinvointi-, liikenne-, yhdenvertaisuus-, kansainvälisyys-, tunnetaito- ja mediakasvatus
- kiusaamisen ehkäiseminen ja siihen puuttuminen
- luokka- ja ryhmähengen rakentaminen

- työrauhan edistäminen
- käytäväkohtaaminen ja välituntiohjaus
- kerhot ja harrastustoiminta
- tapahtumat ja teemapäivät
- nivelvaiheen ohjaustyö alakoulusta yläkouluun ja yläkoulusta jatko-opintoihin
- oppilaskunnanhallituksen ohjaus työparina opettajan kanssa /muut koulun osallisuusryhmät
- tukioppilastoiminnan ohjaus työparina opettajan kanssa
- pienryhmätoiminta opiskelumotivaation ja sosiaalisten taitojen tukemiseksi
- kasvatuskeskustelut nuoren kanssa, myös tarpeen mukaan yhteistyö kodin kanssa
- yksilöohjaus elämänhallinnan tukemisessa
- organisoitu ohjaus- ja kohtaamistyö koulun/oppilaitoksen arjen ja nuoren vapaa-ajan rajapinnalla (esim. asuntolat, nuorisotilat, vapaa-ajan viettopaikat)
- yhteistyö nuoren eri verkostojen kanssa mm. vapaa-ajalla
- yhteistyö kodin kanssa (mm. vanhempainillat ja vanhempainryhmät)

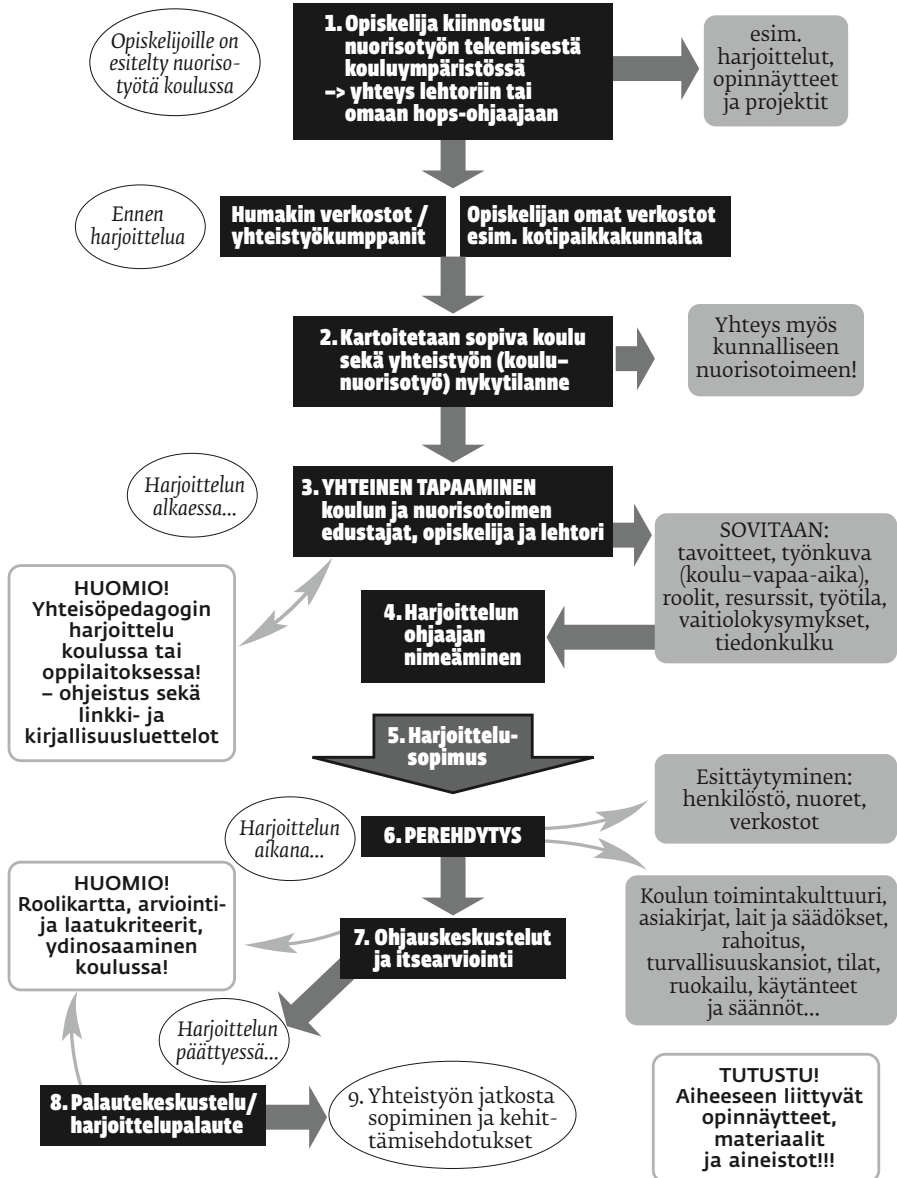
Työn näkökulmia

Yhteisöpedagogi...

- on vaihtoehtoinen
- keskittyy kouluun sosiaalisena tilana ja ”epäviralliseen kouluun”.
- on matalankynnyksen aikuinen nuorille, jonka kanssa on helppo jutella, ja joka kuuntelee.
- kohtaa nuoria ajan kanssa ja kokonaisvaltaisesti (koulu ja vapaa-aika). Kohtaaminen perustuu vapaaehtoiseen suhteeseen nuorten kanssa.
- osallistaa nuoria ja näkee heidät aktiivisina toimijoina
- tukee toiminnallaan koulun toimintakulttuuria ja on valmis kehittämään sitä yhdessä muun henkilöstön kanssa.
- työskentelee yhteistyössä opettajien, opinto-ohjaajien, erityisopettajien ja koulukuraattorin työparina (yhteistyö myös kouluterveydenhuollon ja sosiaalitoimen kanssa)
- ei ole koulussa pedagogisesti vastuussa nuorista, mutta voi olla mukana suunnittelussa ja toimia ohjaajana yhteistyössä opetushenkilöstön kanssa (nuorisotyön tavoitteiden mukaisesti; esim. ryhmäytystunnit, KiVa-Koulu, mediakasvatus, päihdekasvatus jne.)
- yhteisöpedagogi on kasvattava aikuinen koulussa, joka on nuoruuden asiantuntija

LIITE 14. YHTEISÖPEDAGOGIOPISKELIJA KOULUSSA

YHTEISÖPEDAGOGIOPISKELIJA KOULUSSA*

YHTEISÖPEDAGOGIOPISKELIJA KOULUSSA*

(* Koululla tarkoitetaan perusopetusta sekä toisen asteen oppilaitoksia)

Ennen harjoittelua

TUTUSTU! Aiheeseen liittyvät opinnäytteet, materiaalit ja aineistot sekä linkki- ja kirjallisuusluettelot!

- ➔ Koulussa tehtävään nuorisotyöhön liittyen on tuotettu viime vuosien aikana Humakissa paljon materiaalia, aineistoja ja opinnäytetöitä. Opinnäytetöitä löytyy mm. Theseuksesta hakusanoilla; nuorisotyö koulussa.
- Lähtökohtana on, että Humakin yhteisöpedagogiopiskelijoille on kerrottu koulussa tehtävästä nuorisotyöstä yhtenä nuorisotyön toimintaympäristönä osana opintoja
  1. Opiskelija kiinnostuu harjoittelun, opinnäytetyön tai projektin tekemisestä koulussa ja ottaa yhteyttä lehtoriin tai omaan hops-ohjaajaan
- ➔ Käydään läpi Humakin valmiit verkostot ja yhteistyökumppanit sekä opiskelijan mahdolliset omat verkostot esim. omalta kotipaikkakunnalta
  2. Kartoitetaan yhdessä sopiva koulu sekä yhteistyön nykytilanne paikalliseen nuorisotoimeen, johon on hyvä olla yhteydessä ennen harjoittelun aloitusta. (Mikäli koululla on jo valmiiksi yhteistyötä nuorisotyön kanssa, koulussa toimiva nuorisotyöntekijä on luonteva valinta opiskelijan ohjaajaksi).

Harjoittelun alkaessa

3. Järjestetään yhteinen tapaaminen, jossa on mukana koulun ja nuorisotoimen edustajat/ yhdyshenkilöt sekä opiskelija ja lehtori.

HUOMIO! *Yhteisöpedagogin harjoittelu koulussa tai oppilaitoksessa -ohjeistus* on hyvä pohja keskustelulle! Ks. Liite!

- ➔ Tapaamisessa sovitaan mm seuraavista asioista;

TAVOITTEET; harjoittelulle/ opinnäytetyölle/ projektille (sekä opiskelijan omat tavoitteet)

TYÖNKUVA; opiskelijan toimiminen myös muissa nuorisotyön toimintaympäristöissä koulun lisäksi (vapaa-aika, nuorisotila, kerhotyö tms.)

ROOLIT; nuorisotyön opiskelijan rooli koulussa (esim. osallistuminen välituntivalvontaan, avustajan tehtävien tekeminen)

RESURSSIT; esim. materiaalikulut ja välineet

TYÖTILA; käytettävissä olevat tilat (itsenäiseen työhön, nuorten kanssa toimiessa)

VAITIOLOKYSYMYKSET; esim. oppilashuoltotyöhön ja työryhmiin osallistuminen sekä niihin tutustuminen. (HUOM! Laki ei tällä hetkellä tunnista nuorisotyötä osana oppilashuoltoryhmien (OHR) toimintaa, mutta nuorisotyö voi olla mukana ohr -työssä erikseen kotien kanssa sovittaessa. Lakia on tulkittu kunnissa eri tavoin, jonka vuoksi on syntynyt hyvin vaihtelevia käytänteitä)

TIEDONKULKU; osallistuminen opettajien kokouksiin ja palavereihin, sähköpostilistoille pääsy

4. Nimetään *harjoittelun ohjaaja* (henkilö jolla on riittävästi aikaa perehdytykseen ja opiskelijan ohjaukseen, esim. koulussa toimiva nuorisotyöntekijä, opinto-ohjaaja, apulaisrehtori tai tukioppilastoimintaa/ oppilaskuntaa ohjaava opettaja.)
5. Tehdään *harjoittelusopimus*, johon kirjataan tapaamisessa sovitut asiat
6. Harjoittelun ohjaaja *perehdyttää* opiskelijan koulun toimintakulttuuriin (esim. kouluun liittyvät asiakirjat, turvallisuuskansiot, lait ja säädökset, rahoitus, tilat, ruokailu, käytänteet ja säännöt). Opiskelijan vastuulla on tutustua näihin myös itsenäisesti harjoittelun aikana (esim. koulun opetussuunnitelman avulla.)

HUOM! Koulun arki on usein hektistä! Koulussa toimiessa oma-aloitteisuus ja aktiivisuus ovat tärkeitä ominaisuuksia; kysy, tutustu, ihmettele ja mene rohkeasti mukaan eri tilanteisiin!

- ➔ Perehdytykseen liittyy myös esittäytyminen koulun henkilöstölle sekä nuorille! On hyvä sopia yhdessä millaisessa tilanteessa yhteisöpedagogiopiskelija voisi kertoa harjoittelustaan ja osaamisestaan koulun henkilöstölle ja esittäytyä nuorille esim. luokittain.
- ➔ Myös verkostoille esittäytyminen on tärkeää esim. sähköpostin välityksellä (oppilashuollon henkilöstö; terveydenhoitajat, kuraattorit, koulupsykologi sekä sosiaalitoimi. Nuorisotoimi ja etsivä nuorisotyö sekä mahdollisesti koulun kanssa yhteistyötä tekevät järjestöt ja seurakunnan nuorisotyö).

HYVÄ HUOMIOIDA! Luottamuksen syntyminen koululla voi viedä aikaa (niin nuorten kuin aikuistenkin kanssa), tämä voi vaikuttaa työtehtävien syntymiseen sekä yhteistyön rakentumiseen. Onkin hyvä suhteuttaa opiskelijan työtehtävät harjoittelujakson pituuteen ja siihen, onko koululla jo valmiiksi luontevaa yhteistyötä nuorisotyön kanssa, vai aloitetaanko ”puhtaalta pöydältä”.

Harjoittelun aikana

HUOMIOI! Roolikartta, arviointi- ja laatuksiteerit sekä nuorisotyön ydinosaaminen koulussa!

Ks. Liitteet

7. Ohjauskeskustelut; harjoittelun ohjaaja + opiskelija käyvät ohjauskeskusteluja säännöllisesti harjoittelun aikana mm. yllä mainittuja dokumentteja ja materiaaleja hyödyntäen. Itsearviointia tehdään harjoittelun aikana mm. roolikarttaa ja arviointikriteerejä apuna käyttäen sekä oppimispäiväkirjaa tms. hyödyntäen.

Harjoittelun päättyessä

8. *Palautekeskustelu*; harjoittelun ohjaaja, opiskelija sekä mahdollisesti lehtori. Harjoittelupalautteen antaminen opiskelijalle myös kirjallisesti (harjoittelun ohjaaja kirjoittaa).
  9. *Yhteistyön jatkosta sopiminen* koulun ja nuorisotyön välillä sekä Humakin ja koulun välillä. Käydään läpi opiskelijan kirjaamat kehittämisehdotukset.
- ➔ opiskelija toimittaa harjoitteluraportin koululle

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

Opetus- ja
kulttuuri-
ministeriö

NUORISOTYÖTÄ KOULUSSA

YHTEISEN TOIMINTAKULTTUURIN KEHITTÄMINEN

Miksi on tärkeää, että nuorisotyötä tehdään kouluissa? Mitä kouluissa tehtävä nuorisotyö on? Nuorisotyötä koulussa kokoaa yhteen Humanistisessa ammattikorkeakoulussa tehtyä kehittämistyötä. Se esittelee Uusiutuva koulu ja nuorisotyö -hankkeessa kehitettyä mallia koulussa tehtävän nuorisotyön lähtökohdista, nykytilanteesta sekä mahdollisuuksista eri kouluasteilla. Nuorisotyötä pitää tehdä paikoissa, joissa nuoret ovat. Myös kouluissa.

Nuorisotyötä kouluissa antaa kunnille ajatuksia, ideoita ja konkreettisia toimintamalleja nuorisotyön toteuttamiseksi kouluissa. Kirja soveltuu kuntien nuorisotoimen ja koulutoimen henkilöstölle, koulussa tehtävän nuorisotyön kehittämisestä kiinnostuneille ammattilaisille sekä nuorisotyön kouluttajille.

Uusiutuva koulu ja nuorisotyö -hanke on osa Humanistisen ammattikorkeakoulun nuorisoalan tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa (TKI). Hankkeen rahoittajia ovat olleet opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) sekä Humanistinen ammattikorkeakoulu.

Kirja Sarja B 32. Projektiraportit ja selvitykset
ISBN 978-952-456-173-0 ISSN 1457-5531 L 1457-5531

Verkko Sarja B 33. Projektiraportit ja selvitykset.
IBN 978-952-456-174-7 ISSN 1799-179X L ISSN 1799-179X

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

Opetus- ja
kulttuuri-
ministeriö